

BÖLCSESZDOKTORI DISSZERTÁCIÓ

AZ OROSZ NYELVÜ PEDAGÓGIAI SZAKSZÖVEGEK
LEXIKAI ÉS DIDAKTIKAI SAJÁTOSSÁGAINAK ELEMZÉSE

SZALÓKY TERÉZIA

1 9 8 5

TARTALOM

I. BEVEZETÉS	1
1. A témaválasztás indoklás ^a , célkitűzéseink	2
2. A nyelv, a nyelvhasználat és a nyelvi stílusok ..	7
3. A tudományos nyelvi stílus főbb sajátosságai	10
II. A SZAKNYELVOKTATÁS NÉHÁNY ELMÉLETI KÉRDÉSE	32
1. Az idegennyelvi általános nyelvoktatás és a szaknyelvoktatás viszonya	32
2. A szaknyelvoktatás és a szótárak	34
3. A szaknyelv, a szakszöveg, a pedagógiai szak- szöveg értelmezése	50
III. AZ OROSZ NYELVÜ PEDAGÓGIAI SZAKSZÖVEGEK LEXIKAI ÁLLOMÁNYÁNAK VIZSGÁLATA	56
1. A vizsgálat célja, problémák	56
2. A vizsgálat módszere	57
3. A vizsgálati anyag kiválasztásának módja	58
4. A bszókincsvizsgálat szempontjai	62
5. A vizsgálat eredményének értékelése:	
a. Az orosz nyelvü pedagógiai szakszövegek lexikai állományának mennyiségi jellemzői	64
b. Az orosz nyelvi pedagógiai szakszövegek lexikai állományának minőségi mutatói	68

IV. AZ OROSZ NYELVÜ PEDAGÓGIAI SZAKSZÖVEGEK LEXIKÁJÁNAK

DIDAKTIKAI SZEMPONTU ELEMZÉSE75

1. A pedagógiai szakszövegek lexikai állományának
rétegződése75
2. Az orosz nyelv pedagógiai szakszókincs-minimuma..82
 - a. A szótár jellemzői83
 - b. A minimumszótár szövegfedése87

V. A PEDAGÓGIAI SZAKMAI SZÓKINCSTANÍTÁSA91

1. A lexikatanítás fontossága és a tanítás tervezése 91
2. A szakszókincs elsajátításának körülményei93
3. A potenciális szókincs kialakítása és bővítése....97
 - a. képzett szók98
 - b. összetett szók104
 - c. internacionalizmusok106
4. Egyéb lehetőségek az orosz szakmai szókincs kialakításában:109
 - a. a tárgyi feltételek szakosítása109
 - b. az orosz nyelvű óravezetés111
 - c. szakmai társalgás112

VI. ÖSSZEGZÉS, KÖVETKEZTETÉSEK114

VII. IRODALOM .

1. a. Latinbetűs irodalomjegyzék 1-
- b. Círilletűs irodalomjegyzék 12-

2. A vizegálathoz felhasznált szövegek jegyzéke
mintánként17-
3. A szakszókincs-minimum szövegfedésének vizse-
gálatához átnézett szövegek jegyzéke23

VIII. MELLÉKLETEK

1. Betűrendes gyakorisági szótár /a vizegálat
teljes anyagával/1-66
2. Frekvencia-szótár /10-es gyakorisággal bezá-
rólag/.....1-8
3. Orosz-magyar pedagógiai szakszókincs-minimum 1-19

I. BEVEZETÉS

Korunkban egyre inkább ismertté vált az a tény, hogy a tudomány nemcsak a világ megismerésének eszköze, hanem mind mélyebben behatol a termelésbe, termelő erővé válik. Ez a felismerés arra ösztönzi a különböző tudományterületeken működő tudósokat -köztük a nyelvészeket is-, hogy sokoldalúan vizsgálják a tudományok és a termelés nyelvezetét. A termelés különböző szféráiba más-más mértékben hatol be a tudomány, különböző szinteken valósul meg a tudományos-technikai forradalom. Bármely termelési szférában sokkal előnyösebb helyzetben van az a szakember, aki nemcsak a hazai hanem más országok termelési, illetve tudományos eredményeit is ismeri, és azokat képes felhasználni munkája során.

Mind a gazdasági élet, mind a tudományok területén az időtényező jelentős szerepet játszik, hiszen ha a felfedezéstől hosszú idő telik el addig, amíg a tudományos információ eljut a felhasználóig, már veszíthet értékéből, esetleg el is avulhat. Ezt az időt le lehet rövidíteni oly módon, ha mellőzhetjük a hivatalos fordítást, azaz a felhasználó olyan fokú idegennyelvtudással rendelkezik, ami segítségével képes idegennyelvű szakirodalom olvasására.

Napjainkban az egyes országok között létesült kulturális- oktatási egyezmények, megállapodások keretein belül egyre több fiatal számára nyílik lehetőség külföldi felsőoktatási intézményben történő diplomaszerezésre, aminek alapja az adott ország nyelvének ismeretén kívül a szakma nyelvének az elsajátítása is.

A tudományos ismeretek közvetítésében korunk egyik világnyelveként jelentős részt vállal az orosz nyelv. Igen sok területen oroszul -az angol nyelvhez hasonlóan- hozzáférhető a világon megtermelt információ 70-75 %-a. Ez az adat rávilágít az orosznyelv-tanulás fontosságára, motiváló tényezőként hat oktatási intézményeinkben.

1. A témaválasztás indoklása; célkitűzéseink

Magyarországon a felsőfokú oktatási intézményekben, illetve azokon a karokon, ahol nem filológus-képzés folyik, az idegennyelvoktatást három miniszteri utasítás szabályozta az elmúlt közel harminc év során. Ezek a következők: 70/1957./MK-13./ MM számú utasítás, az oktatási miniszter 121/1974./MK.24./OM számú utasítása, és a jelenleg is érvényben lévő 104/1981.MK.4./ MM számú utasítás a felsőfokú intézményekben az idegen nyelvek oktatásáról.

A fenti utasítás 1. pontja szerint: "Az egyetemek, az egyetemi jellegű főiskolák, valamint az egyetemeken működő főiskolai karok nappali tagozatán az idegen nyelv /nyelvek/ oktatásának feladata, hogy a hallgatót főiskolán legalább egy, egyetemen pedig két idegen nyelvnek olyan fokú ismeretéhez juttassa, amely őt azon a nyelven az intézményben folyó képzésnek megfelelő szakirodalom önálló tanulmányozására képesítő teszi." /Művelődési Közlöny: 1981; 205/

Az utóbbi két utasítás a fő hangsúlyt a szaknyelvoktatásra helyezi. Az idegennyelv-oktatásban e profil-változás a nyelvtanárok, szakmetodikusok és nyelvészek figyelmét a szaknyelv-oktatás kérdéseire irányította.

Felvetődött a "Mit?" és a "Hogyan?" kérdése mégpedig úgy, hogy mindkét kérdés megválaszolásában jelentős szerep jutott az idő-tényezőnek. Ahhoz, hogy a "mit?" kérdésre válaszolni lehessen - lényegében ez jelenti a tartalmi oldalt-, fel kellett tárni a tudományos információkat közvetítő nyelvi anyag specifikumait. Mind a szovjet, mind a magyar szakirodalomban a kutatások középpontjába elsősorban a műszaki információkat hordozó szövegek, a fizika, a matematika nyelve került. Először mennyiségi oldalról történtek vizsgálatok, amiknek eredményeként születtek az egyes tudományterületeken a gyakorisági szótárak, majd ezek alapján a szakszótárak. Később a nyelvi építkezés lexikán kívül eső elemeit vették nagyító alá.

A természettudományok és a műszaki tudományok területén a kutatások lendületesen haladtak, azonban a társadalomtudományok /és ezen belül a pedagógia/ nyelvi sajátosságainak feltárása bizonyos lemaradást mutat. Ennek okát abban látjuk, hogy a pedagógia mint tudomány nagyon szorosan és sok szállal kapcsolódik mindennapi életünkhöz: valamilyen formában mindenki nevel vagy nevelődik, illetve a két pólus a valóságban egyezzerre van jelen. Mivel a nevelés tömegeket érint és különböző szinteken zajlik, következésképpen a neveléssel foglalkozó "szakemberek" száma viszonylag nagy és heterogén összetételű. A közös cél -az adott társadalom embereszményének megvalósítása- elérése érdekében rendelkeznek egy olyan sajátos nyelvvel, nyelvhasználati formával, ami képes közvetíteni közöttük.

Mivel e nyelvnek igen széleskörű a felhasználási területe más tudományok nyelve használati köréhez viszonyítva, így megszokottabbá vált mindenki számára, kevésbé tűnnek fel specifikumai.

Témaválasztásunkban a lexika területén e kevésbé szembetűnő sajátosságok megkeresése motivált bennünket; azaz annak kimutatása, hogy a pedagógiai szaknyelvi lexika mennyiben része az általános tudományos nyelvi lexikának az orosz nyelv vonatkozásában. Az a kérdés foglalkoztatott bennünket, hogy mennyiben szűkíthető ez a lexika didaktikai /oktatási/ célokra történő alkalmazás szempontjából, azaz meghatározható-e a mi viszonyaink között az orosz pedagógiai szakszókincs és az hogyan rétegződik.

Témaválasztásunk háttérében az a gyakorlati célkitűzés állt, hogy didaktikai /oktatási/ segédletet készítsünk a tanítóképző főiskolák hallgatói számára az orosz nyelvű pedagógiai szakirodalom tanulmányozásához pedagógiai szakszókincs-minimum formájában, mivel eddig könyvekben ilyen jellegű szótár nem jelent meg. Az előzőeken kívül feladatunknak tartjuk, hogy kitérjünk -oktatási tapasztalataink alapján- a szakszókincstanítás módjaira.

Dolgozatunkban tehát a következő kérdésekre kívánunk választ adni:

1. Mi jellemzi az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegeket?
2. Hogyan szűkíthető a pedagógiai szakszókincs, és milyen lehetőség van pedagógiai szakszókincs-minimum készítésére?

3. Milyen módszereket alkalmazhatunk a szakszókincstanítás eredményesebbé tétele érdekében?

A fenti kérdések megválaszolásához 30 000 szónyi orosz pedagógiai szakszöveget dolgoztunk fel.

Dolgozatunkat hat fő fejezetből építettük fel, melyeknek rövid tartalmi ismertetése a következő.

Az I. fejezetben a pedagógiai szaknyelv nyelvi rendszeren belüli helyének meghatározásához kitértünk a nyelv, a nyelvhasználat és a nyelvi stilusok összefüggéseire, a tudományos nyelvi stilus főbb sajátosságaira, a tudományos nyelvi stilus különböző szempontok szerinti tagolására.

A II. fejezetben a szaknyelvoktatás néhány elméleti kérdésével foglalkozva bemutattuk az un. általános nyelvoktatás és a szaknyelvoktatás viszonyát, valamint a szaknyelvoktatásban legfontosabb szótárakat, majd eljutottunk a pedagógiai szakszöveg értelmezéséhez.

A III. fejezetben ismertettük az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek lexikai állományának vizsgálatával kapcsolatban a vizsgálat célját, módszereit, a vizsgálati anyag kiválasztásának módját, a szókincsvizsgálat szempontjait, értékeltük a kapott eredményeket lehetőség szerint összehasonlítva mások kutatásainak adataival. Az értékelés mennyiségi és minőségi szempontok szerint történt. A mennyiségi értékelésben kiemeltük a szavak átlagos gyakoriságát, a gyakorisági koefficient és a szövegfedést.

A minőségi szempontú értékelésben egyrészt a szavak stilisztikai hovatartozását határoztuk meg /köznyelvi, általános tudományos nyelvi, illetve szűk szakmai/, másrészt az alapvető szófajok /főnév, melléknév, ige/ szerinti megoszlást néztük meg.

A IV. fejezetben a didaktikai szempontú vizsgálat keretében más pedagógiai szótárak adataival vetettük össze kapott eredményeinket abból a célból, hogy -figyelembe véve a szókincsmínimumok összeállításának főbb elveit- elkészítsük orosz-magyar pedagógiai szakszókincs-minimumunkat. A szakszókincsmínimum szövegfedésének ellenőrzése során kitértünk a potenciális vagy inventív szókincs tanításának fontosságára, főbb összetevői bemutatására.

Az V. fejezetben a pedagógiai szakmai szókincs tanításának kapcsán bemutattuk a lexikatanítás fontosságát, az ismétlődő időbeli helyes elosztásának szükségességét. Részleteztük a potenciális szókincs kialakításának és bővítésének módjait, valamint a pedagógiai szakszókincs bővítésének egyéb lehetőségeit.

A VI. fejezetben összegeztük a dolgozat főbb megállapításait, levontuk következtetéseinket.

A VII. fejezetben a tanulmányozott és felhasznált irodalmat a következő rendben közöltük:

1. Latinbetűs /a hivatkozásban latin betűs/, cirillbetűs /a hivatkozásban cirillbetűs/;
2. A vizsgálathoz felhasznált szövegek jegyzéke mintánként /I-II-III. sz. minta/

3. A szakszókincs-minimum szövegfedezésének vizsgálatahoz átnézett szövegek jegyzéke.

A VIII. fejezet a mellékleteket tartalmazza, melyek a következők:

1. Betűrendes gyakorisági szótár /A felhasznált irodalom a VII. fejezet 2. pontjában/.
2. Frekvencia-szótár /10-es gyakorisággal bezárólag/
3. Orosz-magyar pedagógiai szakszókincs-minimum.

2. A nyelv, a nyelvhasználat és a nyelvi stílusok

A nyelv az emberi társadalom terméke, a kölcsönös megértés az emberi társadalom létalapja. "A nyelv a beszédben keletkezik, él, működik, fejlődik; a beszéd -a tagolt emberi beszéd- a nyelvre támaszkodik, azt jeleníti meg, azt használja fel mint maga teremtette célszerű eszközét. Ezért a beszéd a mai nyelvközösségekben tulajdonképpen nyelvhasználat, s amit közönségesen egy-egy nyelvként tartunk számon /magyar nyelv, orosz nyelv stb./, az -anyagával és felhasználási szabályaival együtt- tulajdonképpen egy-egy nyelvhasználati forma." /DEME ; 1976:151/ A Magyarországon élő magyar ember a magyar nyelvet használja anyagnak, mégpedig a magyar beszéd szabályainak megfelelően. Lényeges annak a hangsúlyozása, hogy hol él a nyelvhasználó, mert pl. az Amerikában élő magyarok magyar nyelvhasználatában az ott beszélt nyelv /rendszerint angol/ hatása mind lexikai, mint morfológiai, ill.

szintaktikai vonatkozásban is kimutatható. /KONTRA M.:
1982:76-93/.

PAPP Ferenc is felteszi a kérdést könyvében arra vonatkozóan, hogy hány orosz nyelv van. Ugyanis -szerinte- a területi megoszlás, a lakosság társadalmi rétegzettség, az írott vagy szóbeli közlés szempontjából nézve nem csupán egy orosz nyelvről beszélhetünk. /PAPP F.: 1979:23/ BÁRCZI Géza is lényegében ezen a véleményen van, amikor megállapítja: "Egy-egy nyelv különféle változatokra tagolódik. E tagolódás egyrészt területhez kötött: ennek eredménye a nyelvjárások, másrészt a földrajzi tagoltságtól változó fokig függetlenül, számos egymásba fonódó, egymástól élesen el nem rekeszthető, a társadalmi környezettől és a beszélő nyelvi műveltségének fokától meghatározott nyelvváltozat is megfigyelhető a nyelvben: ez az ugynevezett függőleges tagozódás. E függőleges változatok sűrűn egymásba fonódva két szélső sarkpont között helyezkednek el." /BÁRCZI G.:1961:63/

A két sarkpont egyike az irodalmi nyelv, másika a népnyelv. "A két szélső sarkpont - az irodalmi és a népnyelv - között állandó és ellentétes irányú áramlás van" /U.o. 65.1./

Mások a nyelvi tagolódást típusnak fogják fel:

"Nyelvünknek - mai állapotában - két fő típusa van: a nemzeti nyelv és a népnyelv. Az előbbinek írott változatát irodalmi nyelvnek, beszélt változatát pedig köznyelvnek szokták nevezni." /MMNY 1976:464/

DEME László a nyelvhasználati formák megoszlásának kérdéseit vizsgálva abból indul ki, hogy egyetlen társadalom sem homogén, mindegyikben találunk megoszlásokat a különböző tényezők működésének eredményeképp. E megoszlások tükröződnek a társadalom által kitermelt nyelvhasználati formákban is. /DEME L.: 1976:152/

Földrajzi, szakmák szerinti, társadalmi csoportok szerinti megoszlásról, illetve műveltségi fok és műfaj szerinti rétegződésről beszél. Az előző szempontok szerinti tagolódás hozza létre a nyelvhasználati részlegstípusokat. Ezeket a részlegstípusokat átfogja, ezek felett áll mint a nyelvhasználat központi rétege, ideális formája a nemzeti irodalmi nyelv és beszélt változata az igényes köznyelv. Ezt a tájak, szakmák, rétegek felett álló nemzeti irodalmi nyelvet nevezi fő típusnak.

A nyelvben a társadalmi rétegződés szerinti nyelvhasználat és a földrajzi tagolódás szerinti nyelvhasználat együtt és egyszerre van jelen átszöve, átszínezve egymást. A szemléltetésre képzeljünk el egy hatalmas könyvet, melynek fedele és lapjai is nedveszívó anyagból készült. Tegyük ezt a könyvet egy olyan nyelvjárási térképre, amelyiknek festékanyaga feloszívódhat a könyv borítóján át a lapokba is, és azokat is megszínezi felfelé haledva ceőkkenő mértékben. A könyv lapjai, fejezetei a nyelv függőleges tagolódását jelképezik. Látni fogjuk, hogy minél magasabb fokon áll az adott nyelvhasználati forma, annál kevésbé színezi el a nyelvjárás, azaz a földrajzi tagolódás.

A nyelv számos változata révén képes betölteni sokrétű társadalmi funkcióit, ha a tényleges viszonyoknak megfelelően használjuk a nyelv lexikai és grammatikai eszközeit. A nyelvi eszközök megválasztásakor figyelemmel kell lennünk arra, hogy mit közlünk /a mondanivaló tárgya, vagy a megnyilatkozás tartalma/ miért közöljük /a közlés célja/, milyen körülmények között történik a közlés /a közlés körülményei: helyzet, alkalom, kinek szól a közlés/, a közlő egyénisége /ki a közlő/. A fentiek értelmében azonos tárgy esetében a többi változótól függően más és más nyelvi változat elemeit fogjuk használni közlésünkben.

A nyelv különböző társadalmi funkcióinak megfelelő nyelvi változatokat szokás funkcionális stílusként emlegetni mind a szlovjet, mind a magyar szakirodalomban.

A funkcionális stílus értelmezéséhez feltétlenül a stílus definíciójából kell kiindulnunk. "A stílus /újabb e egyértelműbb kifejezéssel: a nyelvi stílus/ az a sajátos mód, ahogyan közölnivalónkat /gondolatainkat, érzéseinket, stb./ a szóbeli vagy írásbeli érintkezés valamely területén a megfelelően kiválasztott nyelvi elemek segítségével kifejezzük." /A magyar stilisztika útja 1961:510./

Rövidebb megfogalmazásban: "A nyelvi stílus az írásos v. élőszavas megnyilatkozás jellegzetes módja, amely a nyelvi elemeknek a megnyilatkozás funkciójától és a megnyilatkozás minőségétől függő sajátos felhasználása folytán valósul meg."

/A magyar stilisztika vázlate 1971:4./

BARLASZ, L.G. stilisztikája szerint a stilus értelmezése történhet irodalomelméleti, illetve nyelvészeti szempontból. Irodalomelméleti megközelítésben: "Stiluson valamely mű /v.író/ nyelvét kell érteni annak művészi, esztétikai funkciójában, azaz a nyelvi megközelítés módját." /БАРЛАС, Л.Г.: 1978:41/

"Nyelvészeti szempontból a stilust úgy kell értelmeznünk mint a nyelv vagy a beszéd egy-egy változatát; vagy egészében egy író, költő alkotói stilusát." /U.o.:42/

BUDAGOV, R.A. szerint: "A nyelvi stilus történetileg kialakult irodalmi nyelvi változat, és olyan sajátosságokkal rendelkezik, amelyeknek nagy része más stilusban is megtalálható, és amelyek jelenléte megkülönbözteti egyik stilust a másiktól" /Idézi:БАРЛАС, Л.Г.: 1978:45/.

A fenti meghatározásokban legközelebbi nemfogalomnak vagy a beszédváltozatot, vagy a nyelvi változatot találjuk. Fontosnak tartjuk annak eldöntését, hogy a nyelvi stilus nyelvi vagy beszédjellegű. Ha a nyelv fogalmát tágan értelmezzük, azaz úgy, hogy az a nyelv általános /nyelvi/ oldalát és konkrét változatait /beszéd/ is tartalmazza, akkor a nyelvi stilus /tudományos nyelvi stilus, szaknyelvi stilus stb./ elnevezése valóban helyénvaló. Ha azonban a Saussure-i langue-parole viszonyt vesszük figyelembe, akkor a stilusok feltétlenül beszédváltozatok, mivel a nyelv és a nyelvi stilus úgy viszonyul, mint általános és különös.

A mi értelmezésünkben a stiluson beszédváltozatot értünk, a szóhasználatban a magyar hagyománynak megfelelően maradunk a nyelvi stilus elnevezésénél, /A szovjet szakirodalomban általában "стиль речи"-ként szerepel/

A különböző nyelvi stilusok felfoghatók nyelvhasználati részlegstípusoknak is, amelyek fölött a nemzeti nyelv áll.

"A nemzeti nyelv az egész társadalmat átfogó, legáltalánosabb gondolatközlési érintkezési eszköz, a nyelvi stilus meg voltaképpen az általános érvényű közös nyelvnek az írásos vagy szóbeli érintkezésben megvalósuló sajátos felhasználási formája, változata". /A magyar stilisztika vázlata: 1971:6/

Mit értünk tehát funkcionális stiluson?

ROZENTAL, D.E. szerint: "Funkcionális stilusnak nevezzük a nyelvi eszközök történelmileg kialakult és társadalmilag tudatosított rendszerét, amit az emberi kommunikáció egyik vagy másik szférájában használunk". /Idézi: ГОЛУБ, И.Б.: 1976:61/

ГУЗОВА, Ф.К. megfogalmazásában: "Funkcionális stilusoknak azokat a beszédstilusokat nevezzük, amelyek a nyelv alapfunkciói /kapcsolat, közlés, hatás/ szerint differenciálódnak". /ГУЖВА, Ф.К. 1973:17/

A "funkcionális" melléknév mind a magyarban, mind az orosz nyelvben két-többől is származtatható. Az orosz nyelvre vonatkozóan BARLASZ, L.G. foglalkozott ezzel stilisztikájában, és a két szó, amiből származtatja az adott melléknevet:

функция illetve функционирование.

A nyelv alapfunkcióit figyelembe véve /общение, сообщение, воздействие/
fogadja el és idézi VINOGRADOV, V.V. funkcionális stílus-
felosztását. /БАРЛАС, Л. Г.: 1978:45/ A különböző nyelvi funk-
ciók és megfelelő funkcionális stílusok összefüggését a
következő táblázatban foglalhatjuk össze:

A nyelvi funkciók és a funkcionális nyelvi
stílusok összefüggése

Языковые функции:

Функциональные стили речи:

общение

обиходно-бытовой стиль

сообщение

обиходно-деловой стиль

официально-документальный стиль

научный стиль

воздействие

публицистический стиль

художественно-

беллетристический стиль

A fenti felsorolást teljes egészében nem lehet megfeleltetni a beszéd JAKOBSON-féle kommunikációs funkcióival, ugyanis szerintem tényleges, illetve a beszéd folyamat felvételét és fenntartását szolgáló beszédfunkciók különböztethetők meg. A tényleges beszédfunkciók a következők: referenciális, emotív, konatív és poetikai vagy esztétikai. A beszéd folyamat felvételét és fenntartását szolgáló beszédfunkciókhoz tartoznak a fatikus és a metanyelvi beszédfunkciók.

GUZSVA, F.K. könyvében is hat funkcionális stílussal találkozunk, de ezeket a stílusokat nem kapcsolja nyelvi funkciókhoz, noha a funkcionális stílus meghatározásakor a nyelvi funkciókból indul ki. Az általa felsorolt funkcionális stílusok a következők: tudományos v. akadémiai; műszaki

/производственно - технический/; hivatalos vagy adminisztratív; szépirodalmi; publicisztikai és epizstorális stílus. /ГУЖВА, Ф.К.: :1973:17/.

Mint látjuk, az un. "köznapi érintkezési" stílus nem szerepel nála a felosztásban valószínű azért, mert az un. "литературный язык" -hez csak az írott formát rendeli hozzá.

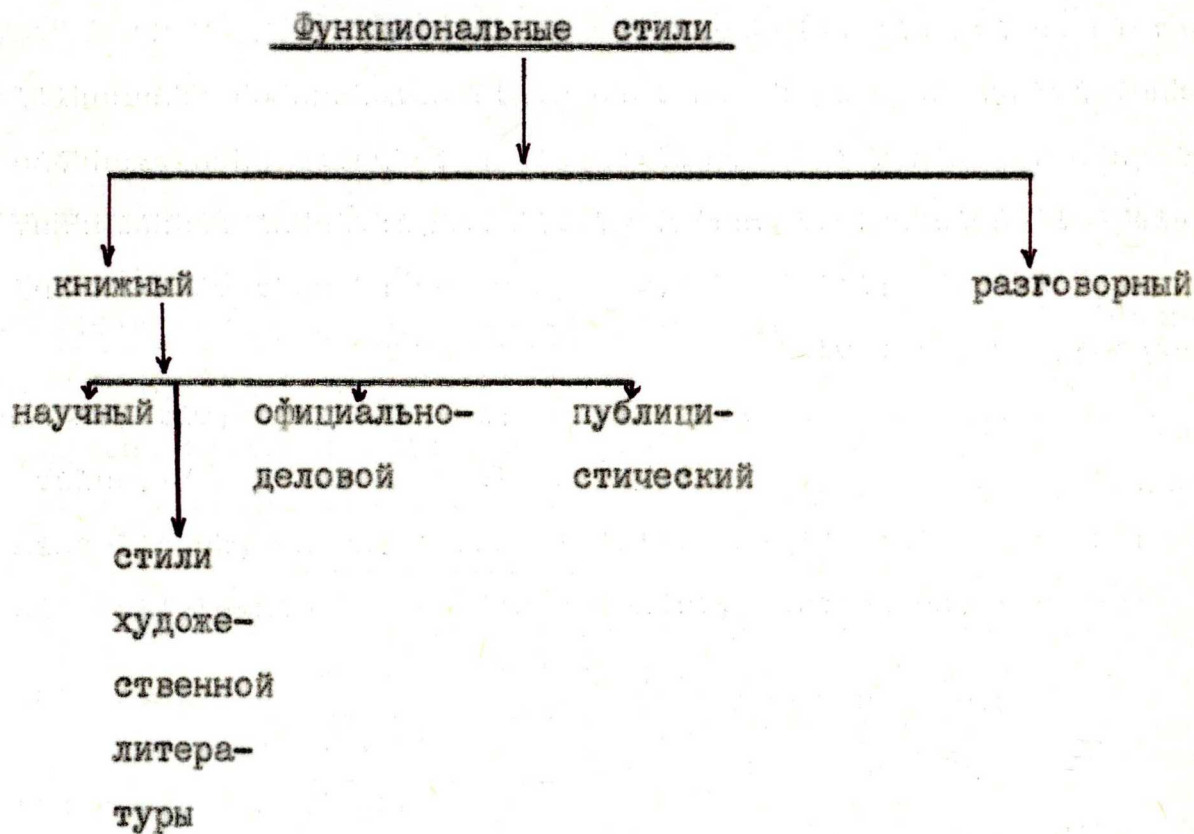
BARLASZ, L.G. szerint a funkcionális stíluson belül a másik osztályozási szempont -ami a " функционирование " tövel függ össze- a "nyelvhasználati szféra" alapján történő felosztás, melynek eredményeként többlépcsős rendszerhez jutunk. A többlépcsős rendszer azt jelenti, hogy az alapvető közlésszféra szóbeli /устная - разговорная/ és az írott szféra /письменная-книжная/ tovább tagolódnak kisebb egységekre /разновидности/. /БАРЛАС, Л.Г.: 1978 :45/

KOZSINA, M.N. a nyelvi megjelenési formát /форма проявления языка/ tartja lényegese osztályozási szempontnak, ami lényegében azonos a BARLASZ-féle közléesszféréval.

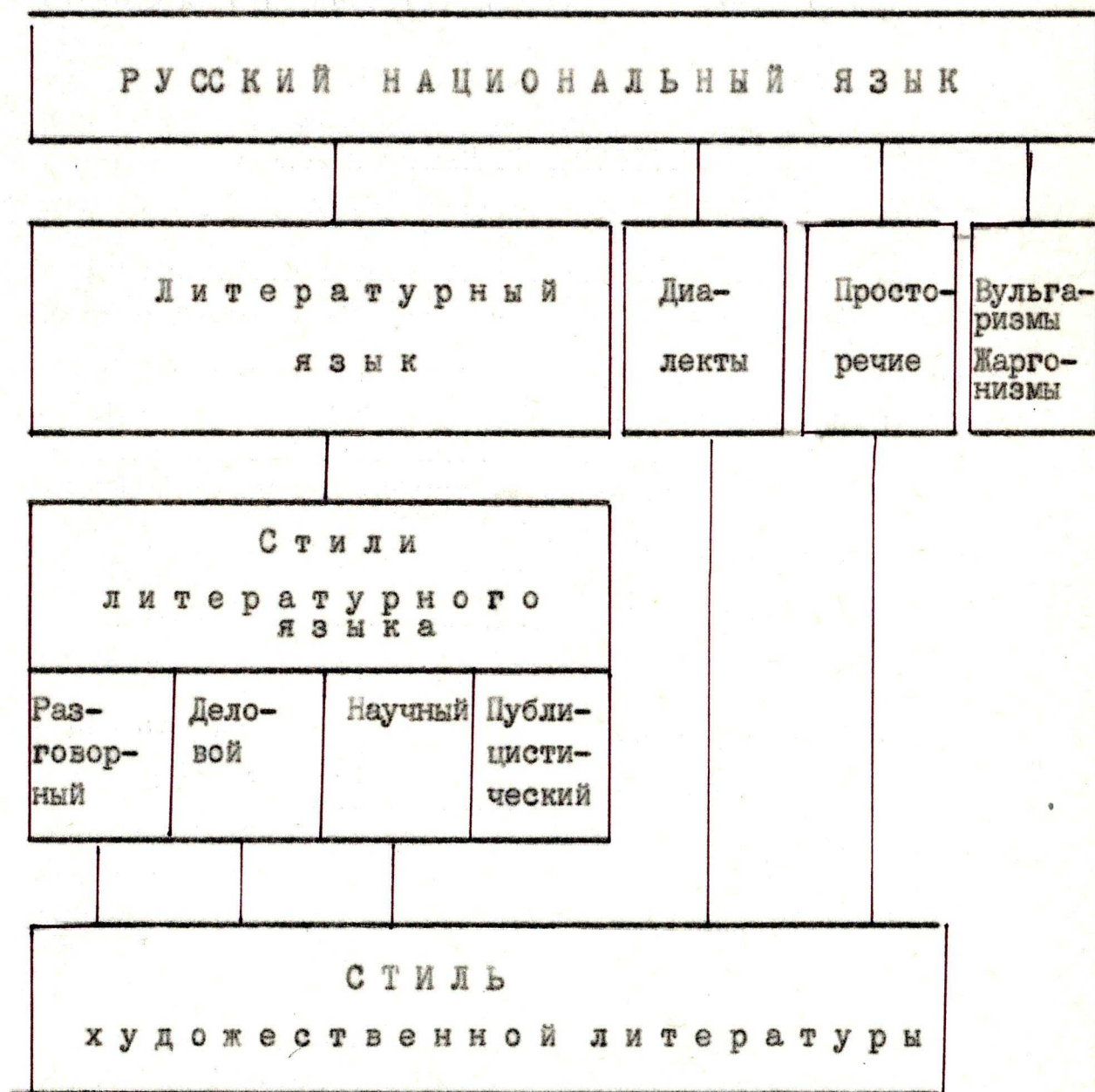
/Időzi BARLAS, Л.Г.: 1978:47/

Ezt a lépcsőzetes felosztást szemléltethetjük szematikusan

ROZENTÁL, D.E. ábrájával /РОЗЕНТАЛЬ, Э.: 1975:16/

Lényegében az előző stílusokat helyezi el az orosz nemzeti nyelv rendszerében, figyelembe véve a vizezintes és a függőleges tagolási lehetőségeket is ПИСУГОВ, Ю.С. szemléltető ábrája/НИЧУГОВ, Ю.С. :1974/

A magyar nyelvészeti szakirodalomban a nyelvhasználati formák felelnek meg a különböző funkcionális nyelvi stílusoknak. A nyelvhasználati forma változhat földrajzi megoszlás szerint is, ekkor különböző nyelvjárásokról beszélünk. Különbség mutatkozik az egyes nyelvhasználati formák megoszlásában a társadalom szerkezetében elfoglalt szociális helyzet, a műveltségi szint és más szerint is. Eltérést mutat a különböző szakmákat művelők, a különböző társadalmi csoportokhoz tartozók és a különböző műveltségi szinten állók nyelvhasználatát.

Magyarországon is elfogadott az az osztályozási rendszer, melynek alapja az a sajátos funkció, melyet a nyelvi rendszer a társadalmi élet meghatározott területén a gondolatok közlésében és az érzelmek kifejezésében írásos vagy élőszavas formában betölt. Ennek értelmében az írásbeli közlés és kifejezés stílusa: a tudományos stílus, a publicisztikai stílus, a szépirodalmi stílus; a szóbeli közlés és érintkezés stílusa: a tárgyalási stílus és a szónoki stílus.

/A magyar stilisztika vázlata: 1971:8/

Szerintünk minden nemzet számára csak egyetlen nyelv létezik anyanyelvként, legyen az angol, orosz vagy magyar stb., és ebből az egy nyelvből -amit nemzeti nyelvnek is nevezhetünk- bizonyos funkciók ellátásában egyik vagy másik rész kap nagyobb szerepet, de mindez lényegében csak az egy egész nyelvi rendszeren belül lehetséges.

3. A tudományos nyelvi stílus főbb sajátosságai

A nyelvi rendszeren belül a tudományos ismeretek, információk közvetítésére megfelelő nyelvváltozatot /nyelvhazsnálati forma/ a tudományos nyelvi stílus/ tudományos beszédstílus, tudományos nyelv/. Más megfogalmazásban: "A tudományos stílus a tudományos művek jellemző stílusa. A tudomány célja a valóság törvényeinek, törvényszerűségeinek, a jelenségek összefüggéseinek világos és egyértelmű megismertetése logikus, adatszerű bizonyítással."

/A magyar stilisztika útja: 1961:541/

BARLASZ, L.G. stilisztikájában a tudományos nyelvi stílus két fő sajátosságát emeli ki. Egyik sajátosság az egyenmő stilisztikai színezetre törekvési tendencia, ami az írott nyelv szavai, morfológiai formái, szintaktikai konstrukciói hazsnálatában mutatkozik meg, de más stilisztikai színezetű elemeket is felhasználhat. A tudományos nyelvi stílus másik jellemző vonásának az általános és az elvont jelentésű szavak és nyelvtani formák hazsnálatát tartja. Itt említi meg az absztrakt lexikát, a többes szám első személyű névmások és igealakok hazsnálatát stb. БАРЛАС, Л. Г.: 1978:53/

GALPERIN, I.R. - abból kiindulva, hogy ugyanazokat a nyelvi elemeket különböző beszédstílusokban használhatjuk, de azok szerepe az egyes beszédstílusokban eltér egymástól - azt javasolja, hogy egy-egy nyelvi stílus sajátosságainak feltárásakor fő- és alárendelt vagy elsődleges és másodlagos /ведущие и подчинённые/ jegyeket különböztessünk meg.

Igy a tudományos nyelvi stílus fő és állandó ismérvének a terminológia használatát tartja, míg az egyezményes jelöléseket, képletokat, formulákat a másodlagos ismérvek közé sorolja. A másodlagos ismérvek egyes tudományágak stílusában kötelezőek, más tudományok számára fakultatívek.

/ГАЛЬПЕРИН, И. Р.: 1965/

A tudományos nyelvi stílus sajátosságai között tarthatjuk számon az értelmi jellegű kifejezés túlsúlyát, az egyértelmű terminológia - és ezzel együtt: jelentős mennyiségű műszó- használatát. A mondattan területén a következőket emelhetjük ki a tudományos nyelvi stílus jellemzőjeként: ténymegállapító, kijelentő tartalmú mondatok használata; világos szórend; összetett -főleg alárendelő- mondatok túlsúlya; logikus gondolatfűzés, amit a kötőszók megfelelő használata is elősegít; párhuzamos szerkesztésmód, ellentétek, felsorolások alkalmazása; idézetek, személyekre való hivatkozások. /A magyar stilisztika vázlate: 1971/83/

A tudományos nyelvi stílus -épp úgy mint más funkcionális stílus- nem tekinthető egyneműnek: a tárgytól, a céltól, a körülményektől /a közlési szituációtól/ függően differenciálódik. A differenciálódás során kialakult nyelvi változatokat tudományos nyelvi stílusfajtáknak nevezhetjük.

E stílusfajták közé nem lehet éles határvonalat húzni egyrészt azért, mert a különböző tudományágak kereszteződéseiben új tudományok jönnek létre /pl.: pszicholingvisztika/ és a határtudományokban több tudomány fogalmi rendszerének nyelvi leképezése jelenik meg;

mérőszét a matematikai módszerek behatolása a legkülönbözőbb tudományokba azt eredményezi, hogy a matematikától látszatra igen távollevő tudományterületen is találkozhatunk matematikai képletekkel, kifejezésekkel.

A nyelvészeti és a nyelvmetodikai irodalomban gyakran találkozunk a tudományos nyelvi stílus körébe tartozó nyelvi produktumok csoportosításával, a tudományos nyelvi stílus tagolásával. A tudományos nyelvi stílus tagolását az a tapasztalati tény teszi lehetővé, hogy a stíluson belüli rétegek kisebb vagy nagyobb mértékben felismerhető megkülönböztető jegekkel rendelkeznek.

A tudományos nyelvi stílus mint funkcionális stílus jellemzőiben a szakemberek többsége első helyen említi meg a lexikai sajátosságokat a morfológiai és a szintaktikai jellemzők előtt.

Milyen értelemben használatos a lexika fogalma a fenti megállapításban?

TATÁR Béla könyvében a lexika terminusnak négyféle jelentőséget említi. Az első jelentés azonos a szókészlet/словарный состав/ fogalmával: "A lexika mindazon szavak összessége, amely valamely nyelv vagy dialektus állományába tartozik." A második jelentés értelmében: "A lexika mindazoknak a szavaknak az összessége, amelyek jellemzők egy adott beszédvariánsra, vagy ami az adott stílus alkalmazási területével kapcsolatban áll".

A harmadik jelentésben: "A lexika nem más, mint a nyelv szókincoában az egyik stilisztikai réteg. /Pl.: a somleges lexika/. A szó negyedik jelentése szerint: "A lexika azoknak a szavaknak az összessége, amit valamilyen szerző használ, azaz az ő nyelvének szókinco." /TATÁR B.: 1977:21-22/

Szerintünk a tudományos nyelvi stílus jellemzőjeként említett lexika a TATÁR-féle második értelmezéshez áll a legközelebb, és a többitől való megkülönböztetés céljából helyesebbnek tartjuk a szaklexika elnevezést.

A szaklexika elnevezést használhatjuk a köznyelvi vagy somleges, vagy általános nyelvi lexikától való megkülönböztetés szándékával is. Le kell szögeznünk, hogy a köznyelvi és a szaklexika között nincs határozott elkülönülés. Mindkét irányban történhet mozgás: köznyelvi -az általános lexikához tartozó- szavak válhatnak szakszókká, illetve szakszók is válhatnak köznyelvivé. A fenti megállapítás természetesen nemcsak szavakra, hanem kifejezésekre is vonatkozhat, esetenként még mondatokra is. Pl.: A köznyelvi КОНЦОВКА - befejezés, befejező rész jelentésű szó a nyomdászok nyelvében a könyv végén található grafikai díszítést is jelentheti.

A szaklexika jelentheti - tágabb értelemben - valamely tudományág szakszóinak összességét /pl.: társadalomtudomány/, de felfoghatjuk - szűkebb értelemben - azoknak a szakszóknak az összességéként is, amik csak egy tudományterület szókincoára jellemzők /pl.: pedagógia, nyelvészet stb./ .

Amikor a pedagógiai szaknyelvet jellemezzük, akkor szűkebb értelemben használjuk a szaklexika fogalmát.

A szaklexika vizsgálata során mindenképpen felmerül a terminus fogalma. A műszók vagy terminusok értékét legfőképpen az határozza meg, hogy mindenki számára ugyanazt jelentik, és így elősegítik az egyértelmű tudományos gondolatközlést.

GUZSVA, F.K. a mai orosz irodalmi nyelvről szóló könyvében így határozza meg a terminus fogalmát: "Terminusnak nevezzük azt a szót vagy szókapcsolatot, amelyik a tudomány, a technika, illetve a kultúra meghatározott fogalmát jelenti."

/ГУЖВА, Ф.К.:1973:80/

Szerinte: "Terminológiának nevezzük valamely tudományág, a technika, vagy a kultúra területén használt fogalmak összességét."/U.o: 81/

VINOGRADOV, V.V. a következőket írja: "A szó nominatív vagy defini-tív funkciót tölt be; azaz vagy határozott jelentése van, és akkor egyszerű jel, vagy logikai meghatározás eszközeként szolgál, és ekkor tudományos terminus."

/ВИНОГРАДОВ, В.В.:1947:12-13/

BARLASZ megfogalmazása szerint: " A terminusok olyan szavak /szókapcsolatok/, amelyek logikailag meghatározott fogalmat jelölnek és ezáltal nagymennyiségű logikai információt hordoznak./БАРЛАС, Л.Г.:1978:60/

Sajátos megfogalmazás a következő, mi szerint: "A terminusokat az jellemzi, hogy jelentésüket teljességgel fedi a tudományos fogalom, mintha a jelentés feloldódna a tudományos fogalomban." /МИТРОФАНОВА, О.Д.:1976:31 /

A terminológia nem tekinthető azonosnak a szaklexikával, ugyanis annak csak egy részét alkotja. Ezen a véleményen van KISS Ádám is a következő megállapításában: "A terminológia része a nyelvnek, pontosabban a szaknyelvnek, de nem azonos azzal" /KISS:1980:121/. Igazat kell adnunk NEMES Ilona azon megállapításának is, mi szerint: "A tudományos szaknyelv nem szűkíthető le egyszerűen valamely adott szakterminológiára". /NEMES I.:1976:199/

MITROFANOVA, O.D. felfogása is azt bizonyítja, hogy a terminológia és a szaklexika nem azonos fogalmak. Szerinte ugyanis a tudományos művek szókincse legalább három rétegből /пласт / áll. Ezek a rétegek a következők: a valódi műszók; a köznyelvből átvett, de speciális /szakmai/ jelentésben műszóként használt szavak és szókapcsolatok; a köznyelv azon szavai, melyek a tudományos művekben közismert, köznapi jelentésben szerepelnek.

A mi felfogásunkban terminusnak azok a szavak felelnek meg, amit Mitrofanova valódi műszóként emleget. Az orosz terminológiának igen jellegzetes sajátossága az, hogy benne rendkívül sok a latin, a görög illetve a nyugati nyelvekből átvett szó. Pl.: "масса" - latin: massa; "экспрессия" - latin: expressio; "дидактика" - görög: didactica;

"анализ" -görög: analysis; "тест" - angol: test stb.

E jövevényszavak a nyelvfejlődés folyamán különbözőképp asszimilálódtak, de zömében megőrizték idegen hangzásukat.

A terminológiát meg kell különböztetnünk az ún. professzionalizmusoktól. Az alapvető különbség abban fejezhető fel, hogy míg a terminusok a szakfogalmak hivatalos tudományos megnevezésére szolgálnak, a professzionalizmusok félig hivatalos szavak és nem tudományos jellegűek. Ilyen pl. a magyar nyelvben a "fülelőveg", amit főleg kritikusok és nyomdászok használnak a könyv borítóján található ismertetés jelölésére.

A tudományos nyelvi stílus tagolása különböző alapokon történhet. Meg kell jegyeznünk, hogy -a mi esetünkben- a különböző alapokon történő klasszifikációk nem alkotnak teljes rendszert. Ennek oka abban keresendő, hogy egy nyelvi rendszeren belül számtalan nyelvhasználati változat él, és egy-egy nyelvhasználati változaton belül is számtalan variáció lehetséges.

MORVÁTH Tibor a közlés területe és témaköre, illetve funkciója alapján a tudományos nyelvi stíluson belül "tudományos" és "gyakorlati szakstílust" különböztet meg. A "tudományos szakstílus" - az ő felfogásában - az írott formákra vonatkozik, míg a "gyakorlati szakstílus" a szóbeli érintkezés folyamán valósul meg a különböző szakmai területeken.

Szerintünk a beszélt szakstílus -ami improvizált és monologikus megnyilatkozásokból is állhat- tartalmazza az előadást, a beszámolót, a felszólalást, a szakmai vitát, a valódi párbeszédet, a szakmai tárgyalást stb. Bár az előzőek szóban hangzanak el, azonban nyelvi megformáltságuk, stílusjegyeik alapján az írott stílus jegyeivel nagyobb mértékben jellemezhetők, mint a beszélt stílus jegyeivel.

Igen gyakori osztályozási szempont a tudományágaknak megfelelő felosztás. Ezen az alapon beszélhetünk pl.: természettudományos-, műszaki tudományos-, közgazdasági-, szépirodalmi-, publicisztikai nyelvi stílusról stb.

BARLASZ, L.G. a tudományos nyelvi stílus tudományágak szerinti rétegződését úgy képzei el, hogy az egyik szélső póluson a fizikai-matematikai stílusfajta áll, a másik póluson pedig a társadalmi-politikai tudományos stílust találjuk. Ez utóbbira jellemző a társadalmi-ideológiai irányultság, nem idegen tőle a szubjektív és az emocionális elem, valamint a stilisztikai értékkel /színezetekkel/ rendelkező lexika sem. E két pólus között helyezkedik el a tudományos nyelvi stíluson belüli többi stílusfajta. /БАРЛАС, Л.Г.:

1978 : 59 /

A szerzők valamint az olvasók /felhasználók/ szakmai műveltségi szintje szempontjából is megkiesérelhetjük a tudományos nyelvi stílus klasszifikációját. A fenti szempont alapján beszélhetünk: kutató-, oktató-, lexikon-, népszerű-tudományos nyelvi stílusról; illetőleg a kézikönyvek stílusáról, ami lényegében az oktató- és a lexikon-stílus keveréke.

A tudományos funkcionális stílus keretébe tartozó írások műfaj szerint is megkülönböztethetők. A szerkesztettség, a nyelvi megformáltság, a stilisztikai homogenitás szempontjából a tudományos irodalomban /csak próza/ a legmagasabb szintet képviselik a cikkek, referátumok, disszertációk, kutatói beszámolók, melyeknek célja új ismeretek közvetítése, azok alkalmazása a gyakorlatban, a kísérleti eredmények általánosítása, illetve az eredmények áttekintése. A tudományos prózában másik csoportot alkotnak a tankönyvek, programok, feladatgyűjtemények, oktatási-módszertani segédanyagok, amelyek fő jellemzője az oktató-megismerő irányultság. A harmadik csoportba elsősorban a műszaki és az ipari területeken használatos dokumentációk, műszaki leírások sorolhatók.

BARLASZ, L.G. stílusetágolásában a tudományos nyelvi stílus két alapvető funkciójából indul ki. Az egyik funkciónak az információ közlése mellett az információ igazságának, értékének bizonyítása; a másik funkciónak pedig az olvasó /hallgató/ logikus gondolkodásának aktivizálását tartja. E két alapvető funkció /megkülönböztető stílárius jegy/ megjelenési formája tisztaságától függően három stílusfajtát /подстиль/ különböztet meg:

1. valódi-tudományos /собственно-научный/
2. tudományos-oktató /научно-учебный/
3. népszerű-tudományos/tudományos-ismeretterjesztő
/научно-популярный /

MITROFANOVA, O.D. szerint a legtradicionálisabb felosztás a következő: valódi tudományos v. akadémiai

/собственно-научный, академический/,
népszerű-tudományos

/научно-популярный/,
tudományos informatív vagy tudományos
hivatalos./научно - информативный,
научно - деловой /.

Negyedik lehetséges stilusréteg /подстиль/ a tudományos-fantasztikus/научно - фантастический/./МИТРОФАНОВА:1976:12/
Az egyes stilusrétegek közötti különbségek érzékeltetése végett nézzük meg az első három stilusréteg néhány jellemző vonását.

A valódi tudományos /akadémiai/ stilus fő sajátossága a fokozott informatív irányultság. Az e stilusban íródott művek a szakemberek viszonylag szűk körének szólnak; nyelvi megformáltságukra a közölt információ pontossága, a meggyőző érvanyag, a logikus következtetések és a tömör nyelvi forma a jellemző.

A népszerű-tudományos /tudományos ismeretterjesztő stílusú művek olvasói gyakran nem szakemberek, ezért a szerzők a tudományos ismereteket érthető formában, sok esetben a szépirodalmi elbeszélésre jellemző stilusban írják.

A tudományos informatív/tudományos hivatalos stílushoz tartoznak a patentek /szabadalmak/, a műszaki leírások és a hivatalos levelezések. E stílus kiemelkedő vonása az, hogy a tudományos információkat nagy pontossággal közli, és ami nagyon lényeges, - mert egyetlen stílusnak sem sajátja - a közölt információk jogi védelme.

Az egyes stílusrétegekben belül a tudományos ismeretek közlési formája, rendeltetése és tartalma különböző, aminek következtében egy-egy stílusrétegen belül tematikai és stilisztikai szempontból több stílusréteg-fajtát /разновидности/ különböztetünk meg. Ezek a következők:

oktató-tudományos /учебно-научная/

tudományos-publicisztikai /научно-публицистическая/

tudományos memoár irodalom. /научно-мемуарная/

/МИТРОФАНОВА, О.Д.: 1976 : I3-I4/

Az oktató-tudományos irodalom a tudományok alapjaival ismeret meg, a tudományos-publicisztikai irodalom a tudomány társadalmi szerepével függ össze, a tudományos memoár-irodalom a felfedezések történetéről, tudósok életéről stb. szól.

Az oktatás szempontjait is figyelembe vevő felosztásban, -amelyik igazodik az orosz nyelvet nem anyanyelvként beszélők szakmai tanulmányaihoz is- MITROFANOVA három altípust /подвид/ különböztet meg az oktató-tudományos nyelvi stíluson belül, melyek mindegyike a szakmai specializációnak megfelelően tovább tagolódik mikronyelvekre /подъязык, микроязык/.

Lényegét tekintve ez a felosztás ROZENTAL, D.E. korábban
már említett lépcsőzetes stílusfelosztását viszi tovább.
A tudományos nyelvi stílus fentiek szerinti tagolódását a
következésképp képzeljük el. / 30. oldalon található ábra/

НАУЧНЫЙ СТИЛЬ РЕЧИ

ПОДВИДЫ:

научно-технический

естественно-научный

научно-гуманитарный

РАЗНО-

ВИДНОСТИ:

физика

математика

геометрия

.....

химия

медицина

биология.....

исторические

литературо-

языко-

экономика

науки

ведение

знание

педагогические
науки

теорети-
ческая ф.

арифметика высшая

неорга-
ническая

органи-
ческая

ботаника

зоология

гигиена

диал. мат.

ист. мат.

педагогика, методика.....

ядерная

стерео-
метрия

плани-
метрия

физи-
ческая

дермато-
логия

хирургия

история
народов

ист. наук

научный
соц.

история
искусства

ПОДЪЯЗЫКИ,

МИКРОЯЗЫКИ:

прикладная

терапия

Ezek a stílusaltpusok nyelvészeti szempontból azonos értékűek, azonban a nyelvi eszközök használata szempontjából eltérő sajátosságokat is mutatnak. Ezen az alapon differenciálódnak a külföldi hallgatók, szakemberek számára készülő orosz nyelvű különböző tárgyú tankönyvek, szakkönyvek, melyeknek a nyelve már mikronyelvként is felfogható.

A szerző meghatározása szerint: "Az alkalmazott nyelvészetben mikronyelvnek nevezzük a lexikai és nyelvtani kategóriáknak és elemeknek azon minimális mennyiségét, ami feltétlenül szükséges egy meghatározott tárgykör, vagy az adott területen végzett tevékenység nyelvi leírásához".

/МИТРОФАНОВА, О.Д.: 1976:14 /

Szerintünk a mikronyelv terminus a szaknyelv terminussal is helyettesíthető, ha az a tudományos nyelvi stílus körén belül van. Egyes szakirodalmi művek a mikronyelv helyett a metanyelv kifejezést használják elsősorban a szótárak szövegmagyarázata nyelvének jelölésére.

A szematikus ábráról leolvasható, hogy a pedagógiai szaknyelv a tudományos stíluson belül a társadalomtudományi stílus-altpushoz tartozó mikronyelv.

II. A SZAKNYELVOKTATÁS NÉHÁNY ELMÉLETI KÉRDÉSE

1. Az idegennyelvi általános nyelvoktatás és a szaknyelv- oktatás viszonya

A valóságban egyetlen orosz, vagy egyetlen magyar nyelv létezik, de az egyes nyelveken belül számtalan nyelvhazsnálati változattal találkozhatunk. A nyelvek számtalan változatuk révén alkalmasak arra, hogy a társadalmi igényeket kiolégítsák, megfeleljenek a különböző funkcióknak.

/Dolgozatunk I. fejezetében erről részleteseen írtunk./

Vizsgálatunk szempontjából lehetségesnek tartjuk a nyelv általános vagy köznyelvre, illetve szaknyelvre történő ideiglenes szétválasztását. Az idegennyelv-oktatás kezdő szakaszában a nyelvtanárok általában arra törekednek, hogy a nyelvtanuló a nyelvet mint alapvető kommunikációs eszközt minél előbb használni tudja az élet különböző alapezituációiban.

Ezt az élet alapezituációiban eligazító nyelvet /írott vagy hangzó/ jelöljük az általános nyelv kifejezéssel, amit terminusnak is tekinthetünk.

Ha az általános nyelvet tekintjük az egyik pólusnak, a másik póluson találjuk a szaknyelvet, ami feltétlenül az általános nyelvre épül, ebből táplálkozik.

A nem nyelvezetkes felsőfokú oktatási intézmények szaknyelvoktatása szövegközpontú nyelvoktatás, ami azt jelenti, hogy a szöveg a kiindulási alap, a szöveg mint eszköz segítségével írjuk el a szövegmegértést mint célt.

A gyakorló nyelvtanárnak, de főképpen a jegyzetíróknak el kell dönteniük, hogy milyen jellegűek legyenek a szaknyelvvoktatás alapjául szolgáló szövegek: eredetiek vagy adaptáltak; a tudományos nyelvi stíluson belül melyik rétegből válasszanak; az un. valódi tudományos vagy a népszerű-tudományos szövegekből; tartalmi szempontból a tudományág általános problémáival foglalkozó szövegeket részesítsék előnyben vagy a szűk szakmai témákat tárgyalókat.

Kutatási eredményeink alapján a pedagógiai szaknyelv oktatásában célszerű először adaptált szövegeket feldolgozni, ugyanis ezen szövegek feldolgozása során az egyszerűbb nyelvi megformáltság nem vonja el a figyelmet az alapvető /bázis/ lexika elsajátításától, és ezután térjünk át az eredeti szövegek tanulmányozására.

Olyan anyagelrendezés is elképzelhető, hogy egy-egy témán /tankönyv, illetve lecke vonatkozásában egy leckén/ belül helyezzük el a szerkesztett, az adaptált és az eredeti szövegeket. A szövegkiválasztásban a tartalmi szempont is igen lényeges. Szerintünk akkor járunk el helyesen, ha olyan szövegeket választunk, amelyek nem tartalmaznak a nyelvtanulók szakmai felkészültségét meghaladó tudományos információkat, azaz a szövegeknek a szakmai képzettség színvonalához kell igazodniuk.

A szaknyelvoktatásban sajátos helyet foglal el az ún. szakmai társalgás, aminek egyes szakmákban jelentős szerep jut /Pl.: külkereskedelmi üzletkötő/, de bármely szakmában elképzelhető különböző nemzetiségű szakEMBEREK között folyó tapasztalatcsere, szakmai beszélgetés keretében. A szakmai társalgás lényegében a szaklexikára épül, azonban nyelvi megformáltság tekintetében nem a tudományos nyelvi stílus ezokott /írott/ megjelenési formájához áll közelebb, hanem a "beszéd" jellege miatt a köznyelvvél mutat több ezonos vonást.

A szaknyelvoktatás -néhány kivételes esettől eltekintve- az általános nyelvoktatásra épül, de vissza is hat arra.

E viszozhatás feltétlenül pozitív eredményhez, alaposabb nyelvtudás megszerzéséhez vezet, így az új szakmai ismeretek megszerzésének igénye a nyelvtanulás motiválásában is jelentős szerepet kap.

2. A szaknyelvoktatás és a szótárak

A nyelvoktatásban elengedhetetlenül ezükségesek a szótárak, hiszen napjainkban is kevés nyelvtanulónak adatik meg, hogy az adott nyelvországban legyen módja a kívánt idegen nyelv "teljes" elsajátítására. A nyelvoktatási célok meghatározásák, hogy az oktatás adott szakaszában milyen jellegű szótárakra van ezükség.

éppen ezért a különböző nyelvoktatási igények kielégítésének szándéka számos szótár összeállítását motiválta.

Az 1950-es években a statisztikai módszerek alkalmazása tért hódított a nyelvtudományban is, és elősorban mint módszer a szókincsvizegésben alkalmazták. Európában GUIRAUD, Pierre nyelvetatisztikai munkássága révén terjedt, és jutott el hazánkba is. Ismertetése J. SOLTÉSZ Katalin tanulmányában található. /J. SOLTÉSZ: 1963; 263-272/

A szóstatisztikai vizsgálat alapja: a szavakat előfordulásuk számának sorrendjében feltüntető ún. gyakorisági lista vagy gyakorisági szótár, aminek betűrendes változata is ismert. Ezek a szótárak közvetett módon segítik a nyelvtanulást, mivel nem a nyelvtanuló számára hasznosak, hanem a tankönyvszerkesztőknek, illetve a szótárkészítőknek, mert objektivitásuk, konkrétságuk segítséget nyújthat az oktatási anyag, illetve az adott szótár tartalmának meghatározásához.

Az 50-es években az orosz nyelv világméretű térhódításával egyidőben sorra jelentek meg olyan jellegű orosz nyelvű gyakorisági szótárak, amelyek alapul szolgáltak és szolgálnak jelenleg is az orosz nyelv tanulásához elengedhetetlenül szükséges szókincsmennyiség meghatározásához.

1951-ben - még GUIRAUD vizsgálati eredményeinek megjelenése előtt adta ki MALIR^v, Frantisek orosz nyelvű gyakorisági szótárát, amellyel a szerző segítséget kívánt nyújtani a szovjet periodikák cseh olvasóinak.

Az 1948-as évfolyam szovjet sajtójából 112 032 szót gyűjtött, és a szavakat lemmatizálás után két listába rendezte. Az első lista betűrendben tartalmazza a címszavakat úgy, hogy a fő címszó után a szócsalád azon szavait is közli, amelyek a szövegekben előfordultak. A szerző minden címszó után közli annak gyakoriságát; a cikkek számát, amelyekben előfordult az adott lexema; sőt a folyóiratok számát is, amelyekben az adott szót megtalálta. A fő címszó mellett a szócsalád összes gyakoriságát is feltüntette. A második jegyzékben csökkenő gyakoriság szerint rendezte a lexémákat. Ez a lista azt a 688 leggyakoribb szót közli, ami legalább három cikkben előfordult. A legnagyobb gyakoriság 759, a legkisebb 11. A jegyzék csak az adott szócsalád összes gyakoriságát jelöli. Mindkét listában minden szó mellett megtaláljuk a cseh nyelvű jelentést is.

Ugyancsak MALIR^v, František készített másik orosz nyelvű gyakorisági szótárt, amely kb. 2 000 lexémát tartalmaz.
/MALIR^v, F.: 1959/

Ezt a lexémamennyiséget 68 070 szövegezőből nyerte. Forrása 11-14 éves szovjet gyerekek cseh gyerekeknek írott levelei voltak. A szótár egyrészt gyakorisági sort közöl csökkenő előfordulás szerint 4 183 - 50 gyakoriságig; másrészt 50-9 gyakoriságig betűrendben közli a szavakat gyakorisági mutatóikkal együtt.

Sokak által ismert JOSSELSOŒ, Harry J. gyakorisági szótára /JOSSELSOŒ, H.J.:1953/. Az amerikai tudós 1 000 000 szónyi korpusszal dolgozott. Szóanyagának 50 %-át a Nagy Októberi Szocialista Forradalom előtti időszakból merítette; míg a korpusz másik fele közvetlenül a forradalmat követő időszakból származik, amikor az orosz nyelv lexikája nagymértékben változott. Az 1 000 000 szövegező az alábbi forrásokból származik:

szinmű:	7 %
irodalmi kritika:	14 %
folyóirat- és újságcikkek:	20 %
széppróza:	59 %

A szótár két részre különül: az első rész 6 gyakorisági listát tartalmaz; a második részben betűrendes lista található, amelyikből kiolvasható, hogy a keresett szó hányas

számú listában szerepel:	Pl.:	урок :	6
		учение:	5
		учиться:	3
		учреждение:	4
		читать:	I

A szótár első felében elhelyezett 6 gyakorisági lista fontosabb adatait a következő táblázat tartalmazza:

A JOSSELSON-szótár fontosabb adatai:

<u>lista száma:</u>	<u>lexémaszám:</u>	<u>rang:</u>	<u>gyakoriság:</u>
1.	204	-	leggyakoribb szavak
2.	490	100-59	4 598-92
3.	503	58-43	251-61
4.	496	42-34	270-39
5.	504	33-28	155-31
6.	<u>3 033</u>	27-13	195-13
	5 230		

A listák közül érdemes az 1. és a 6. számú listára figyelmet fordítanunk. Az 1. számú lista közli azt a 204 lexémát, amik a legnagyobb gyakorisággal fordultak elő, de nem tünteti fel az itt szereplő lexémák gyakoriságát. A 6. számú lista 3 033 lexémájából nyelvtanárok bevonásával a szerző megjelölte azt a 316 lexémát, amit a nyelvtanulónak két év nyelvtanulása után aktívan kell tudnia.

Rövid idő alatt világszerte ismertté vált az észt
STEINFELDT, E.A. orosz nyelvi gyakorisági szótára.

/ШТЕЙНФЕЛЬДТ, Э.А.: 1963 /

A szerző 400000 szövegszó alapján állította össze a
2 500 lexémát tartalmazó szótárát. A 2 500 lexéma fedi a
400 000 szövegszó 70 %-át. A szótárban a legkisebb gya-
koriság is eléri a 14-et.

A szótár vizsgálati anyagának megoszlása a következő:

gyermekirodalom:	25 %
széppróza:	12,5 %
színmű:	12,5 %
ifjúsági rádióadások:	25 %
újság- és folyóiratcikkek:	
/publicisztika/	25 %

A szótár szófajonként is közli külön a lexémákat. Pl.:
főnevek, igék, elöljárószók stb. A szótár betűrendes szó-
jegyzéket is tartalmaz, és a mellékletben feltünteti az
igei vonzatokat is. Jól használható a könyv a különböző
nyelvtani formák gyakorisági vizsgálati eredményeinek
összevetésében is.

1966-ban jelent meg VAKAR, N.P. kevésbé ismert gya-
korisági szótára, melynek alapjául színművek szolgáltak.

/VAKAR, N.P.:1966/

A szaknyelvoktatással foglalkozó metodikai irodalomban sokat emlegetett gyakorisági szótár a SZTYEPANOVA, E.M. szorkosztásában megjelent gyakorisági szótár, mely a tudományos művek szókincsének gyakoriságát tartalmazza.

/СТЕПАНОВА, E.M.: 1970 /

A szótár 400 000 szövegszó alapján 2 074 lexémát emel ki. A mintát 200 szövegből gyűjtötték oly módon, hogy minden szövegből 2 000 szövegszót vettek. A kiválasztott szövegek a felsőoktatási intézmények tankönyveiből, jegyzeteiből, valamint a Szovjetunió Tudományos Akadémiája gyűjteményeiből hat tudományág területéről /matematika, fizika, kémia, biológia, orvostudomány, geológia és földrajz/ származtak. A szótár két gyakorisági listát tartalmaz. Az első lista 1 126 lexémából áll, azokból amik mind a hat tudományágban előfordulnak. A legnagyobb gyakoriság: 14 015 /"B"/, a legkisebb: 11. A második lista 948 lexémát foglal magában 709-10 gyakoriságig, és feltünteti azt is, hogy az öt közül hány tudományágban szerepel az adott szó.

P1.: редакция #709-69-5: ez azt jelenti, hogy összesen 709-szer fordult elő a szó 69 szövegben, és a szövegek 5 tudományághoz tartoztak. Mindkét lista anyagát betűrendben is megtaláljuk. A szótár jól használható összevetéshez, azaz összehasonlító gyakorisági vizsgálatokhoz. Hibájának tartjuk, hogy a társadalomtudományok területéről nem merített.

A gyakorisági szótárak közül viszonylag új kiadású-
nak számít ZASZORINA, L.N. /ЗАСОРИНА, Л.Н.: 1977/ által
szerkesztett szótár. A szótár szerkesztő gárdája 1 000 000
szövegszóból a 40 000 leggyakoribb lexémát választotta ki.
A szótár anyaga az alábbi négy területről származik:

széppróza:	25,4 %
szinmű:	27,2 %
tudományos és publicisztikai szövegek:	23,6 %
újság és folyóiratcikkek:	23,8 % .

A forrásanyagul szolgáló művek mind a szovjet korszakban
keletkeztek. A szótár először betűrendes lista formájában
közli az összes gyakoriságot, majd külön-külön a négy
szövegfajtára lebontott gyakoriságot, és végül szövegfaj-
tánként a szövegek számát, amikben az adott gyakoriság
előfordult. A második listában a frekvencia-szótárt talál-
juk /csökkenő gyakoriság szerint rendezett/ 42 854-10 gya-
korisággal bezárólag. Végezetül a szótár összefoglaló táb-
lázata hétféle adatot közöl, amik megfelelő képzettség
birtokában felhasználhatók más szótárakkal történő össze-
hasonlításához. Említésre méltó a könyv modern nyelvészeti
alapokon nyugvó szótárelméleti fejezete is.

Elterjedtek -szintén a gyakorisági szótárak kategóri-
ájába sorolható - írói, költői szótárak is, de ezek didak-
tikai szempontból kisebb jelentőségűek, ezért nem tárek ki
ezek ismertetésére.

A szótárak közül oktatási segédanyagként legjobban az ún. iskolai szótárak használhatók.

A "Русский язык за рубежом" című folyóirat hasábjain BARNUDAROV, SZ.G. és NOVIKOV, L.A. tollából egy vitaindító cikk jelent meg "Milyen legyen az iskolai szótár?" címmel. /1971:46-50/, amit vitacikkek egész sorozata követte 1975-ig. Már a vitaindító cikkből is kiderül, de a cikksorozatban egyértelművé válik, hogy az oktatási célokat szolgáló iskolai szótár elnevezését a szerzők az akadémiai szótáraktól való megkülönböztetésül használják. A fenti szerzőpár az iskolai szótárról /учебный словарь/ a következőket írta: " Sajátos kézikönyv, amelyik maximális mértékben megfelel az oktatási feladatoknak." /1975:54-58/

Az iskolai szótárak főbb sajátosságának a szerzők - a vita alapján - a következőket tartják: a volumen /объем/; az információ mértéke és jellege; a szótárak vagy önálló kézikönyvek, vagy a tankönyv szerves részét alkotják /mivel a lexikotanulás folyamatával szoros kapcsolatban állnak/; használatuk a nagy akadémiai szótárak használatára is felkészít.

A vita alapján az iskolai szótárak -volumenük szerint- típusba sorolhatók:

kis szótárak	3 000 szóig,
középszótárak	10 000 szóig
nagy iskolai szótárak	25 000 szó

nagyságrenddel.

A szaknyelvoktatásban leginkább felhasználhatók és legszükségesebbek - szerintünk - a fordítószótárak, az idegen szavak szótárai, a szakszótárak /rendszerint gyakorlati szótárak alapján készülnek/, valamint a szakmai minimumszótárak /szakminimum-szótár/.

Lényegében minden oktatási célra készült szótár minimum-szótárnak tekinthető, hiszen egyik sem törekedhet a teljességre, azt csak kisebb vagy nagyobb mértékben megközelíti a mennyiség oldaláról. Ezt a felfogást vallja MORKOVKIN, V.V. és DOROGONOVA, I.A. amikor a lexikai minimum terminus két értelmezésével ismerteti meg bennünket. Az egyik értelmezés szerint: "Lexikai minimumnak nevezik gyakran azokat az egynyelvű és kétnyelvű /oktatási célokat szolgáló/ szótárakat, amiket a különböző feltételek között orosz nyelvet tanuló személyek számára készítettek". A másik felfogás szerint: "Lexikai minimumnak nevezzük azt a szójegyzéket, amit az idegennyelv-tanulás meghatározott szakaszában kötelező jelleggel el kell sajátítani". Ez utóbbi értelmezés szerint a lexikai minimum az orosznyelvoktatás adott szakaszában elsajátítandó szómennyiség.

/МОРКОВКИН, В. В. - ДОРОГОНОВА, И. А. : 1976:59-62 /

A különböző szakemberek véleménye szerint az oktatási célokat szolgáló minimum-szótárak felső határa 3 200- 3 500 lexikai egység. BARHUDAROV, SZ.G. és NOVIKOV, L.A. vitázó cikkükben az iskolai szótárakkal kapcsolatos véleményeket összegezve megállapítják, hogy a konkrét célok elérésére készített szakszótárak - szerintünk tulajdonképpen minimumszótárak-

esetében elegendőnek mondható, ha azok 3 000 szót tartalmaznak /pl.: a főiskolán tudományos technikai /műszaki szöveg olvasásához./ Ennyit vél szükségesnek KOLESZNYIKOVA, A.F. is, míg az indiai BAKAJA, R.M. 2 800 lexikai egységben határozza meg a minimumszótár tartalmát./Idézi:

БАРХУДАРОВ, С.Т. - НОВИКОВ, Л.А.: 1975:54-58/

MORKOVKIN, V.V. és DOROGONOVA, I.A. egy tervezett "univerzális lexikai minimumról" írva tájékoztat, hogy a szótár első fejezetét alkotó betűrendes lista 2 800 leggyakoribb szót tartalmazná./МОРКОВКИН-ДОРОГОНОВА: 1976:54-58/

DR. SZAKÁCS András szerint 1 600-2 400 szóból álló szakmai szókincs elegendő a folyamatos olvasáshoz és megértéshez. /Dr. SZAKÁCS A.: 1976:313-315/

A mi felfogásunk szerint -elfogadva azt, hogy minden oktatási célra készült szótár minimumszótár - lényegében az előbb felsorolt esetekben minimalizált szakszótárakról van szó.

Sajátos tartalmú a tanítóképző főiskolák hallgatói számára készült "orosz-magyar lexikai minimumszótár", ami 2 000 általános köznyelvi és pedagógiai szót valamint kifejezést tartalmaz. A szótár ajánlásában a következőket olvashatjuk: "E szótár szókészletének átismétlése hathatós segítséget nyújthat a tanítóképző főiskolák hallgatói számára az orosz nyelvi záróvizgára történő felkészülésben". /GLATZ Ferencné: 1977:3/

Mint látjuk nem szakaszótárról, hanem elsajátításra szánt
ező és kifejezésagyűjteményről van szó a lexikai minimumnak
DOROGONOVA és MORKOVKIN második értelmezésének megfelelően.

/ДОРОГОНОВА, И. А. - МОРКОВКИН, В. В.: 1976: 59-62/

Ezen a helyen kell megemlítenünk és bemutatnunk a
Többnyelvű pedagógiai szakaszótár I. kötetét, ami Magyaror-
szágon az első nyomtatásban megjelent pedagógiai szakaszótár,
illetve annak munkapéldánya /ARATÓ F.: 1977/.

A szakaszótár szerkezeti felépítéséről a következőket tart-
juk lényegesnek: a szakaszótár a magyar tárgyszavakat betű-
rendben közli, folyamatos számozással ellátva azokat.

Volumene 2 845 tárgyszó, amiből 978 tárgyszó magyarul defi-
niált. Minden tárgyszó ötnyelvű fordításban szerepel: orosz,
angol, francia, német és cseh nyelven /hatodiknak a lengyelt
tervezték, de az a munkapéldány megjelenéséig nem készült
el/. Tartalmi szempontból a tárgyszógyűjtemény átfogja a
neveléstudomány és az oktatásügy csaknem valamennyi terüle-
tét, kiterjed a rokon és határterületekre is /lélektan,
pedagógiai pszichológia, iskola-egészségügy stb./, de nem
foglalja magába az egyes tantárgyak körébe tartozó fogalma-
kat, az intézmények neveit, a külföldi iskolarendezéseket.

A fent ismertetett többnyelvű pedagógiai szakaszótár oktatási
segédanyagként egyelőre még nem használható, korlátozott
példányszáma /mindössze 150 példányban jelent meg/, valamint
sajátos szerkezete miatt /addig legalábbis, amíg a tervezett
mellékletek nem készülnek el/, ugyanis idegen nyelvről ma-
gyarra fordításnál nem lehet használni.

A közelmúltban jelent meg a Tizenegy nyelvű pedagógiai szótár 1-4. kötete, valamint 5. kötetként az előző négy kötethez készített betűrendes index. /DR. ARATÓ F.: 1982, 1983/

A szótár 2 414 tárgyszót tartalmaz magyar, orosz, német, angol, francia, bolgár, cseh, szlovák, lengyel, román, valamint szerbhorvát nyelven. Az első rész /1-4. kötet/ a magyar tárgyszavakat és azok megfelelőjét közli tíz nyelven. A második részben /5. kötet/ a tíz nyelv nyelvenkénti betűrendes indexét találjuk. A harmadik részt -a tervek szerint- mellékletnek tekinthetjük, mely mintegy 900 pedagógiai alapfogalom magyar nyelvű meghatározását fogja magában foglalni. Az 1-4. kötetben ++ jellel illeték a definiált tárgyszókat. A szótár jelöli / - jellel az egymással felcserélhető idegennyelvi változatokat. A szótár közös munka eredménye, mely a magyar pedagógiai tudományos szervezetek és intézmények, valamint a külföldi -elsősorban a szocialista országok- pedagógiai információs intézeteinek együttműködésével jött létre. A Tizenegy nyelvű pedagógiai szótárt készítő bázisintézmény /Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum/ szorosan együttműködött többek között a moszkvai Neveléstudományi Akadémia Általános Pedagógiai Információs Intézetével /APN SzSzSZR/, ami a mi szempontunkból kellő garanciát nyújt ahhoz, hogy az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek fordításához, értelmezéséhez használhassuk.

A szakaszótárak legszűkebb volumenű fajtáját, ami csak egy mikronyelv legfontosabb lexikai "szűk szakmai lexikáját" egységeit tartalmazza, szakmai minimum-szótárnak szokás nevezni.

Az un. "szűk szakmai lexika" - azaz a szakkifejezések-része a lexikai minimumnak.

Ez a réteg nem nagy gyakorisággal fordul elő, viszont ezek az egységek nagy informatív értékkel rendelkeznek. Éppen az előzőek miatt nagyon fontos az e réteghez tartozó szavak számbavétele. A szovjet szakaszjtóban ezt a réteget nevezik szakmai rétegnek /профильный пласт/ is. Az ide tartozó lexikai egységek jellemzője a nagy informatív értéken kívül az is, hogy csak egy tudomány/ág/ területén vagy - ritkán - az egymáshoz nagyon közel álló tudományágakban használják.

A magyar szakirodalomban ezt a réteget illetve listát szakmai szókincsmínimumnak, szakaszókince-minimumnak, illetve szakaszótár-minimumnak nevezik, és szinonimaként használják a fenti terminusokat.

A szakaszókince-minimumok nagyságára vonatkozóan eltérők a vélemények. Különböző szakemberek véleménye szerint a szótárak terjedelme 250-500 lexikai egységben határozható meg. Minél speciálisabb az adott szakterület, annál nagyobb valószínűséggel ismétlődnek a szavak, annál kevesebb egységet kell tartalmaznia a szakaszókince-minimumnak.

БАКАЯ, Р.М. szerint: "bármely szakma szűk szakmai szókincse nem haladhatja meg a 200-250 szót". Az ilyen típusú szótárakra az a kettős feladat hárul, hogy egyrészt az olgandhetetlenül szükséges szavakon kívül elegendő, és olyan jellegű lexikográfiai információval lássa el a tanulót, ami segítségével megérthető az adott orosz nyelvű szöveg; másrészt ún. "támszavakat" /опорные слова/ kell nyújtaniok, amelyek elsősorban a tudományos szövegek megértéséhez szükségesek /БАКАЯ, Р.М.: 1973:33-37/

МИТРОФАНОВА, О.Д. véleménye szerint egy 2 800- 3 200 lexémát tartalmazó szakaszótárból 250-500 lexémára tehető a szűk szakmai lexika mennyisége. /МИТРОФАНОВА, О.Д.: 1976:51/

A magyar szakemberek véleménye már nem ilyen egységes a szakmai szókincsmínimum nagyságának tekintetében.

MAJOR Ferencné több tanulmányában azt vallja, hogy a műszaki szövegek "szókincsének magja" 250-300 szó.

/MAJOR Ferencné: 1968:237-239/, /DR. MAJOR Ferencné: 1980:22/
A "szókincs magja" - a cikkek ismeretében - azonos a szakaszótárminimum fogalmával.

PAJOR LAJOS a szintetikus olvasási készség kialakításához szükséges szakmai szókincsmínimum mértéket 1 200 lexikai egységben határozta meg elsajátítás céljából.

/PAJOR: 1976:305-310/

NYIRKOSNÉ Kis Edit - aki társszerzője egy magyar-orosz és egy orosz-magyar kémiai kifejezés - és szöveggyűjteménynek - kiadványukat ismertetve írja, hogy az 250-300 oldalas, s ennek nagy részét a szakszókincs alkotja: mintegy 2 600 lexikai egység. /NYIRKOSNÉ: 1980:177-183/

Ha az eddig megjelent szakmai minimum-szótárak közül néhányat megvizsgálunk, akkor 250-500 lexikai egységet tartalmazókra is találunk hazánkban is példát. 180 szakszót tartalmaz BME Építészmérnöki Kar Építészeti szakszótárminimuma. /MAKAROVA, G.-MESKÓ S.: 1980/. 350 szakszót találunk ugyancsak a BME Építészmérnöki Kar hallgatói számára készült Építőipari szakszótárminimumban. /DR.MESKÓ S.: 1981/

Az ELTE Bölcsészettudományi Kar hallgatói számára összeállított orosz szakszókincsmínimum az irodalom, a történelem, a művészettörténet, a néprajz, a régészet, a népművelés, a könyvtártudomány és a pedagógia tudományágak lexikai minimumát tartalmazza összesen 1 086 címszóban. Ebből irodalmi szakszó 138,

történelmi	268,
művészettörténeti	186,
régészeti	132,
néprajzi	139,
könyvtártudományi	60,
népművelési	36,
pedagógiai	127.

/GATTERNÉ-KÁLMÁN A.: 1983/

3. A szaknyelv, a szakszöveg, a pedagógiai szakszöveg értelmezése

Ha az orosz pedagógiai szaknyelv és pedagógiai szakszöveg terminusokat értelmezni akarjuk, illetve szeretnénk tartalmukat feltárni, akkor a szaknyelv, illetve a szakszöveg definíciójától célszerű elindulnunk.

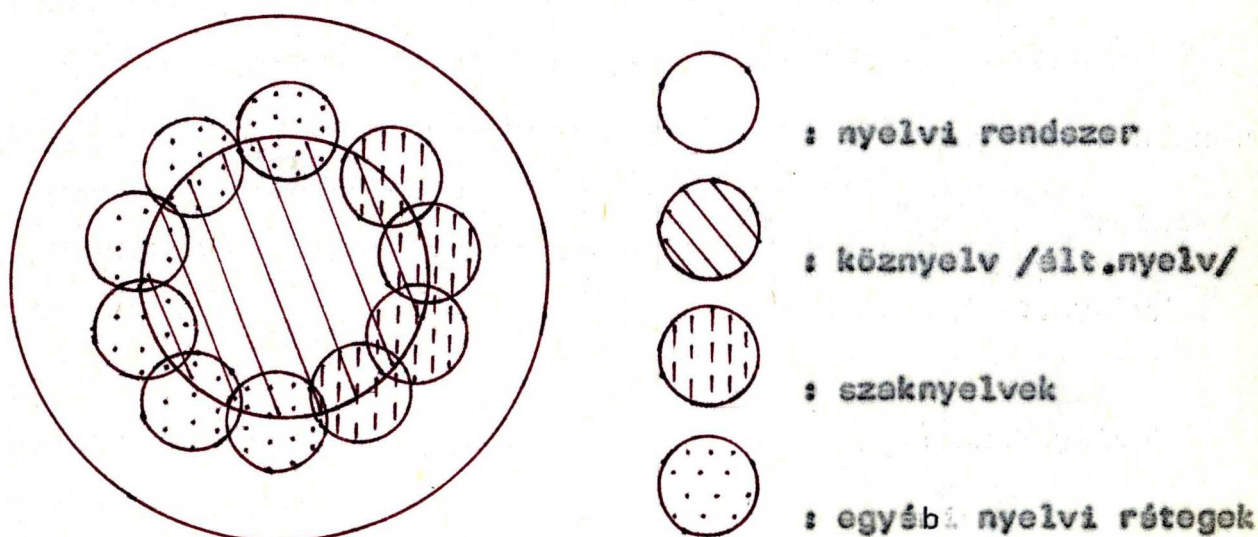
A funkcionális nyelvi stílusok tagolása során eljutottunk a mikronyelvig, ami lényegében szaknyelvként is felfogható. "A szaknyelv egy nyelvnek valamely tudomány/ág/ban, szakmában, foglalkozási körben kialakult olyan változata, amely a köznyelvtől főként szókincsében tér el." /M.NY.Ért.Sz.: VI./

A meghatározásban szereplő "nyelvi változat" mint legközelebbi nemfogalom a használatra, a funkcionálásra utal. A nyelvi rendszeren belül számtalan szaknyelv létezik, és ezek nem izoláltak, hanem érintkeznek egymással, egymásra épülnek. Helyesnek tartjuk HORVÁTH Tibor következő megállapítását, mi szerint: "Ha a nyelv a rendszerek rendszere, melyek egymásba nyúlnak és egymásra épülnek, akkor a szaknyelvek alrendszerek, melyeknek szókincse a köznyelv semleges nyelvi eszközeinek készletére épül rá és azzal szorosan összefonódik."

/HORVÁTH Tibor: 1974:209/

Az előbbieket szemléletesebbé tehetjük a következő egyszerű ábrával.

A szaknyelvek helye a nyelvi rendszerben

Az ábráról látszik, hogy a szaknyelvek nemcsak a köznyelvvvel, hanem egymással is szoros kapcsolatban állnak.

A köznyelv ebben a rendszerben azt a nyelvi változatot jelenti, ami nem tájnyelvi, nem jellemző szűkebb szociális csoport nyelvhasználatára, azaz stilisztikai szempontból negatívan jellemzett.

A szaknyelvre vonatkozóan teljesebb, igényesebb megfogalmazást találunk SMIDT, W. tanulmányában, melynek értelmében "A szaknyelv egy bizonyos szakterület megértésének eszköze szakemberek között, specifikus szakszókincs és a köznyelvi lexikális és grammatikai eszközök kiválasztásának,

alkalmazásának és gyakoriságának speciális normái jellemzik; nem a nyelv önálló megjelenési formájaként létezik, hanem szakszövegekben aktualizálódik, amelyek a szakmai rétegen kívül mindig tartalmaznak köznyelvi elemeket is." /Idézi: BARTHA M.: 1976:184/

A fenti meghatározásból kiemelhető: a szaknyelv szakszövegekben aktualizálódik. "Szakszövegen az olyan szakkérdésről szóló írásmű értendő, amelyet a tudomány/ág/, a szakma művelői közé tartozó szerzője a tudomány/ág/, a szakma előre körülhatárolt összetételű művelőinek szán, közlését elsődlegesen az értelmi-megismerő mozgósítás szándéka vezérli, és üzenetét a funkcionálisan megfelelő /adekvát/ kifejező-szakáserendező gyakorlata szerint önti formába." /DANIEL Á.:1980:38/.

MAJOR Ferencné a szakcikkek -szakszövegek- főbb jellemzőit a következőkben körvonalazta: érzelmektől, individuális jegyeiktől mentes objektív tényleírások, meghatározott fogalomkörök; nem törekednek a leírások változatos nyelvi fordulatokra, nem akarnak hatni az érzelmekre, a kifejezőmód tradicionális, az illető tudományág nem nagyszámú fogalomköréből, annak szakmai terminológiájából merít; viszonylag gyakori a lexikai elemek ismétlődése. /MAJOR Fné:1980:21/ Igaz, hogy a szakszövegek elősorban az értelemhez szólnak, de pl. a történelmi vagy pedagógiai szakszövegek érzelmi elemeket is tartalmaznak.

Elfogadjuk azt, hogy a szakszövegek objektív tényleírásokat tartalmaznak, azonban ezzel a kitéttel, hogy "individuális jegyeiktől mentesek" nem áthatunk egyet, hiszen minden szerzőnek van a stílusában individuális, csak rá jellemző elem.

Szerintünk a szakszöveg legfontosabb ismérvei: a téma jellege; a szerző és az olvasó személye; a közlés célja és a közlés formája.

Összefoglalva a szaknyelvről és a szakszövegről írottakat, viszonyukat úgy fejezhetjük ki, hogy a szaknyelv leggyakoribb megjelenési formája a szakszöveg. Ez a megállapítás a pedagógiai szaknyelv és pedagógiai szakszöveg vonatkozásában is igaz.

A pedagógiai szakszöveg értelmezéséhez feltétlenül a pedagógia fogalmát kell alapnak tekintenünk. "A pedagógia: a nevelés elméletének és gyakorlatának jelölésére egyaránt használt komplex fogalom. Az első értelemben általában azonos a neveléstudomány fogalmával, a nevelés általános elveinek, cél-, feladat- és eszközrendszerének szisztematikus kifejtésével; a második értelemben pedig a mindenkori gyakorlattal, annak lehetőségeivel, szintjével, fejlettségi állapotával, s az azt irányító közoktatáspolitikai instrukciókkal." /Pedagógiai Lexikon: 1978:430/

A pedagógia legátfogóbb, legegyszerűsebb kategóriája a nevelés. A nevelés több formában megy végbe, és ezek a formák a nevelés eszközei. ÁGOSTON György a nevelési formák két csoportjának megkülönböztetését javasolja. A két nevelési forma egyike: az oktatás; másika: a szűkebb értelemben vett nevelés. A két nevelési forma azonban nem különül el élesen, amit a következő megállapítás is bizonyít: "...nem helytelen az oktatást a szűkebb értelemben vett, a "tiszta" neveléstől való megkülönböztetésül olyan nevelésnek mondani, amelyre mindenekelőtt az ismeretek rendezés közvetítése a jellemző."/ÁGOSTON: 1972:28/

A fentiek értelmében minden neveléssel kapcsolatos szakirodalom - beleértve az oktatást, mint egyik nevelési formát is - a pedagógia tárgykörébe sorolható a tudomány komplex jellegéből adódóan. Ez a komplexitás tartalmi sokszínűséget, különbözőséget eredményez, ez a komplexitás és tartalmi különbözőség jellemzi tematikailag a pedagógiai szakszövegeket.

A pedagógiai jellegű információk közlőinek és befogadóinak körébe sorolható az a tudományágban tudományos fokozattal rendelkező tudós épp úgy, mint a gyakorlati tapasztalatait papírra vető tanító vagy óvónő is, hiszen mindannyian szakembernek minősülnek.

A pedagógiai szakszöveg definíciójához figyelembe kell vennünk, hogy egyrészt ezeket a szövegeket nyelvoktatási célokra kívánjuk felhasználni, másrészt azt -mivel orosz nyelvű pedagógiai szakszövegekről van szó-, hogy a szovjet pedagógiai elméletet és gyakorlatot tükrözik ezek a szövegek. A nyelvoktatási célokra történő felhasználásra -az oktatásra ezért időkeret korlátozott volta miatt- tematikai szempontból szűkíteni kell a pedagógiai szakszövegnek minősülő írások körét.

Szerintünk pedagógiai szakszövegnek tekinthető az a szöveg, ami a szűkebb értelemben vett szervezett, azaz iskolai rendszerű nevelés és oktatás köréből meríti témáját, és amit a nevelés különböző szintjein és szinterein tevékenykedő elméleti vagy gyakorlati szakember ír az előző területeken munkálkodó -különböző végzettségi szintű- szakemberek számára elméleti általánosítás, illetve gyakorlati hasznosítás céljából olyan nyelvi formába öntve, ami a terület szakemberei számára egyértelmű /vagy egyértelműen értelmezhető/ elméletet közvetít, vagy gyakorlatot sugall.

A vizsgálati anyag kiválasztásakor a szervezett, azaz iskolai rendszerű oktatás további szűkitése vált indokolttá. A szűkités alapjául a magyarországi tanítóképzés szükségletei szolgáltak.

III. AZ OROSZ NYELVÜ PEDAGÓGIAI SZAKSZÖVEGEK LEXIKAI ÁLLOMÁNYÁNAK VIZSGÁLATA

1. A vizsgálat célja, problémák

Vizsgálatunk célja -témaválasztásunk indoklásában leírtakkal összhangban- annak felderítése, hogy az orosz pedagógiai szaknyelvi lexika mekkora hányada esik egybe az általános tudományos nyelvi lexikával, mekkora az a rész, ami a köznyelvi lexikához sorolható, mennyi lexikai egység minősül terminusnak. Fontosnak tartjuk az alapvető szófajok arányának kimutatását azért, mert egyrészt ettől az aránytól tehetjük függővé, hogy az alaktan melyik területét szűkebbes a legalaposabban ismerni ahhoz, hogy megértsük az adott szöveget, másrészt vizsgálati eredményeinket pedagógiai szakszótár-minimum összeállításában kívánjuk hasznosítani, így a főneveket kiemelten kell kezelnünk, mivel a legtöbb szakember véleménye szerint főnevek alkotják a szakterminológiát, valamint azért is célszerű a főnevekre kiemelt figyelmet fordítani, mert a főnévi tő ismeretében kikövetkeztethető -törvényszerűen megfelelő szókészleti ismeretek birtokában- az abból képzett származékok jelentése is, és ez az inventív vagy potencionális szókészlet nagyságát megsokszorozhatja.

A vizsgálati eredmények értékelésében lényegesnek tartottuk, hogy saját adatainkat más szótárak adataival is összevesszük.

Ezért többesör hivatkozunk Steinfeldt, Sztjepanova, illetve Zaozorina által szerkesztett gyakorisági szótárakra.

/ШТЕЙНФЕЛЬДТ, Э. А.: 1963; СТЕПАНОВА, Е. М.: 1970; ЗАСОРИНА, Л. Н.: 1977/

A mi vizsgálati anyagunk viszonylagosan kisebb volta és a különböző szótárak részben eltérő szerkezeti felépítése miatt meg kellett keresnünk az összevetés lehetőségeit.

2. A vizsgálat módszere

A pedagógiai szakszövegek lexikai állományának vizsgálata során - a vizsgálati célnak megfelelően - lehetőségeink az alábbi módszerek alkalmazását tették lehetővé: cédulázás, listázás és összevetés.

A cédulázást mint módszert az anyaggyűjtésben alkalmaztuk, oly módon, hogy a mintául kiválasztott szövegekből minden "szövegszót" külön cédulára írtunk. /PAPP F.: 1974:76-83/ Azokban az esetekben, ahol a szó lexikai vagy grammatikai jelentése izoláltan nem volt egyértelmű, ott törekedtünk az egyértelműsítésre olyan formában, hogy jelöltük az adott szövegben lehetséges lexikai, illetve grammatikai funkciót. A cédulákon feltüntettük, hogy az adott szövegszó melyik mintában fordult elő.

A listázás, azaz a cédulák összesítése /szótárba rendezése/ "humán" - nem gépi - módszerrel történt. Mivel ezt a módszert már korábbi kutatásaink során eredményesen alkalmaztuk 10 000-es nagyságrendű szövegszómennyiség feldolgozásában - ami a vizsgálati anyagban az I.számú mintát képezi -,

úgy láttuk, hogy ezzel a módszerrel is elérhető kitűzött célunk megvalósítása.

Harmadik módszerként vizsgálati anyagunk feldolgozásban az összevetést alkalmaztuk. A szovjet pedagógiai szakirodalomban a módszer jelölésére a "метод наложения" /fedés, ráhelyezés módszere/ terminust találjuk.

/МИТРОФАНОВА, О.Д.: 1976:27/

E módszer legfontosabb sajátossága abban áll, hogy alkalmazásával a különböző vizsgálati anyag alapján készült listák összevetése során megállapíthatjuk azok egyezéseit illetve eltéréseit, majd az így szerzett ismeretek birtokában jellemezhetjük valamely nyelvi stílus lexicáját.

3. A vizsgálati anyag kiválasztásának módja

A vizsgálati anyag kiválasztásában egyrészt arra törekedtünk, hogy az tartalmi és formai szempontból megfeleljen a II. fejezet 3. pontjában megfogalmazott pedagógiai szak-összveg-definíciónak; másrészt ezen előtt tartottuk a mennyiségi követelményt is, azaz annyi szövegmennyiséget kellett válogatnunk, ami elegendő alapul szolgálhat az általánosítás-hoz, ugyanakkor nem válik lehetetlenné a hagyományos /nem gépi/ feldolgozása.

A pedagógiai szakszövegek - mint ahogy már korábban írtuk- témáik, szerzőik és olvasóik táborát figyelembe véve nagyon sokfélék lehetnek. Ezért válogatásunkban a következő

vettük figyelembe vagyilagosan a kiválasztandó cikkek, tanulmányok témáira vonatkozóan:

1. A témák a szervezett - iskolai rendszerű - nevelésben belül valamilyen formában kötődjenek a tanítóképzéshez, és ezzel együtt a felsőfokú képzéshez; a kisiskolás-korú gyerekek oktatásával-nevelésével összefüggő kérdésekben nyújtsanak tájékoztatást.
2. Iskolafokhoz nem kötődve általános oktatási vagy nevelési problémákkal foglalkozzanak.
3. Az orosz mint idegennyelv oktatásának problémáihoz kapcsolódjanak.

A fenti témákhoz tartozó cikkeket a pedagógiai szakirodalom három - ezerintünk eléggé reprezentatív - területéről merítettük, az egyes területeket mintáknak nevezzük. A felosztás alapjául a szerzők és a felhasználók körét vettük.

Az I. számú mintához soroltuk a tankönyvek, módszertani anyagok, nevelési dokumentumokból nyert lexikát.

A II. számú minta tartalmazza a pedagógiai folyóiratok cikkeiből származó szöveget.

A III. számú mintában a szakírók, tudósok könyvei, cikkei, leírt előadásaiából gyűjtött szöveget helyeztük el.

A tankönyvek, a módszertani anyagok, a nevelési dokumentumok szövegei /I. számú minta/ széleskörű szerző és olvasógárdát érintenek, a pedagógiai folyóiratok cikkeinek /II. számú minta/ zöme gyakorlati szakemberek tollából származik, és a

felhasználók többsége is gyakorlati tevékenységet folytató szakember; a szakírók cikkeiket /III.számú minta/ általában kisebb létszámú, magasán kvalifikált szakembergárdának írják.

Vizsgálati anyagom terjedelmét 30 000 szóban határozom meg a következők miatt:

1. GUIRAUD szókincsvizsgáló módszere 24-30 000 szón alapul azon megfontolás alapján, hogy ő a szókincs terjedelmét 24 000 szóra becsüli arra alapozva, hogy egy művelt egyén egy 30 000 címezőt tartalmazó szótár szavainak legnagyobb részét ismeri, illetve felismeri.

/J.SOLTÉSZ K.:1963:263-272/

2. SZENDE Tamás magyar viszonylatban a költői sajátosságok megállapítására elegendőnek tartott költőnként kb. 20 000 szót. /SZENDE T.: 1968:287-301/

Mennyiség szempontjából a korábban már részletezett három nyelvhasználati minta mindegyikéből 10- 10 000 szövegezőt kitevő szövegmennyiség kiválasztását terveztük; feltételezve, hogy a 10 000 szövegezőnyi írott nyelvhasználati produktum megfelelően reprezentálja a pedagógiai irányultságú tudományos nyelvi stílus lexikai állományának főbb jellemzőit, mivel -szerintünk- a szakaszövegekben a szavak nagyobb valószínűséggel követik egymást mint pl. szépirodalmi, vagy egyéb jellegű szövegekben.

Az I. mintában feldolgozott tankönyvek, módszertani segédanyagok, oktatási dokumentumokból vett részletek megtalálhatók a tanítóképző főiskolások számára készült orosz szakmai jegyzetben, és mivel a tankönyv 24 leckéjéből minden pedagógiai szakszövegnek minősülő szemelvény szerepel, így ennél a mintánál a szövegek hossza változó, összesen 10 908 szövegező. /DR. MAGYARFALVI L.: 1978/

A II. és a III. mintánál egy-egy szövegből kb. 500 szövegezőt választottunk legtöbbször a szöveg elejéről - figyelembe véve a szöveg tagolását-, mivel a téma, a közlés céljának és a kutatás módszerének ismertetésében szereplő lexikai egységek ismétlődnek többnyire a későbbiek során.

Mindkét mintánál 20-20 cikkből gyűjtöttük ki a szövegezőket. A II. számú mintában /szakfolyóiratok/ 10 196 szövegező szerepel, míg a III. számú mintában /szakírók művei/ 9 925 szövegező található. /A vizsgálatokhoz felhasznált szövegek lelőhelyét a 2. számú irodalomjegyzékben közöljük./ Mivel a tervezett mennyiségtől való eltérés + 2 % és - 1 %-ot nem éri el, és az I. számú minta is eltér a tervezett 10 000-től nem tartottuk szükségesnek a korrekciót annál is inkább, mivel ez csak az összesítéskor derült ki és a tervezett 30 000 korpuszhoz viszonyítva is a 31 028-s korpusz alig több mint 3 %-os eltérést mutat.

A vizsgálati anyag feldolgozásához olyan metodikai megoldásra volt szükségünk, amelyik lehetővé tette a tetemes anyag gyors áttekintését, különböző szempontú vizsgálatát.

Ezért a fentebb említett 31 028-s korpuszból betűrendes szótári segédletet állítottunk össze, feltüntetve minden szó összes gyakoriságát, majd a gyakoriság megoszlását minták /I. - II. - III./ szerint. /I. számú melléklet/

A betűrendes szótári segédlet alapján a legnagyobb gyakoriságtól /1 333/ 10-es gyakorisággal bezárólag, frekvencia-szótárt készítettünk, ami az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló 544 lexémát tartalmazza. Ebben a szótárban már nem szerepeltetjük a minták szerinti megoszlás adatait.

A más szótárakkal való összevetés megkönnyítésére:

- "+" - jelet alkalmaztunk, ha a fent megnevezett szótárban is megtalálható az adott lexéma;
- "-" - jellel élünk abban az esetben, ha a fent megjelölt szótár nem tartalmazta a mi listánkban szereplő szót. /II. számú melléklet/

4. A szókincevizsgálat szempontjai

Vizsgálati anyagunk feldolgozásához olyan szempontokat kellett választanunk, melyeknek érvényesítése biztosította azt, hogy választ kapjunk a vizsgálati célban megfogalmazottakra, azaz az orosz pedagógiai szaknyelvi lexika mekkora hányada esik egybe az általános tudományos nyelvi lexikával, mekkora hányad sorolható a köznyelvi lexikához, és mi tartozik a terminusok közé.

Ez utóbbi azért nagyon fontos, mert a pedagógiai terminusokat feltétlenül be kell vennünk pedagógiai minimumszótárunkba.

Vizsgálatunk során arra is választ akartunk kapni, hogy a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló szavak hogyan oszlanak meg a fő szófaji kategóriák szerint.

A fentieknek megfelelően egyik vizsgálati szempontunk mennyiségi szempont volt. Mennyiségi szempontból jellemeztük az adatokkal a pedagógiai szakszövegekből nyert lexika egészét azért, hogy a mennyiségi mutatókat a minőség jellemzésére is használjuk. A gyakorisági mutatók közül az átlagos gyakoriságot és a gyakorisági együtthatót emeltük ki, majd gyakorisági intervallumokként vizsgáltuk a szövegfedést, azaz mennyi szövegező tartozik az adott gyakorisághoz.

A minőségi jellemzéshez stilisztikai szempont szerint minősítettük vizsgálati anyagunkat /köznyelvi-, irodalmi, vagy tudományos nyelvi, illetve terminus/.

A minőségi vizsgálatban grammatikai - pontosabban morfológiai-szemszögből vizsgáltuk, hogy mely szófaji kategóriába tartoznak a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló szavak.

5. A vizsgálat eredményének értékelése

a./ Az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek lexikai állományának mennyiségi jellemzői

Mint már említettük, vizsgálatunk során három mintából származó 31 028 szövegszót tartalmazó korpuszal dolgoztunk. A mennyiségi mutatók közül fontosnak tartjuk az átlagos gyakoriságot /iterációs indexet/, amit megkapunk, ha a szövegszók /N/ számát osztjuk a lexémák /V/ számával. Képletbe foglalva:

$$I_1 = \frac{N}{V}$$

A vizsgált orosz nyelvű pedagógiai szakszövegekre vonatkozóan mintánként a következő adatokat kaptuk:

	<u>Összesen</u>	<u>I.minta</u>	<u>II.minta</u>	<u>III.minta</u>
<u>Szövegszók száma: /N/</u>	31 028	10 908	10 195	9 925
<u>Lexémák száma: /V/</u>	4 169	2 176	2 246	2 237
<u>Átlagos gyakoriság: /I₁/</u>	7,44	5,01	4,53	4,44

A fentiekből kiolvasható, hogy minél nagyobb a vizsgálati anyag /korpusz/, annál nagyobb a lehetősége annak, hogy ismétlődnek a szavak, azaz az egész korpuszra vonatkoztatott átlagos gyakoriság 7,44, míg mintánként az átlagos gyakoriság 2-vel kisebb.

A három minta vonatkozásában nem nevezhető lényegesnek az átlagos előfordulások közötti különbség: a II. mintában 4,53; a harmadik mintában 4,43. Az I. mintában mutatkozó 0,5-nyi pozitív eltérés /lényegében azonos korpusz esetén/ a tankönyvi jellegből adódhat.

Ahhoz, hogy más gyakorisági szótárak adataival összevethessük az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek szóanyagát tartalmazó gyakorisági szótárunkat /a táblázatban pedagógiai szótár néven szerepel/, ki kellett számítanunk a gyakorisági együtthatót /koefficiens, jele: C/, ami megmutatja, hogy egy szövegezőre mennyi lexéma jut. Kiszámítási módja: lexémaszámot /V/ osztjuk a korpusz szövegszóiinak számával /N/.

Képlete:

$$C = \frac{V}{N}$$

Az összevetéshez a következő adatokat használtuk:

<u>Szótárak:</u>	<u>Korpusz:</u> /N/	<u>Lexémaszám:</u> /V/	<u>Átl.gyak.</u> /I ₁ /:	<u>Gyakorisági együttható:</u> /C/
<u>Zaszorina:</u>	1 056 382+	39 268+	26,9+	0,0371+
<u>Puskin:</u>	544 777+	21 197+	25,7+	0,039+
<u>Sztyepanova:</u>	400 000	---	---	---
<u>Steinfeldt:</u>	400 000	24 224+	16,5+	0,0605+
<u>Pedagógiai:</u>	31 028	4 169	7,44	0,134

/A +-tel jelölt adatok ZASZORINA: 1977:922//ЗАКОПИНА:1977:922/

A fenti adatok ezt mutatják, hogy minél nagyobb a korpusz, annál nagyobb az ismétlődés mértéke. Kisebb korpusz esetén kisebb az átlagos gyakoriság, de nagyobb a gyakorisági együttható. A mi vizsgálati anyagunk adatainak értékeléséhez legjobban a Sztjepanova által szerkesztett gyakorisági szótár adataira lenne szükség, azonban e szótár szöveges elemzést nem tartalmaz, a lexémákat pedig két különálló listában közli 10 gyakorisággal bezárólag, /részletesen II. fejezet 2. pont/ így még számolással sem lehet a szükséges adatok birtokába jutni.

A betűrendes gyakorisági szótáron kívül, mely 4 169 lexémát tartalmaz 1 333 -1 gyakoriságig, készítettünk egy 10-es gyakoriságú lexémákkal záródó frekvencia-szótárt is ezzel a céllal, hogy láthatóvá váljon a leggyakrabban előforduló lexémák sora. A 10 gyakoriságot mint esélyes értéket azért választottuk, mert sokkal nagyobb korpuszra épülő szótárak is ezt, vagy ehhez közel eső értéket veszik alsó határnak. Pl.: Zaszorina már említett szótárában, valamint Sztjepanova szótárában is 10-es gyakoriság az alsó határ; Steinfeldt szótárában 14-es gyakorisággal bezárólag találhatjuk meg a lexémákat. A 10-es gyakoriság mint alsó határ kijelölését ezért is indokoltnak tartottuk, mert úgy véltük, hogy az ebbe az intervallumba eső lexémák megfelelően reprezentálják az összes lexémát.

Ennek igazolására használjuk fel a következő adatokat:

Gyakoriság:	Lexémszám:	Összlexéma % aránya:	Szövegezők száma:	Szövegezők % aránya:
1333-1	4 169	100 %	31 028	100 %
1333-10	544	13,05 %	22 404	72,52 %
9-1	3 625	86,94 %	8 537	27,476 %
2	637	15,5 %	1 274	4,9 %
1	1 890	45,3 %	1 890	6,9 %
2 -1	2 527	63,01 %	3 164	10,1 %
1 333-213	10	0,263 %	4 908	15,8 %

A mi pedagógiai gyakorisági szótárunkban a 10 előfordulással bezárólag 544 lexémát találtunk, amihez 22 404 szövegező tartozik. Ez az összes szövegező 72,52 %-át fedi, tehát a szövegeknek majdnem 3/4 részét, és így az 544 lexémához tartozó adatok - szerintünk - vonatkoztathatóak az egész szótári anyagra is.

A fennmaradó 3 625 lexémához 8 537 szóelőfordulás tartozik, ez 27,476 %-a a korpusznek, ami viszonylag magas aránynak tűnik, ha nem vizsgáljuk meg az egyszer illetve kétszer előforduló szavak arányát.

Azért épp ez a két gyakoriság a lényeges, mert az 1-2 előfordulás eleve kizárja annak lehetőségét, hogy mindhárom mintánkban előfordult volna, és ezáltal használata általánosan tekinthető lenne. Az 1-2 gyakoriságú lexémák száma összesen 2 527, és ehhez a lexémamennyiséghez 3 164 szövegszó tartozik, ami a korpusznak 10,1 %-át jelenti. Tehát, ha ezt a 10,1 %-ot levonjuk a vizsgálódási körünkön kívül eső korpuszhányadból /27,476 %/, akkor csak a korpusz 17,3 %-át kitevő szavak feldolgozásától tekintettük el. Így még biztosabbnak látszik, hogy helyes megállapításokhoz jutunk az első 544 lexéma elemzése során.

Az első 10 leggyakoribb lexéma adatait a ZASZORINA-szótár adataival összevetve a következő eredményre jutunk: Zaszorina adatai szerint az első 10 lexéma a szótár 0,025 %, és ehhez 192 777 szövegszó tartozik, ami a szövegszók 18,25 %-át alkotja. /ЗАКОПИНА, Л. Н.: 1977:924/ A mi anyagunkban az első 10 szóhoz a szövegszók 15,8 %-a tartozik.

b./ Az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek lexikai állományának főbb minőségi mutatói

A lexikai állomány minősége számunkra a szó stilisztikai hovatartozását jelenti, minőségi mutatókon pedig ezt értjük, hogy az állományon belül mekkora arányt képviselnek a köznyelvi szavak, milyen arányban fordulnak elő az un.

"általános tudományos nyelv" szavai, illetve mekkora rész mindeül un. "ezük szakmai lexikának" vagy terminusnak.

Annak eldöntésére, hogy egy lexéma köznyelvi /semleges/ vagy a tudományos nyelvi stílusba tartozó /stilisztikai értékkel rendelkezik/, két azonos korpuszt /400 000/ feldolgozó - már többször említett - szótárt használtunk oly módon, hogy a mi -544 lexémát tartalmazó- gyakorisági szótárunkba "+" és "-"- jelekkel feltüntettük, hogy az említett szótárak részét képezi-e a mi listánkban szereplő lexéma. /Lásd: 2. sz. melléklet; ШТЕЙНФЕЛЬДТ:1963; СТЕПАНОВА:1970/

A két szótár felhasználását nemcsak az azonos nagyságú korpusz indokolta, hanem azt is, hogy a két szótár szerkezete és szótárelmélete is közel áll egymáshoz, ha nem teljesen azonos is. Az eltérések megállapítását és részletezését nem tekintjük feladatunknak, azonban azt le kell szögeznünk, hogy a szótárkészítésben követett elvek különbözősége lényegében nem meghatározó a mi szempontunkból. Pl.: a "высший" nincs meg a Steinfeldt-szótárban: ennek oka lehet az, hogy nem jelöli külön a felsőfokot, vagy pedig másik ok lehet az is, hogy 14-nél kisebb volt a korpuszban az előfordulás aránya; a "старший" viszont Sztyepanova szótárában nem szerepel valószínű az előzőekhez hasonló okokból.

A mi szótárunk 31 026-as korpuszával lényegesen kisebb az összevetéshez használt szótáraknál, azonban megfigyeléseink alapján a listák elején álló leggyakoribb szavak meg- egyeznek, így a korábban már leírt indoklás alapján is ele- gendőnek tartottuk az 544 leggyakoribb lexéma vizsgálatát, azaz annak megállapítását, hogy ebből mekkora hányad találha- tó meg más szótárakban. A kapott eredmény a következő:

<u>Szótár neve:</u>	<u>Lexémaszám:</u>	<u>%-érték</u>
Pedagógiai:	544	100 %
Steinfeldt:	476	87,5 %
Sztyepanova:	457	84,0 %
Mindkettő:	312	57,3 %
Egyik sem:	75	13,7 %

Az eredmények értelmezésekor célszerű kihagyni azt a lehetőséget, hogy a pedagógiai listában szereplő szó azért nem szerepel a vizsgált szótárak szóanyagában, mert a Steinfeldt-szótár esetében nem éri el a 14-es gyakoriságot, vagy a Sztyepanova-szótár esetében az 10-es gyakoriságot.

A fenti adatok értékelésében arra is tekintettel kell lennünk, hogy az egyes nyelvi stílusok nem választhatók el mereven egymástól, és ennek értelmében egy-egy nyelvhaszná- lati változatban egymással összefonódva több nyelvi stílus jegyeit is felfedezhetjük.

Ez a megállapítás természetesen érvényes a lexikára is. Ezért nem tehetünk kategorikus megállapításokat az alapján, hogy amennyiben a pedagógiai lista valamely lexémája része a Steinfeldt-szótárnak, akkor köznyelvi szónak minősül; ha a Sztjepanova által összeállított szótár szójegyzékében szerepel, akkor pedig csak a tudományos nyelvi stílushoz tartozó lexika eleme lehet. A fentieket alátámasztja az a tény is, hogy olyan lexémák is találhatók a pedagógiai frekvencia-szótárunkban, amelyek egyaránt megtalálhatók a fent említett mindkét szótárban, tehát egyaránt előfordulnak mindkét nyelvi stílusban.

Adataink alapján a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló 544 lexéma 87,5 %-a található meg a Steinfeldt-szótárban. Példaként néhány ezek közül:

школа : 260 , работа : 208 , вопрос : 80 , коллектив : 38, внимание : 26 , занятие : 20 , забота : 10 .

A szó után álló szám a kikeresés megkönnyítését szolgáló adat a pedagógiai szótárunkból. / Az ebbe a kategóriába tartozó szavak túlnyomó többsége a tudományos szövegekben, - így a pedagógiai szövegekben is - a megszokott köznyelvi jelentésben szerepel, azonban jelentős részük a tudományos nyelvi stílusban speciális jelentéssel fordul elő: Pl.: a "занятие" általános köznyelvi jelentése: elfoglaltság, bevétel, foglalkozás, elfoglaltság, munka; a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban: tanítás, tanórai foglalkozás jelentések kapcsolódnak hozzá.

Az 544 lexémából a Sztyepanova általános tudományos nyelvi gyakorisági szótárában is megtekinthető 457 lexéma, ami a vizsgált mennyiség 84 %-a. Megtekinthető pl.: "класс:140", "материал:95", de hiányzik pl.: "учащийся : 197", "учитель : 179", "учебный : 129", "урок : 93".

A hiányzó lexémák speciális területhez, azaz a pedagógiai szaknyelvhez tartoznak, de pl.: a "помогать : 21" valószínű köznyelvi jellege miatt nem szerepel a listában.

A mindkét szótár állományában elhelyezett 312 lexéma a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló 544 lexémának 57,3 %-a. Ilyen pl.: "труд : 107", "год : 79", "основа : 47", "принцип : 41", "мир : 23", "физический:18", "состояние : 10", "число : 10".

Pedagógiai szakszövegekben azonban gyakran speciális jelentésben szerepelnek. Pl.: "основы наук" - alapismeretek, "физическая культура" - 'test/1/ nevelés'

Az egyik szótárban sem található 75 lexéma elvileg egyaránt lehet köznyelvi és tudományos nyelvi stílushoz tartozó is, de az esetek túlnyomó többségében ezek a szűk szakmai lexikához tartoznak. A fenti dilemma eldöntésében segítségünkre volt a pedagógiai szótárakon kívül oktatói gyakorlatunk is. Az ebbe a kategóriába tartozó szavak közül kerül ki a pedagógiai szűk szakmai lexika jelentős része. Pl.:

"обучение : 215", "умение : 105", "навык : 55", "пересказ : 26", "просвещение : 14", "шестилетка : 11", "усвоение : 15", "формировать : 10".

A fentiek alapján dolgozatunk elején feltett kérdésre /I. fejezet I. pont/ - mennyiben része a pedagógiai szaknyelvi lexika a tudományos nyelvi lexikának - azt válaszolhatjuk, hogy mindenképpen jelentős a fedés, az egybeesés; azonban nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt, hogy legalább annyi egyezés található a köznyelvi lexikával is. Így tehát azt kell mondanunk, hogy a pedagógiai szaknyelv lexikáját tekintve majdnem fele-fele arányban tartalmaz köznyelvi és tudományos nyelvi lexikát.

A pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló 544 lexéma alapvető szófajok /főnév, melléknév, ige/ szerinti megoszlásának értékeléséhez ismét Sztjepanova szótárának adatait használtuk fel. Mivel azonban ez a szótár nem közöl egységes csökkenő gyakoriság szerinti listát, el kellett döntenünk, hogy a két lista /a mind a 6 tudományágban szereplő, illetve nem minden tudományágban szereplő lexémák frekvencia-szótára/ közül melyikhez viszonyítsuk. A valamennyi tudományágban szereplő lexémák gyakorisági listájából az első 6 oldalon /SZTYEPANOVA: 1970:5-10/ szereplő 536 lexémát vettük, ami majdnem azonos mennyiség, a mi leggyakrabban előforduló 544 lexémánkkal.

A következő eredményre jutottunk:

Szótár:	Összes lexéma:	Főnév:	Melléknév:	Ige:
Pedagógiai:	544 /100 %/	228 /41,15 %/	100 /18,3%/	50 /9,2%/
Sztyepanova:	536 /100 %/	208 /38,8%/	63 /11,7%/	79 /14,7%/
Tud.-techn. irod.:	- -	- /41,7%/	- /15,4%/	- /12,5%/

/A tudományos-technikai irodalomra vonatkozó adatokat

O.D. Mitrofanovától idézi DR.MAJOR Fné.: 1980:55/

A főnevek kb. 40 %-os aránya mindenképpen a főnevek gyakori használatát igazolja. Ha ehhez hozzáadjuk a melléktnevek arányát, akkor együttesen mindhárom listára vonatkozóan több mint 50 %. A fennmaradó 50 %-ot sem elérő rész oszlik meg a többi szófaj között meglehetősen magas százalékos arányt hagyva a névmásokra.

A mi pedagógiai szótárunkban az első 10 leggyakoribb lexéma között 2 főnevet találunk /школа, обучение/ melléktneve és ige nem szerepel a 10 leggyakoribb szó között. Sztyepanova szótárában az első főnév a 19. helyen szerepel, az első 10 leggyakoribb szó között nincs melléktneve sem ige. Zaszorina szótárában az első 10 leggyakoribb szó között nem szerepel sem főnév, sem melléktneve, sem ige. Az első főnév a 49. helyen található /год/, és két ige is megelőzi /сказать/ говорить/. Steinfeldt szótárában az első 10 leggyakoribb lexéma között nem szerepel egyik kiemelt szófajú szó sem.

Az 51. helyen találjuk az első főnevet 5 ige után /ребята;
глаголы: быть, сказать, мочь, говорить, знать/.

Az előzőekben bemutatott adatok alapján az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek lexikájának főbb szófajok szerinti megoszlása azt a feltételezésünket igazolta, hogy a pedagógiai szaknyelv lexikai állományában a főnevek és a melléknévok dominálnak harmadik helyre szorítva az igeiket.

A kapott adatokból arra a következtetésre jutottunk, hogy a pedagógiai szakmai minimumszótár szótanyagában feltétlenül a főneveknek kell a legnagyobb hányadot alkotniuk.

IV. AZ OROSZ NYELVŰ PEDAGÓGIAI SZAKSZÖVEGEK LEXIKÁJÁNAK DIDAKTIKAI SZEMPONTU ELEMZÉSE

1. A pedagógiai szakszövegek lexikai állományának rétegződése

Dolgozatunk I. fejezetében célul tűztük ki egy orosz nyelvű pedagógiai szakszókincsmínimum összeállítását tanítóképző főiskolai hallgatók számára. E cél megvalósítása érdekében elvégeztük a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló szókincs mennyiségi és minőségi elemzését. Az elemzés során kapott adatokat ki kell egészítenünk az oktatási /didaktikai/ szempontú vizsgálatunk eredményeivel.

Az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek szókincsének mennyiségi és minőségi elemzése során a III. fejezetben eljuttottunk oda, hogy a lexikai állomány egy részéről nem tudtuk egyértelműen eldönteni, hogy az része-e az un. pedagógiai szaklexikának -azaz szakszónak minősül-e- vagy a stilisztikai szempontból semleges nyelvhasználati változat /köznyelv/ eleme, vagy a stilisztikailag jellemzett /minősített/ tudományos nyelvi stílus lexikájának alkotó részét képezi.

A terminológia pedagógiai szempontú meghatározásában a következőket találjuk: "Terminológia: azoknak a fogalmaknak egyezményes szaknyelvi jelölése, amelyeket egy tudományágban, egy szakmán belül használnak. Birtoklása a tudományos munkának, a szakmai műveltségnek fontos eleme. A pedagógiának mint tudománynak szintén megvan a maga terminológiája. Fontos, hogy a terminológia a tudományos megismerés eredményeként lehetőleg pontosan fejezze ki az adott pedagógiai jelenség, folyamat lényegét." /Pedagógiai Lexikon: R-Z, 1979:329/

A fenti definícióból azonban nem nyerhetünk kellő támpontot annak eldöntéséhez, hogy egy adott lexikai egység terminusnak minősül-e.

Annak eldöntésében, hogy egy szó terminusként értelmezendő vagy nem, tehát a szakszónak minősítéshez - a mi vonatkozásunkban a pedagógiai szakirodalmon kívül - segítségünkre van a Tizenegy nyelvű pedagógiai szótár, ami 11 ország

pedagógiai szakszói egymásnak történő megfeleltetésével kellő alapot szolgáltat már azért is, hogy szerepel-e benne a kérdéses szó. Ha ez nem bizonyulna elégséges alapul, orientálhat bennünket a tervezett definíció jele /++/ is, mivel definiálni csak terminusként használt szót vagy kifejezést szoktunk.

/A szótár ismertetése a II. fejezet 2. pontjában található/

A fenti pedagógiai szótárban az általunk vizsgált orosz nyelvű pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló 228 főnév közül 73 található meg /32 %/, és ezek jelentős részénél a definíció jele /++/ is ott áll, ami a terminusjellegre utal. E főnevek a következők /a sorrend a mi gyakorisági szótárunk csökkenő gyakorisági rendjének megfelelő/:

школа, обучение, учащийся, учитель, воспитание, класс, задача, знание, труд, умение, школьник, образование, урок, деятельность, речь, ученик, ребёнок, навык, группа, студент, предмет, интерес, решение, понятие, молодёжь, педагог, возраст, опыт, поведение, рассказ, педагогика, изучение, учение, действие, мышление, практика, тема, упражнение, характер, внимание, ошибка, общение, мысль, требование, чтение, дисциплина, проверка, профессия, анализ, чувство, культура, лекция, пионер, способность, курс, оценка, управление, беседа, мотив, определение, просвещение, фактор, образец, игра, переход, специальность, октябрёнок, применение, эффективность, вывод, мировоззрение, обобщение, сознание.

Meg kell jegyeznünk, hogy a Tizenegy nyelvű szótár nem tartalmazza: Pl.: "преподавание", "способ", "обучение" szavakat, pedig ezek is legalább olyan mértékben tekinthetők szakszónak mint a fenti 73.

Az egyetemi orosz szakszókincsmínimum pedagógiai tárgyú 127 címszavából 57 egyezik meg a mi leggyakoribb 228 főnevünk közül /25,87 %/ GATTERNÉ-KÁLMÁN: 1983:77-84/.

Ezek a következők: анализ, беседа, внимание, возраст, воспитание, воспитатель, действие, день, дети, деятельность, задание, задача, звено, игра, интерес, кружок, лекция, личность, метод, методика, мировоззрение, мотив, мышление, навык, обобщение, обучение, объяснение, опыт, орган, особенность, отряд, оценка, память, педагог, педагогика, поведение, повторение, практика, предмет, представление, проверка, просвещение, работа, развитие, руководитель, система, собрание, сознание, среда, средство, требование, убеждение, умение, урок, характер, чувство, школа.

Véleményünk szerint a fenti listába tartozó szavaknak helyet kell biztosítani a pedagógiai szókincsmínimumban. Ezen véleményünket az is erősíti, hogy a mi leggyakoribb 228 főnevünk közül 33 főnév egyaránt előfordul mind a két előbb említett pedagógiai szótárban.

Ezek a következők: анализ, беседа, внимание, возраст, воспитание, действие, деятельность, задача, игра, интерес, лекция, мировоззрение, мотив, мышление, навык, обобщение, обучение, опыт, оценка, педагог, педагогика, поведение, практика, предмет, проверка, просвещение, сознание, требование, умение, урок, характер, чувство, школа.

E 33 főnév mindenképpen pedagógiai szakszónak minősül, amiből az következik, hogy a pedagógiai szókincsminimumnak feltétlen tartalmaznia kell ezeket.

A fenti felsorolásokban szereplő szavakat tehát szakszónak minősítjük, de meg kell jegyeznünk, hogy ezek az irodalmi nyelv /köznyelv/ szerves részét alkotják, de a polyszémia folytán jelentéseik között szerepel olyan jelentés is, ami nem pusztán egy fogalom, folyamat jelölésére szolgál, hanem pedagógiai terminus is egyben.

Az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek szókincsében találunk olyan szavakat is, melyeket a köznyelvben vagy egyáltalán nem, vagy ritkán használunk, a tudományos nyelvben pedig gyakori a használatuk. Többségük jövevényszó, kisebb részük származás szerint orosz szónak minősül.

A jövevényszók egy részénél az idegen eredet még többé-kevésbé felismerhető, és a jelentésük is azonos az átvett nyelvben hozzárendelt jelentéssel. Ide sorolhatók pl.:

процесс, метод, система, принцип, этап, результат, практика, тема, анализ, реализация, структура, компонент.

Az e rétegbe sorolható szavak megértése - ha a nyelvhasználó anyanyelvi szókincsének részét képezik - a felsőfokú oktatási intézmények hallgatói számára nem is okoz gondot. Ezen szavak bizonyos hányada orosz nyelvi szinonimával is helyettesíthető. Pl.: "анализ" - разбор, рассмотрение; "реализация" - осуществление, исполнение; "структура" - строение, устройство; "компонент" - составная часть.

A jövevényszavak között olyanok is előfordulnak, amelyek jelentésváltozáson mentek át, vagy amelyek jelentésének feltárásához országismereti tudnivalókra is szükség van. Pl.: "форма" azaz "форменная одежда" illetve a "пионерская форма" jelentését takarja. /egyenruha, úttörő egyenruha/

A pedagógiai szakszövegekben a tudományos nyelvre jellemző szavak másik csoportját az eredeti orosz szavak alkotják, ide sorolhatók: знание, деятельность, содержание, понятие, изучение, явление, обобщение .

Az ebbe a kategóriába tartozó szavak ugyanolyan fontosak a pedagógiai szaknyelv megértése szempontjából, mint a szakszók.

A pedagógiai szakszövegek szókincsének mennyiség szempontjából legjelentősebb részét a köznyelv lexikai elemei alkotják épp úgy, mint bármely más nyelvi változat esetében. Ide sorolhatók az alapszókincsbe tartozó főnevek, melléknevek, igék, számnevek, névmások és segédszók.

A mi viszonyaink között a felsőfokú pedagógusképzésben részt vevő hallgatók már legalább 8 évig tanulták az orosz nyelvet általános, illetve középiskolában, és ez a nyelvi előképzettség szolgál - ha nem is mindig elégséges - alapul a szaknyelvoktatáshoz, és ez az előképzettség révén hallgatóink a leggyakrabban előforduló szavak köznyelvi jelentését ismerik, ami mindenképpen megkönnyíti a nyelvoktatók számára a szakszókincs kialakítását illetve fejlesztését.

A fenti megállapításainkat figyelembe véve tehát a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló lexika didaktikai szempontból a következő 3 rétegre választható szét:

1. A köznyelvből vett köznyelvi jelentésben használatos szavak /ezek az előtanulmányok alapján ismertnek tekinthetők/.
2. Az általános tudományos nyelv szavai, köztük az internacionalizmusok /ezek vagy passzív, receptív szókincsből aktivizálendók, vagy új, ismeretlen egységként kezelendők/.
3. A köznyelvből vett, speciális pedagógiai jelentésben szakszóként - terminusként - használatos szavak /ezek produktív szinten történő elsajátítását meg kell követelnünk/.

Szerintünk az orosz nyelv pedagógiai szakszókincs-minimumába elősorban a 3. rétegbe, illetve a 2. rétegbe tartozó szavakat szükséges beemlíteni, azaz a pedagógiai terminusként használatos szavakat és az általános tudományos nyelvre jellemző szavak egy részét.

2. Az orosz nyelv pedagógiai szakszókincse-minimuma

A szakszókincseminimum kiválasztásának főbb szempontjait már többen meghatározták, és első helyen többnyire a gyakoriságot emelték ki, hangsúlyozva, hogy nem ez az egyedüli kritérium./BAKAJ, P.M.: 1973 : 33-37/

A különböző tudományok meghatározott körének alapján összeállított gyakorisági szótárak eléggé megbízható nyelvészeti alapul szolgálnak, amire építve a metodikusok összeállíthatják a különböző oktatási célokat szolgáló minimum-szótárakat.

MAJORNÉ más véleményen van, amikor a következőket írja: "Bármely szakszöveg "természetes módon" tartalmazza az egészre vonatkozó szókincset és nyelvtani vonásokat. A szókincseminimum meghatározása ezért a sok szakszöveget áttanulmányozó tapasztalt nyelvtanár, tankönyvíró számára empirikus úton is megvalósítható"./MAJORNÉ: 1980:23/

A szakszókincseminimum kiválasztásának következetes rendszerét szovjet tudósok dolgozták ki /SCSERBA, L.V., RAHMANOV, I.V., ARAKIN, V.D/. Szerintük a kiválasztásban figyelembe kell venni a kapcsolódási hajlamot, a szóképző és a szemantikai értéket, a többjelentésűséget, a gyakoriságot, a stilisztikai eslegességet, leírhatóságot stb.
/Idézi: МИТРОФАНОВА, О.Д.: 1976:45/

Az előzőekhez kritériumként még hozzáteszi a szerző a szó tematikai produktivitását, az oktatásmethodikai célszerűség és a kommunikatív érték elvét. /Im:-48-49/

a/ A szótár jellemzői:

Az orosz nyelvű pedagógiai szakszókincsmínimum elkészítésekor figyelembe vettük, hogy az a Magyarországon tanuló tanítóképző főiskolai hallgatók számára készül. Felhasználási területe szerint egyrészt fordítószótár, másrészt a záróvizagra elsajátítandó lexikai anyag.

A minimumszótár címzavait főnevek alkotják betűrendben és a szócikkeken belül tematikus elv alapján gyakori szókapcsolatokat is közlünk.

A címzavak kiválasztásában arra törekedtünk, hogy az előzőekben felsorolt elvek betartásával csak az elegendő és a szükséges kerüljön a szótár állományába. Így előszörben a köznyelv pedagógiai terminusként is használt szavait helyeztük el a szótárban a szükségesség elvének megfelelően, azonban ez a mennyiség nem bizonyult elégségesnek. Ezért kiegészítettük a listát általános tudományos nyelvi lexikával, illetve nagy tematikai produktivitással rendelkező internacionalizmusokkal.

A szavak jelentését anyanyelven adtuk meg egyrészt azért, mert orosz pedagógiai szakszövegek magyar nyelvre történő fordításához készült a szótár, másrészt azért, mert a pedagógiai fogalmak orosz nyelvű definiálása legtöbb hallgatónkat leküzdhetetlen nyelvi nehézség elé állítaná. A jelentések megadásában törekedtünk az oroszátlansági szempont érvényesítésére is. /БЕРЕНАГНН, Е.М. - КОСЛОМАРОВ, В.Г.:

Grammatikai információt viszonylag keveset közöltünk emiatt, mert figyelembe vettük a szótár használóinak nyelvi előképzettségi szintjét. Csak a lágy mássalhangzóra végződő főnevek nemét jelöltük. A teljes szótári alakot csak néhány rendhagyó ragozású címszónál közöltük.

A szótár volumene 337 főnév és 236 szókapcsolat.

Az orosz nyelvű pedagógiai szakszótárminimum teljes anyaga a 3. számú mellékletben található./

Didaktikai szempontból a szótárhasználatot akkor tartjuk indokoltnak, ha más módon nem juthatunk el a szöveg megértéséhez.

A szövegekben előforduló szavak felismerési szintje különböző:

- a nyelvtanulók a szavak egy részének jelentését egész pontosan tudják, mert ezeket tanulták /ezek a produktív szinten elsajátított szavak/.
- egyes szavak jelentésére ráismernek a szövegösszefüggésből, mert hasonló környezetben már találkoztak velük /ezek a receptív fokon elsajátított szavak/.
- a szavak egy részét pedig nem ismerik, és a szövegösszefüggésből nem tudják kitalálni /ezek az ismeretlen szavak/.

"A receptív szókinccs szavai akkor merülnek fel emlékezetünkben, ha halljuk, vagy olvassuk őket. A jelentésüket tudjuk, vagy a szövegösszefüggés alapján eszünkbe jut, ki találjuk, ha nem is mindig teljes pontossággal. A produktív szókinccs szavai viszont mindig rendelkezésünkre állnak, bármilyen formában fel tudjuk őket használni kommunikációs célokra" - olvashatjuk az általános és a középiskolai tanárok számára készült metódika-könyvben.

/KOSARAS: 1977:135/

Az oktatás magasabb szintjén -tapasztalatunk szerint- nyelvtanulóink eljutnak arra a fokra, hogy képesek egy adott szövegben belül olyan szavak jelentésének a megértésére is a nyelv belső /grammatikai/ törvényszerűségei alapján, amelyeket még soha nem tanultak. HERMAN József szerint: "A haladó fokú nyelvtanulónak kialakul az ún. inventív szókinccs: a szóképzésre vonatkozó tudásának segítségével, az alapszókinccs legfontosabb elemeinek ismeretére támaszkodva, meglehetősen biztonsággal meg tudnak érteni olyan továbbképzett alakokat is, amelyekkel életükben nem találkoztak."/ Idézi MAJORNÉ: 1980:34/

BERMAN, I.M. szerint: "A tanuló által már egyszer elsajátított receptív szókinccsminimumon kívül van egy igen nagy mennyiséget kitevő szóképzés, amellyel a diák még nem találkozott, de amelyet olvasás alkalmával képes önállóan megérteni.

Ezek a szavak alkotják a tanuló potenciális szókészletét:

/Idézi: MAJORNÉ:1980:33/

Mi a továbbiakban a potenciális szókincs elnevezést használjuk.

Szerintük a potenciális szókincset a következők alkotják: az alapszókincsbe /általános és szakmai/ tartozó többől képzett szavak és az összetett szavak, valamint a felismerhető internacionalizmusok, melyek az anyanyelvben is használhatóak, és az ezekből alkotott képzett szavak. Pl.: a

"воспитание" főnév jelentésének ismerete alapján /a szakminimumba tartozik/ megfelelő szóképzési ismeretek birtokában a "воспитательный" melléknév vagy a "воспитывать-воспитать" igepár jelentése teljes biztonsággal megállapítható.

Ha ismeri az "образование" szó jelentését /szakmai minimum része/, akkor az "образовательный" jelentését is tudja, ezt az "общеобразовательная школа" terminus jelentésének a megfejtése sem jelenthet gondot. Ami az internacionalizmusokat illeti, főiskolai hallgatótól elvárhatjuk, hogy az anyanyelvben általánosan ismert és használt internacionalizmusokon kívül ismerje a szakmájával kapcsolatos fogalmak nemzetközi elnevezését. Pl.: "эмоция" -emóció/érzelem sorból az "эмоциональное воспитание" /emocionális/ érzelmi nevelés jelentés megállapítható: vagy a "патриотизм" -

-patriotizmus - hazafiság sorból a "патриотическое воспитание" -hazafias nevelés jelentése megállapítható. Számtalan ilyen szóval találkozhatunk a pedagógiai szakszövegekben: Pl.: мотивация, модель, индивидум, мораль, психика, философия, методика.

A potenciális szókincs nagysága egyénenként igen eltérő. Függ: a nyelvtanuló általános intelligenciájától, - beleértve a szakmai műveltség színvonalát is -, motiváltsági fokától, nyelvtudásának szintjétől, nyelvi találgatás-ékonyságától, analógiaérzékétől, absztraháló képességétől stb.

A fentiek értelmében bármely nyelvtanuló egy adott szakmai szövegben ismert, ismeretlen és a szövegkörnyezet, valamint a grammatikai és szakmai ismeretek, az ált. műveltség alapján kitalálható jelentésű szavakkal találkozhat, azaz metodikai megfogalmazásában: produktívan elsajátított, ismeretlen és a potenciális szókészletbe tartozó szavak.

A potenciális szókincsbe soroljuk a Kosaras által receptív szókincsnek nevezett szavakat is.

b. A minimumszótár szövegfedése

A szótárak - így a szakmai minimumszótárak - használhatóságának egyik fokmérője az ún. szövegfedés, ami arra vonatkozóan ad tájékoztatást, hogy használata nyomán egy szöveget alkotó szóanyag mekkora hányada válik érthetővé. Ez az arány azonban nemcsak a minimumszótár tartalmától függ, hanem sok más egyéb tényező is befolyásolhatja. Pl.: a felhasználó szakmai színvonala; az a tény, hogy valamilyen fokon ismer-e más idegen nyelvet stb.

Az általunk összeállított pedagógiai szakmai minimumszótár szövegfedésének vizsgálatát 10 különböző pedagógiai szakszöveg 100-100 /összesen 1 000/ szava alapján végeztük el. Az eredményt a következő táblázattal szemléltetjük.

A PEDAGÓGIAI SZAKSZÓKINCSMINIMUM SZÖVEGFEDÉSE

Szöveg jele	Szövegsz. száma	Ismert sz. száma	Szak,min.- ban megt.	Potenciális szókészlet			Össz.	Teljesen ismeretlen	É r t h e t ő			
				Szóképzés	Sz.összet.	Intern.			Ismert	Szak.min.	Potenciális	Összesen
1.	100	37	36	6	1	11	18	9	37	36	18	91
2.	100	22	44	10	-	6	16	18	22	44	16	82
3.	100	38	31	11	-	6	17	14	38	31	17	86
4.	100	41	31	5	1	7	13	15	41	31	13	85
5.	100	45	37	8	2	3	13	5	45	37	13	95
6.	100	45	31	10	-	4	14	10	45	31	14	90
7.	100	50	31	6	2	1	9	10	50	31	9	90
8.	100	34	41	10	-	3	13	12	34	41	13	88
9.	100	36	35	6	1	5	12	17	36	35	12	83
10.	100	40	36	5	2	1	8	16	40	36	8	84
Összes: 1000		388	353	77	9	47	133	126	388	353	133	874
%		38,8	35,3	7,7	0,9	4,7	13,3	12,6	38,8	35,3	13,3	87,4 %

/A vizsgált szövegek adatait a 3. számú irodalomjegyzék tartalmazza/

A táblázatban tükröződő adatok alapján a szavak 35,3 %-ának szótári alakja található meg változatlan formában a pedagógiai szakszókincsmínimumban. Látszatra ez kevésnek tűnik, hiszen, ha ténylegesen csak ennyit ért meg valaki egy adott szövegből, akkor egyáltalán nem is beszélhetnénk szövegértésről. Tulajdonképpen a mi esetünkben a minimumszótár szövegfedését ez a 35,3 % jelenti. Műszaki szövegek hasonló jellegű vizsgálata során 43 %-os szövegfedési eredményre is jutottak. /MAJORNÉ:1980:50/ A szövegfedés értékét jelölő adathoz hozzá kell tennünk a minden pedagógiai szakszövegben főiskolai szinten ismertnek feltételezhető 38,8 %-os arányt /alapszókincsbe tartozó főnevek, melléknevek, számnevek, névmások, igék, segédszók stb./, valamint a pedagógiai szakszövegekben 13,3 %-ot kitevő potenciális szókincset. Ha ezeket a %-értékeket összeadjuk, akkor 87,7 %-ot kapunk, ami azt jelenti, hogy az ismertnek tételezett, a potenciális szókincs révén felismert, valamint a szakszókincsmínimum révén ismertté vált szavak aránya pedagógiai szakszövegekben ilyen magas, ami megfelelő szakmai képzettséggel társulva szinte teljes megértést tesz lehetővé.

Majorné vizsgálati eredménye értelmében a műszaki szakszövegek lexikájával a potenciális szótár révén 44 %-ot értenek meg, így együttesen a szókincsmínimum és a potenciális szótár együttes figyelembevételével a szövegek lexikájából 87 % érthető meg./Im: 50/

Nála a potenciális szótár állományába tartoznak a korábbi tanulmányok alapján ismertnek /elsajátítottak/ tételezett szavak is, ezért olyan nagy az eltérés az ő és a mi általunk potenciális szókincsenek nevezett szómennyiség között.

Ahhoz, hogy a fenti eredményt elérjük, illetve tartani vagy javítani tudjuk, a lexika állandó ismétlésére, gyakorlására van szükség, mert a nyelvi ismereteken belül a lexika felejthető a legkönnyebben, ha nincs meg a természetes lehetőség a használatra.

V. A PEDAGÓGIAI SZAKMAI SZÓKINCSTANÍTÁSA

1. A lexikatanítás fontossága és a tanítás tervezése

A nyelvelsajátítás elképzelhetetlen lexikatanulás nélkül. "Az egyik legfontosabb nyelvoktatási aspektus az adott nyelv lexikájának az elsajátítása.

/БАРХУДАРОВ, С.Г. - НОВИКОВ, Л.А.: 1971 : 46-50 /

Az elsajátítás foka szerint -SARNASZ, V. nyomán- a lexikában a következő rétegeket találhatjuk: aktív, vagy produktív lexika /A/; aktív-passzív, azaz reprodukzív lexika /B/; passzív vagy receptív lexika /C/; a tanuló számára ismeretlen lexika /D/. Az oktatási folyamatban arra törekszünk, hogy az oktatás céljának és a profiljának megfelelően állandóan gazdagítsuk a nyelvtanuló lexikai tudását. A lexikatanítás folyamata az ismeretlen szótól vezet a passzív, vagy receptív szótudáson, majd a reprodukzív szótudáson át az aktív elsajátításhoz. Alkalmazva az előző jelölést, így ábrázolhatjuk a folyamatot: $D \rightarrow C \rightarrow B \rightarrow A$.

/ШЯРНАС, В.: 1973 : 29-32 /

Ismeretes, hogy a nyelvi elemek közül a lexika alkotja a legkönnyebben felejtendő részt, tehát az elsajátítással egyidejűleg megindul egy változó intenzitású ellentétes folyamat is: az aktív szóból reprodukzív, majd további felejtés révén passzív, azaz receptív lesz, és végül ismeretlenné válik. A folyamat ábrázolása: $A \rightarrow B \rightarrow C \rightarrow D$.

A fenti törvényszerűség ismeretéből az következik, hogy a nyelvtanulónak és a nyelvtanárnak is az a feladata, hogy ezt a két folyamatot egyensúlyban tartsa, illetve a $D \rightarrow A$ irányt erősítse.

Mivel az oktatási cél és az oktatás feltételei döntő mértékben befolyásolják a megtanítandó lexikai egységek mennyiségét és minőségét, így "a lexikai egységek végtelenül nagy száma miatt a lexikatanításnak feltétlenül irányítottnak, szabályozottnak kell lennie."/КОЛЕЧНИКОВА, А.А.:1978:47/

A szaknyelvoktatás a tanítóképző főiskolákon szövegközpontú oktatás. A pedagógiai szakszövegek feldolgozása közben receptív -szövegmegértési- készséget kell kialakítanunk, azonban ha a szakszók elsajátítási fokát a receptív szinten határozzuk meg, akkor pontos megértést nem tűzhetünk ki célul. A pontos megértés elérése csak akkor lehetséges, ha a nyelvtanuló nemcsak receptív, hanem bizonyos mennyiségű aktív szókincssel is rendelkezik. Ezért kell a feldolgozandó szövegeket úgy válogatnunk, hogy azok lexikai szempontból lehetőleg azonos nehézségi fokúak legyenek, ne túl sok új ismeretlen lexikai elemet tartalmazzanak, és biztosítsák - lehetőség szerint - a régebben tanult lexikai ismétlését is.

A fentiekből az következik, hogy a tervszerű lexikatanítás megvalósításában nagy szerepe van a szaktanárnak, de még ennél is nagyobb felelősség jut a tankönyvszerkesztőknek, mivel a legfontosabb és leginkább elterjedt még napjainkban a tankönyvek, jegyzetek használata.

Az egy nyelvi órán elsajátításra javasolt szó mennyiség tekintetében eltérő véleményekkel találkozhatunk. A felső-
oktatási intézményekben folyó szaknyelvoktatásban ez a szám
jóval nagyobb, mint alsó- vagy középfokú iskolai oktatásban.
Verbényi László szerint egy alkalommal 30 új szó elsajátítá-
sára lehetséges. /VERBÉNYI:1970:84/

Majorné Csizsnyakovra hivatkozva lényegesen kevesebbet ja-
vasol, 6-10-12 új szó megtanítását tartja célszerűnek.

/MAJORNÉ:1980:24/

Szerintünk - figyelembe véve azt, hogy általában a nyel-
vi órák hetenként egy alkalommal vannak - kb. 15 új szó meg-
tanítása feltétlenül kell ahhoz, hogy a szakszövegek megér-
téséhez elegendő lexikai tudással rendelkezzenek hallgatóink
a záróvizsga letételéhez.

2. A szakszókincs elsajátításának körülményei

A szaknyelvoktatásban nyelvtanulóinknak nem egyszerűen
szavakat tanítunk, hanem tudományos szövegeket, amiket fel-
használnak szakmai tevékenységük során. A szó elsajátítása,
bevésése a nyelvi tevékenység folyamatában történik; a szó
rögzítése szempontjából igen jelentős mozzanat a jelentée-
feltárás pillanata.

Az elődleges bevésés /rögzítés/ azonban csak úgy marad meg hosszú távon, ha igyekezünk a felejtést megakadályozni, azaz biztosítjuk a rendszeres ismétlést.

KELEMEN László a tanuláspszichológia alapkérdéseivel foglalkozó könyvében ismerteti Ebbinghaus - az iskolai tanulás törvényeivel foglalkozó - kutatásainak eredményeit.
/KELEMEN: 1967:201/

Ebbinghaus tárta fel előként a felejtés törvényszerűségeit, és ábrázolta függvény formájában /idő és ismeret összefüggésében/. E függvényből -Ebbinghaus-féle felejtési görbe- leolvasható, hogy a felejtés az első napokban erőteljesen megindul. Amit a második napon még megőriztünk emlékezetünkben, azt nagyjából később is tudjuk. Kelemen szerint a hatodik naptól állapodik meg a felejtés üteme, de a felejtési görbe sohasem száll 0 szintre.

Ugyancsak ez a könyv foglalkozik az ismétlések számára és elosztására vonatkozó törvényszerűségekkel. Itt tesz említést Jost kísérletéről, aminek lényege abban áll, hogy az ismétlés hatása akkor erősebb, ha az ismétlések közt szünetet tartunk. Pl.: 6 24 ismétlést tart szükségesnek, és ez az ismétlés-i szám akkor hoz legtöbb eredményt, ha nem 3 vagy 6 napra, hanem 12 napra elosztva történik.

/KELEMEN:1967:202/

DONALD O. HEBB szerint a tanulás eredményének rögzüléséhez 15-60 perc szükséges, de ő is kiemeli az ismétlések fontosságát, amikor a következőket írja: "Az egyik tartós emléknymot eredményező faktor az ismétlések gyakorisága, egy másik jelentős tényező pedig a tanulási helyzetben keletkezett emocionális izgalom mértéke." /HEBB, DONALD O: 1975:112/

Szerinté a spontán felejtés legfőbb okai: az interferencia, a használatlanság /inaktivitás/, valamint az interferencia és az inaktivitás együttes hatása.

KOSARAS István az egyes szavak elméletileg optimális előfordulási gyakoriságát általános iskolai 6. osztályos orosz nyelvkönyvre vonatkozóan így határozza meg: "Minden 5. osztályos szót használ és megforgat, minden 6. osztályos új szónak legalább ötszöri előfordulást biztosít." /KOSARAS:1968: 186-192/

DR. BANÓ István az új nyelvi tankönyvek felépítésében alapelvnek tartja azt, hogy "az új szavaknak legalább 10 előfordulásuk legyen a tankönyvön belül; a régebbi produktív szavaknak 5-6-szori előfordulást kell biztosítani." /BANÓ:1977: 33-41/

CSIRIKNÉ szerint - igaz, hogy ő anyanyelvre vonatkoztatja - "a 3-10 gyakoriságú szavak rögzülése már várható, de kisebb gyakoriság esetén és előfordulhat véletlen rögzülés." /CSIRIKNÉ:1979/

NAGY JÓZSEF és DR. SZARKA JÁNOS az orvosi egyetemen folyó szakszövegolvasás tanításának problémáit kutatva 2 000 szóban határozta meg a szakszókincset, és ezt írta: "Ahhoz, hogy a 2 000 szó az olvasási jártasság bázisa lehessen, kísérleteink tapasztalata szerint azok mindegyikének minimálisan 8-10-szer kell ismételtlen előfordulnia a hallgatók tanulmányai során." /NAGY-SZARKA: 1963:457/

NÉMETH Emil írja tanulmányában: "Egy mérész megállapítás szerint átlagosan 27-szer kell találkozunk valamilyen nyelvi fogalommal, hogy az véglegeseszellemi tulajdonunkká válják." /NÉMETH: 1977:89/

MAJORNÉ már többször idézett könyvében ismerteti BERMAN az új szó ismétlődésének időbeli elosztására vonatkozó javaslatát, mely szerint összességében kb. 20 ismétlés szükséges a tartós elsajátításhoz.

/MAJORNÉ:1980:26/ BERMAN az ismétléseket 16 foglalkozásra osztotta fel: az 1. foglalkozásra 5-6 ismétlődést, a 2. és a 3. foglalkozásra 3-4 ismétlődést, a 4. és az 5. foglalkozásra 2 ismétlést, míg a 8-16. foglalkozásokra 1-1 ismétlődést javasolt.

A fenti vélemények azt tükrözik, hogy az optimális ismétlődési számot igen nehéz pontosan meghatározni, hiszen az a néhány idézett tanulmányban is igen széles skálán mozog: 3-27 ismétlést javasolva.

A lényegesenek azt tartjuk, hogy minél többet és minél változatosabb formában használjuk a legfontosabb szakszókat, ettől semmiképp sem kell tartanunk, hogy a "túltanulás" veszélye fogja hallgatóinkat fenyegetni, inkább attól kell félnünk, hogy nyelvtanulóinknál ne az "alultanulás" jelenséggel találkozzunk. /BARKÓCZI-PUTNOKY: 1980:114/

A szakszókincs elsajátításának folyamatát segíthetjük és a bővítést ezáltal is fokozhatjuk, ha arra szoktatjuk hallgatóinkat, hogy meglévő lexikai és grammatikai ismereteik alapján próbálják - a szövegösszefüggés figyelembevételével - az ismeretlen szavak jelentését kitalálni, azaz fejlesztenünk kell a potenciális szókincset.

3. A potenciális szókincs kialakítása és bővítése

A IV. fejezet 2.b pontjában kimutattuk, hogy az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek szókincsének kb. 13 %-a a potenciális szókincs segítségével válik érthetővé. Ugyancsak ebben a fejezetben utaltunk arra is, hogy a potenciális szókincsbe sorolhatók az alapszókincsbe /általános, vagy szakmai/ tartozó szavakból képzett szavak /a/, az ismert elemekből szóösszetétel útján létrehozott összetett szavak /b/, valamint a felismerhető internacionalizmusok /c/.

Tapasztalatink alapján nyelvtanulóink zöme még a felsőfokú oktatási intézményekben sem rendelkezik megfelelő jártassággal a potenciális szókincs használatában. Ebből az következik: nekünk kell kialakítanunk, illetve fejlesztenünk ezt a jártasságot, azaz tanulóinkat arra kell szoktatnunk, ha egy szövegben számukra ismeretlen szóval találkoznak, ne ragadjanak azonnal szótárt, hanem próbálják az adott szó jelentését megfejteni elemzés útján.

Mivel nem filológusok nyelvoktatásáról van szó, így nem tartjuk célszerűnek - megbízható nyelvészeti alapok és az idő hiánya, valamint a szövegolvasáshoz szükséges passzív készségek miatt - hogy részletekbe menően foglalkozzunk az orosz nyelv szóalkotási módjaival, hiszen a nyelvoktatási cél eléréséhez elegendő, ha nyelvtanulóink az ismeret -felismerés- szintjén képesek a feladat megoldására.

A már korábban elcsajátított lexika folyamatos és rendszeres ismétlésével egyidejűleg nyílik alkalmunk a potenciális szókincs fokozatos kialakítására, bővítésére.

a. Képzett szók

Egyéni tapasztalaink alapján a potenciális szókincs kialakításának első lépéseként nyelvtanulóinkat rá kell vezetni, hogy - kellő gyakorlás után - szótár használata nélkül is képesek az ismert tőből képzett szavak jelentését megállapítani.

Mivel összefüggő szövegeket dolgozunk fel órákon, így a szöveg mondatai mind a téma kifejtésére irányulnak, tehát a tárgykör azonossága miatt a lexikákban is találunk közös vonásokat. Pl.: a tanítóképzés rendszeréről tájékoztató szövegben szerepelnek a "подготовка учителей", "готовить учителей" kifejezések többször is. Ahhoz, hogy hallgatóink ezeket az azonosságokat tudatosítsák, ki kell velük kerestetni és aláhúzatni a közös tövet, jelen esetben a "-готов-" tövet, s rámutatni arra, hogy egyik esetben igei jelentést hordoz ez a töv/"готовить"/ a másik esetben pedig főnévit/"подготовка"/. A fenti két szót, kiegészíthetjük a "подготовительный" /курс/ mellőknévvel. Vagy az olvasás hasznáról szóló cikkben előforduló szavak rokonságának a felfedeztetéséhez a következőket találjuk: читать, читаться, читающий, читальный /зал/, читальня, читатель, читабельность, чтение.

Mindben a "-чита-" illetve a "-чит-" töv szerepel, és a képzőktől függően változik a lexikai illetve a grammatikai jelentés. Az előbbi sorból az analógia is segít a jelentés megértésén: pl. "спальня" - háló/szoba és a "читальня" - olvasó/terem/, vagy "учитель" - tanító és a "читатель" - olvasó esetében. A "читабельность" - olvashatóság jelentésének megállapítása épp a ezokatlan képző miatt nem megy egykönnyen.

Ahhoz, hogy hallgatóink önállóan is gyakorolják a származékszók alapjának és jelentésének összefüggéseit, készítettünk velük szótár alapján származékszó-gyűjteményt. Pl.: gyűjtsék össze jelentéssel együtt az

"учить", "развивать", "писать"

származékszavait. A listák alapján kikeresethetjük a grammatikai jelentésbeli azonosságokat, és ezáltal lehetőségünk nyílik arra, hogy induktív úton megismertessük hallgatóinkat a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban használatos /produktív/ képzőkkel és azok jelentéseivel.

Mint már korábban /a III. fejezetben/ kimutattuk, a pedagógiai szakszövegekben a főnevek játszanak legnagyobb szerepet, így a leggyakoribb főnévképzők megismertetését tartjuk legfontosabbnak.

A leggyakoribb főnévképzők között szerepel a "-тель" képző, ami segítségével igéből képzünk tevékenység jelölésére szolgáló főnevet: учитель, преподаватель, воспитатель, основатель, создатель, показатель, собиратель, читатель, поручатель, слушатель, любитель, носитель, просветитель, деятель. Az "-ик" képző segítségével általában melléknévből képzünk főneveket. Pl.: воспитанник, предметник, удачник, отличник, родственник, общественник, сторонник, ровесник, старшекурсник, первокурсник, третьеклассник.

A pedagógiai szakszövegekben gyakran találkozunk elvont főnevekkel, amelyeknek a leggyakoribb képzőjük: "-ость". Pl.: воспитанность, ответственность, точность, научность, успешность, послушность, общность, специальность, эмоциональность, познавательность, требовательность, обязательность, показательность, внимательность, сознательность, правильность, развитость, недоразвитость. Legtöbb esetben ezek a főnevek -ság, -ség képzőre magyar alakokkal fordíthatók: neveltség, felelősség, pontosság, sikeresesség stb. /de: "обязательность" - kötelező jelleg/

A "-ство" képzővel is igen gyakran találkozhatunk pedagógiai szakszövegekben. Pl.: ученичество, учительство, студенчество, юношество, пионерство, отличничество, свойство, творчество, беспокойство, знакомство, упрямство, достоинство, любопытство, шефство, обстоятельство.

Gyakori előfordulásuk a pedagógiai szakszövegekben az igeikből "-ние", "-ание", illetve "-тие" képzőre főnevek.

Pl.: созревание, звание, усваивание, преподавание, отстаивание, сливание, совершенствование, усвоение, уточнение, рассмотрение, значение, учение, обращение, ощущение, развитие, привитие.

Tematikus szó- és kifejezésgyűjtemények készítésével is fejleszthetjük nyelvtanulóink potenciális szókincsét. Összegegyíjthetjük az oktatási-nevelési folyamatban résztvevők nevét, az iskolai tantárgyak elnevezéseit, az oktatási segédletek neveit, az oktatási helyiségek elnevezéseit, stb. Pl.: az oktatási folyamatban résztvevő személyek:

педагог, учитель, воспитатель, преподаватель, профессор, директор, завуч /заведующий учебной частью/, классный руководитель, педагогический коллектив, школьный коллектив, классный коллектив, учащийся, ученик, школьник, воспитанник, студент, пионер, октябренок, комсомолец, пионервожатый, вожатый отряда, звеньевой, председатель, совета дружины, учителя-предметники, методист.

A szakmai szókincsminimumba tartozó főnévhez melléknőveket kapcsoltatunk. Kritérium: a jelzős kifejezés pedagógiai szakmai fogalmat jelöljön. Pl.: a szövegben szerepel az "умственное воспитание" - értelmi nevelés kifejezés. Feladat: felsorolni a nevelés egyéb területeit / нравственное, визуальное, патриотическое, эстетическое воспитание, воспитание любви к родине./

Kapcsoltathatunk a szakmai alapszókincsbe tartozó főnévhez más főnevet birtokos jelzőként. Pl.: "усвоение" - усвоение материала, знаний, навыков.

A fentiek tudása alapján az "усвоение основ наук" -
féle kifejezések jelentése könnyebben megállapítható.

Az adott főnévhez kapcsolathatunk igéket. Pl.: "знания" -
забывать, закреплять, усваивать знания.

A fenti szókapcsolatok alapján potenciálisan érthetővé
válnak a következő kifejezések is: знания усваиваются,
знания закрепляются, знания забываются.

Az "учебный" melléknév meglehetősen gyakran fordul elő szakszövegeinkben különböző szókapcsolatokban,
amikben igen sokféle jelentés kapcsolódhat hozzá. Pl.:
gyűjtsék össze és csoportosítsák az e melléknévvel alkotott jelző szókapcsolatokat, a-ezerint, hogy az
"учебный" fordítása "tan-", "tanítási" vagy egyéb/oktató,
tanulmányi/ Pl.: "учебный год, материал, план,
учебная программа, книга, учебные пособия"
kifejezésekben /tanév, tananyag, tanmenet, tanterv, tankönyv,
taneszközök, taneszközök, taneszközök/ összetett szók "tan-"
előtagjaként fordítandó: az "учебное время, учебный день,
час, учебная практика" kifejezésekben "tanítási"
melléknév lesz a helyes fordításban /tanítási idő, nap,
óra, gyakorlat/; míg az "учебная часть, учебная дисциплина"
kifejezésekben "tanulmányi"-nek fordítandó /tanulmányi osztály,
tanulmányi fegyelem/; vagy az "учебный фильм,
учебно-воспитательная работа" kifejezésekben inkább az
"oktató-" jelentés a megszokott a magyar nyelvhasználók számára

/oktatófilm, oktató-nevelő munka/. A fenti kifejezések ismerete lehetőséget nyújt arra, hogy felismerjék az "учебный словарь, учебная экскурсия, учебная библиотека" kifejezések jelentését is.

Az adott szövegben is szereplő /más szövegekben is gyakran előforduló/ igéhez kapcsoltassunk főnevet bővítményként. Pl.: выбирать-выбрать : метод, приём, профессию, специальность, отличника, учебник, технические средства обучения. Még hasznosabb, ha un. vonzatos igéket is gyakoroltatunk. Pl.: учить родному языку /кого/ : младшешкольников, выпускников, студентов, вузовцев, взрослых .

Az alapigék gyakorlását összekapcsolhatjuk a csolektvée módjának kifejezésével, ami szintén a potenciális szókincs fejlesztését eredményezheti. Pl.: читать : бегло, чётко, быстро, выразительно - folyamatosan, tagoltan, gyorsan, kifejezően olvasni-; писать : слитно, разборчиво, с большой буквы, с красной строки- egybeírni, olvashatóan, nagy kezdőbetűvel, bekezdéssel írni.

b. Összetett szók

A potenciális szókincs egy részét az összetett szók alkotják. Az alkotóelemek felismerésében segíthetünk hallgatóinak, ha nehezebben felismerhetők a tagok.

Didaktikai szempontból legkönnyebben felismerhetők azok az összetett szók, amiknek tagjai szinte változás nélkül kapcsolódtak össze /kötőhanggal vagy kötőhang nélkül/ és minden tag származását tekintve orosz. Ilyen összetett főnevek pl.: жизнедеятельность, закономерность, мировоззрение, первокурсник, пионердвижение, работоспособность, равнодушие, речепорождение, страноведение, трудолюбие, целесообразность, языкознание;

melléknévek: восьмилетний, высоконравственный, маловероятный, многодетный, наглядно-образный, научно-исследовательский.

Az összetett szók másik csoportját azok a szók alkotják, melyeknek elemei /elő- vagy utótag/ között internacionalizmus is található. Pl.: főnevek: конкурентноспособность, микросистема, политэкономия, саморегуляция;

melléknévek: антиобщественный, идейно-политический, контрольно-учётный /урок/, культурно-просветительный.

Néhány esetben célszerű feloldani a rövidítést. Pl.:

спецсеминар : специальный семинар ;

педпрактика : педагогическая практика ;

физкульт-минутка: физкультурная минутка.

Itt kell megemlítenünk a betűszókat, az abbreviatu-
rákat is. Pl.: педвуз, АПН СССР, МГУ, НСО stb.
/A gyakoribb betűszókat és rövidítéseket a Pedagógiai szak-
szókincsmínimum 18-19. lapján közöljük./ Ezeknél a rövidi-
tés feloldása szinte elegendő is a megértéshez, néha azon-
ban országismereti tudnivalókat is közölnünk kell.
Pl.: az orosz "педвуз"-nak a magyarban a tanárképző főis-
kola felel meg, míg a "педучилище" -nek a magyarban
nincs megfelelője, ha csak nem fogadjuk el az óvónői szak-
középiskolát annak.

c. Internacionalizmusok

A potenciális szókincsen belül jelentős hányadot kép-
viselnek az un. internacionalizmusok, azaz a nemzetközi
vándorszók. A pedagógiai szakszövegekben - a leíró jelleg
miatt - leggyakrabban főnévi jelentésű internacionalizmusok-
kal találkozhatunk, de előfordulnak melléknévi és igei
jelentésűek is, sőt kis számban határozószók is. Többségük
főnévi többször származik. Pl.: "демонстрировать" /ige/ ;
"демонстрация" /főnév/; "прогрессивный" /melléknév/;
"прогресс" /főnév/; "систематически" /határozószó/;
"систематический" /melléknév/; "система" /főnév/.

Az internacionalizmusok felismerési szintje különbözik az egyes nyelvtanulóknál. Nagymértékben függ az általános és a szakmai műveltségi szinttől, valamint a gyakorlástól.

Alapvető felismerési szintnek az tekinthető, ha a nyelvtanuló az orosz nyelvi alakot képes helyettesíteni a nemzetközi vándorszó magyar nyelvben honos alakjával.

Pl.: "демонстрация-demonetráció," "анализ" -analizis, "интеллектуальный" intellektuális, "фундамент" - fundamentum, "стимул" stimulus, "инструмент" -instrumentum, "дифференцировать" - differenciálni, "систематический" - szisztematikus stb. Ebben az esetben fennáll az a veszély, hogy ténylegesen mégsem ismeri a szó jelentését.

Az előzőnél magasabb szintnek tartjuk, ha a jelölt a magyar nyelvi megfelelőt használni tudja az idegen helyett. Tapasztalataink alapján az anyanyelvi megfelelő használni tudását sok esetben az előzőekben bemutatott helyettesítés előzi meg. Pl.: "традиция" -tradíció- -hagyomány, "эксперимент"-experimentum- /tudományos/ kísérlet, próba, - "аудитория" - auditórium - előadóterem, hallgatóság, "интенсивный" - intenzív - alapos, fokozott, "аргументировать" - argumentálni - érvelni, bizonyítani, stb.

Az internacionalizmusok felismerésének gyakorlását összekapcsolhatjuk az aktív szókincs gyakorlásával oly módon, hogy kérjük tanulóinktól a gyakran használatos fogalmak, tulajdonságok, cselekvések jelölésére szolgáló vándorszavak orosz nyelvi megfelelőjét. Pl.: анализ - разбор; аналогичный - похожий; дискуссия - обсуждение, прения; стимул - побуждение; фундамент - основа; фрагмент - отрывок; эффект - действие, впечатление; эффективный - действенный, оперативный, результативный; классификация - систематизация.

Az utóbbi két szinonimasorban az egyik internacionalizmust másik internacionalizmussal helyettesítettük.

Az internacionalizmusok jelentésének felismeréséhez jól felhasználhatjuk a már említett leggyakoribb képzők ismeretét, hiszen az internacionalizmusok is alkothatnak szócsaládot. Pl.: система, систематизация, систематизирование, систематизировать, систематически, систематический, систематичность, систематичный.

Mint láttuk a potenciális szókincs nagymértékben segítségünkre van a pedagógiai szakszövegek megértésében, azonban a potenciális szókincs kialakításával és elsajátításával is foglalkozni kell, hogy az a nyelvtanulók szókincsének aktivizálható elemévé váljék.

Az eddig ismertetett tényezőkön kívül számos egyéb tényezővel is segíthetjük a pedagógiai szakozókincs kialakítását.

4. Egyéb lehetőségek a pedagógiai szakozókincs kialakításában

Az idegennyelvi órák a pedagógiai folyamat szervezését alkotják. A pedagógusképző intézményekben a nyelvtanárnak - de minden oktatónak is - különös gondot kell arra fordítania, hogy hallgatóinak minél több lehetősége legyen természetesen pedagógiai szituációban a pedagógiai szaknyelv szervezését alkotó pedagógiai szakozókincs elsajátítására. A szakozókincs kialakítására, illetve fejlesztésére ható tényezők - szerintünk - a következők:

- a./ tárgyi feltételek "szakosítása",
- b./ az orosz nyelvű óravezetés,
- c./ szakmai társalgás.

a./ A tárgyi feltételek "szakosítása"

A nyelvi terem, illetve a nyelvi laboratórium szokásos /technikai/ berendezését "szakosíthatjuk" oly módon, hogy pl. szabadpolcos rendszerben kirakjuk a legfontosabb orosz nyelvű pedagógiai folyóiratok legfrisebb számait

/ Советская педагогика, Начальная школа,
Современная высшая школа, Русский язык за рубежом,
Русский ч язык в национальной школе,
Русский язык в школе,
Народное образование,
Семья и школа /

Célszerű e "mini"-szakkönyvtárban orosz általános iskolá-
ban - főleg alsó tagozati osztályokban használatos tan-
könyveket, főiskolai pedagógiai tárgyú jegyzeteket, okta-
tási dokumentumokat elhelyezni. A szótárállományt is ki
kell bővítenünk legalább a nálunk hozzáférhető pedagógiai
szakszótárakkal, a közoktatás témakörét felölelő ország-
ismereti szótárral, idegen szavak szótárával stb.

/ДЕНИСОВА, М.А.: 1978 /

A fentiekben felsorolt folyóiratok és könyvek "karnyújtás-
nyira vannak", és ez lehetőséget nyújt arra, hogy legalább
a nyelvi foglalkozás előtt, után vagy szünetben megismer-
kedhessenek hallgatóink velük. Az sem elhanyagolható szem-
pont, hogy a nyelvi órákon is felhasználhatjuk ezeket a
folyóiratokat, ajánlhatunk cikkeket elolvasásra.

Igen hatékonymotivációs tényezőnek bizonyulna az, ha nem-
csak a nyelvtanárok, de a neveléstudományi tanácsok oktatói
is ajánlásának elolvasására orosz nyelvű szakirodalmat.

Az oktatási helyiség dekorációját is kiegészíthetjük,
"szakosíthatjuk" különböző tablókkal /képek, fotók, külön-
böző oktatási intézményekről, a diáklét mindennapjairól/.

Elkészíttethetjük pl. a Szovjetunió közoktatási rendszerének sémáját, az intézmény alaprajzát az oktatási célokat szolgáló helyiségek orosz megnevezésével, vagy egy osztályterem alaprajzát a terem berendezésével együtt, az úttörőszervezet szervezeti felépítését stb.

Segíthetjük a szakszókincs elsajátítását oly módon is, ha szöveggel kommentált különböző képeket, rajzokat helyezünk el az oktatási helyiségben. Pl.: pionírszimbólumok és azok megnevezései, a pionírélet szabályai rajzokkal illusztrálva, híres orosz-szovjet pedagógusok portréi, életük jelentős mozzanatai stb.

Az oktatási helyiségben elhelyezett folyóiratok, tankönyvek, oktatási dokumentumok, ábrák, képek sajátos hangulatukkal, tartalmukkal, nyelvi anyagukkal segítségünkre vannak a szakszókincs fejlesztésében, ugyanakkor egyben mint szemléltető eszközök is fokozzák az eredményességet.

b./ Az orosz nyelvű óravezetés

Az orosz nyelvű óravezetés /a hagyományos órai utasításokon kívül is/ sajátos lehetőségeket kínál pedagógusjelöltek esetében, akik a pedagógiai tárgyak keretében megismerkednek az óravezetés általános szabályaival, a különböző oktatási módszerekkel, alapelvekkel, ellenőrzési módokkal stb.

A nyelvi órákon fokozatosan tudatosíthatjuk, megnevezhetjük oroszul az egyes óramozzanatokat /проверка,

опрос, сообщение нового материала.../

Előfordult már gyakorlatomban, hogy a hallgatók pótolták az óramozzanat megnevezését, amikor arról a tanár elfeledkezett. Természetesen nem célszerű minden foglalkozáson az összes óramozzanatot "konferálni", hiszen ez unalmasodna volna, de néhány közülük - mindig más és más - csaknem minden órán szerepel.

Megnevezhetjük az órán alkalmazott módszereket, eljárásokat, vagy azokat a didaktikai alapelveket, amiknek érvényesülése érezhető volt az órán.

c./ Szakmai társalgás

A kis csoportos oktatás kedvező lehetőségeket biztosít ahhoz, hogy hallgatóinkkal szakmai kérdésekről társalgást folytassunk. Szakmai társalgás keretében feldolgozhatjuk az olvasott szöveget oly módon, hogy véleményt mondjunk hallgatóinkkal az olvasottakról, mivel gazdagította szakmai tudásukat a feldolgozott szöveg, hogyan tudják azt tanítói gyakorlatukban felhasználni stb.

E fejezet 2. pontjában utaltunk arra, hogy az ismeretek tartósságát nagymértékben befolyásolják az ismeretszerzés körülményei, annak érzelmi háttere. Pedagógusjelölteknel a tanítványokkal történő első találkozást mindig pozitív érzelmek kísérik, és számtalan új élményt jelent. Ido sorolhatók pl.: hospitálások, tanulmányi séták, kirándulások, mozgalmi gyakorlatok, gyermeküdültetés /nemzetközi tábor/, tanítási gyakorlatok, külső szakmai gyakorlatok stb. Nagyon hálás téma ezekről beszélni, és ezek a tárgyalási gyakorlatok alkalmat adnak arra, hogy a kevesebb élményt nyújtó szakszövegfeldolgozó órákon elsajátított szakszókincset életszerű szituációkban gyakoroltassuk, ismételtessük.

Ugyanakkor a biztosabb szótudás - a beszédhez aktív szókincere van szükség - megkönnyíti a szakmai tudományos szövegek megértését.

Ma jól élünk az előzőekben bemutatott lehetőségekkel, sikerül erősítenünk a nyelvtanuláshoz nélkülözhetetlen motivációt: egyrészt azért, hogy nyelvtanulóink maguk is jobban fogják érezni a szaknyelvtudás gyakorlati hasznát pedagógiai műveltségük gazdagításában, elmélyítésében; másrészt látják, hogy a pedagógiai szaknyelv minél alaposabb ismerete - aminek egyik alapköve a pedagógiai szakszókincs elsajátítása - pozitív hatással van az ún. "általános nyelvtudásra", valamint beszédképességük fejlődésére is.

VI. ÖSSZEGZÉS, KÖVETKEZTETÉSEK

1. A pedagógiai szaknyelv /szakszöveg/ a speciális szókincsben nyugvó tudományos nyelvi stíluson belül a társadalomtudományi stílusaltípushoz tartozó mikronyelv.

2. Az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek tudományos vizsgálata lehetőséget nyújtott arra, hogy tényyszerűbben megismertük a pedagógiai szakszövegek lexikai sajátosságait, amik a következőkben foglalhatók össze:

a./ A mennyiségi vizsgálat során kimutattuk, hogy a pedagógiai szakszövegekben az egyes szavak előfordulásának átlagos gyakorisága: 7,44; az egy szóra jutó átlagos gyakoriság értéke: 0,134

134 /gyakorisági koefficiens/.

b./ A minőségi mutatók elemzése feltárta azt a tényt, hogy a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló szavak 57,3 %-a egyaránt része az irodalmi nyelvi stílusnak és a tudományos nyelvi stílusnak; 84 %-a található meg az általános tudományos nyelvi lexikában; 13,7 %-a tekinthető szűk szakmai lexikának /terminusnak/.

A főbb szófajok szerinti vizsgálat megmutatta, hogy a pedagógiai szakszövegekben előforduló lexikában legmagasabb a főnevek aránya /41,15/, utána a melléknévek /18,3 %/, majd az igék /9,2 %/ következnek. Ez az arány megegyezik a műszaki szakszövegek lexikája szófaji megoszlásának arányával.

3. A pedagógiai szakszókincs-minimum - 337 főnevet, valamint a címezőként szereplő főnevekkel alkotott 236 szókapcsolatot és mindezek magyar jelentését tartalmazza.

A helyes válogatást bizonyította az a tény, hogy az általunk összeállított pedagógiai szakszókincs-minimum felhasználásával - az ismertnek feltételezett és a potenciális szókincsbe tartozó lexikával együtt - lehetővé vált az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek lexikájának 87,7 %-os megértése.

4. A szakszókincstanításban érvényesek a szókincstanítás általános metodikai szabályai, a szókincstanítás szakaszai is azonosak az általános szókincs tanításának szakaszaival.

De a pedagógiai szakszókincs tanításában a a pedagógiai szakszövegek tartalmi sokszínűsége, lexikai gazdagsága miatt - különös gondot kell fordítani a potenciális vagy inventív szókincserre való támaszkodás tudatosítására és a nyelvtanulók felismerési képességének fejlesztésére, aminek alapja az orosz szóalkotás leggyakoribb módjainak /szóképzés, szóösszetétel/ megismertetése, valamint az internacionalizmusok /főleg a szakmához kapcsolódók/ jelentésének gyakorlása.

5. A szakszókincstanítás eredményességének fokozása érdekében törekednünk kell:

- a./ a szakszövegfeldolgozás és a szakmai tárgyalás helyes arányának kialakítására az órákon,
- b./ a szakszókincs-minimum eszköz- és céljellegének felismertetésére /a szótárhasználat is segíti a lexika elsajátítását/;
- c./ a környezet "szakosításában" rejlő lehetőségek minél jobb és változatosabb kihasználására.

6. . A pedagógiai szaknyelv oktatása meggyőzött arról, hogy a szakszövegeknek pedagógiai szempontból motiválnak kell lenniök, mert a nyelvi órákon a pedagógiai motiváltság csak így lehet még hatékonyabb.

A motivációt fokozhatjuk azáltal is, hogy - lehetőség szerint - a gyakorlatban minél többször mutassunk rá a következőkre:

- a./ az orosz nyelvű pedagógiai információk mindenképpen hozzájárulnak az egyetemes pedagógiai szakmai ismeretek gazdagításához;
- b./ a szaknyelv - a pedagógiai szaklexika - elterjesztése pozitív hatással van az általános idegennyelvtudás fejlődésére; nemcsak nyelvtudásunk, szakmai műveltségünk gyarapodik általa, hanem általános tájékozottságunk, intelligenciánk is.

VII. IRODALOMJEGYZÉK

I. a Latinbetűs irodalomjegyzék

Dr. Ágoston György: A pedagógia alapfogalmai és a nevelési célrendszer. Bp., 1976. Akadémiai Kiadó

A magyar nyelv értelmező szótára VI. Bp., 1962. Akadémiai Kiadó

A magyar stilisztika útja. /Szerk.: Szathmári István/ Bp., 1961. Gondolat

A magyar stilisztika vázlete. /Szerk. Fábian Pál, Szathmári István, Terestyáni Ferenc/ Bp., 1971. Tankönyvkiadó

A mai magyar nyelv. /Szerk.: Rácz Endre/ Bp., 1976. Tankönyvkiadó

A művelődésügyi miniszter 104/1981.MK.4/ MM számú utasítása a felsőoktatási intézményekben az idegen nyelvek oktatásáról = Művelődésügyi Közlöny 1981. évi 4. sz. 205-207. l.

Antal László: Megjegyzések a szóállomány statisztikai vizsgálatáról. = Magyar Nyelvőr 1959. évi 3.sz.

Az orosz nyelv oktatásának metodikája. /Szerk. Banó István és Kosaras István/ Bp., 1977. Tankönyvkiadó

Az orosz szókincstanítás problémái és módszerei. /Az 1953. jan.28-án rendezett országos ankét anyaga. - Balczky Emil és Verbényi László előadásai hozzászólásokkal./ Bp., 1953. Tankönyvkiadó

Babos Ernő: A szóképzés kérdése az idegen nyelvek tanításában. = Köznevelés, 1952. évi 243-244. 1.

Balogh István: Metodikai olvasókönyv. Kézirat. Bp., 1973.

Tankönyvkiadó

Balogh János: Az idegen nyelvű szakszöveg folyamatos olvasása. = Felsőoktatási Szemle, 1975. évi 7-8. sz. 442-443. 1.

Bán Ervin: Megjegyzések egy nyelvi vitához /A tankönyvek szöszedeteiről/= Köznevelés, 1971. évi 8.sz. 19. 1.

Bonó István: Nyelstatisztika és nyelvtani minimum.

/Vizsgálatok és következtetések az orosz melléknév tanításának területén./ = Idegen Nyelvek Tanítása, 1962. évi. 6.sz. 173-185. 1.

Dr. Bonó István: A lexikai munka néhány új vonásáról.

= Idegen Nyelvek Tanítása, 1977. évi 2. sz. 33-41. 1.

Bárczi Géza: Nyelvjárás és irodalmi stílus. Stilisztikai tanulmányok c. kötet. Bp., 1961. Kiadói Főigazgatóság, 62-115. 1.

Barkóczi Ilona - Putnoky Jenő: Tanulás és motiváció.

- Bp., 1980. Tankönyvkiadó

Barta Magdolna: A szaknyelvoktatás néhány módszertani kérdése, különös tekintettel az adott idegen nyelv köznyelvi és szakszókincsbeli interferenciájára. Nyelvoktatás Felsőfokon c. kötet. Bp., 1976. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó

Budai Júlia: Szótárhasználat az orosz nyelv oktatásában.

= Módezeretani Közlemények, 1978. 1.sz. 18-23. 1.

Czuni István: Korunk és a szaknyelv = Magyar Nyelvőr,

1973. 4. sz. 403-416.1.

Coervény Józsefné: Szótárak a gyakorlatban. = Köznevelés,

1970. 23. sz. 20-21. 1..

Csirikné dr. Czachesz Erzsébet: Az alsó tagozatos tankönyvek

szókincse. Acta Universitatis Szegediensis de

Attila Jozsef Nominatae sectio pedagogica et

psychologica; Series Specifica Pedagogica.

Szeged, 1979.

Dániel Ágnes: Műfordítás, szakfordítás vagy szakszerű for-

ditás? Tanulmányok a felsőoktatás köréből.

Szaknyelvkutatás-szaknyelvoktatás c. kötet.

Bp., 1980. Felsőoktatási Pedagógiai Kutató-

központ, 37-45. 1.

Demo László: A beszéd és a nyelv. Bp., 1976. Tankönyvkiadó

Dr. Füves Udön: Az idegennyelvi oktatás továbbfejlesztése.

= Felsőoktatási Szemle 1975. 7-8.sz. 438-443. 1.

Gatterné Kardos Viktória - Kálmán András: Orosz szakszó-

kinceminimum bölcsészhallgatók számára. Kézirat.

Bp., 1983. Tankönyvkiadó

Gerő Igor György: A marxista nyelvezemlélet és szókincsta-

nitás kérdéseiről. = Idegen Nyelvek Tanítása

1960. 3. sz. 72-77. 1.

Glatz Ferencné: Orosz - magyar lexikai minimumszótár a
tanítóképző főiskolák hallgatói számára.

Kézirat. Bp., 1977. Tankönyvkiadó

Hadas Ferenc: Az orosz iskolai szótár szókincsének vizsgálata. = Idegen Nyelvek Tanítása, 1961. 3.sz.
88-92. 1.

Hadas Ferenc: Az iskolai orosz szókincs vizsgálata =
Pedagógiai Szemle, 1961. 6.sz. 501-512. 1.

Hadas Ferenc: Néhány nyelvtatisztikai adat és azok didaktikai vonatkozásai. = Idegen Nyelvek Tanítása 1962. 4. sz. 117-124. 1.

Dr. Hadas Ferenc: A szótári komponens szerepe a nyelvoktatásban. = Modern Nyelvoktatás 1971. 1-2.sz.
42-45. 1.

Dr. Hadas Ferenc - Dr. Papp Ferenc: A szókincsbővítés az orosz nyelvtanárok oktatásában. = Felsőoktatási Szemle, 1971. 4. sz. 217-222. 1.

Hebb, Donald O.: A pszichológia alapkérdései. Bp., 1975.
Gondolat Kiadó

Hell György: Szövegértés és szintetikus olvasás. = Folia Practico-Linguistica. BME Bp., 1977. 43-56. 1.

Hell György: Orosz nyelvtani tananyagunk és az orosz nyelvű szövegek grammatikai jellegzetességei.
= Folia Practico-Linguistica. BME Bp., IX/2.
44-61. 1.

- Horváth Tibor: A szaknyelvek stílusjegyei. Nyelvtudományi
Értesítő 83. sz. Jelentéstan és stilisztika.
Bp., 1974. Akadémiai Kiadó 207-212. 1.
- Josselson, Harry J.: The Russian Word Count.
Detroit, 1953. Wayne University Press.
- Kolomen László: A pedagógiai pszichológia alapkérdései.
Bp., 1967. Tankönyvkiadó
- Kiefer Ferenc: Szövegelmélet - szöveggrammatika - szöveg-
nyelvészet = Magyar Nyelvőr 103. évf. 1979.
2. sz. 216-225. 1.
- Kiss Ádám: Szaknyelv és terminológia. Tanulmányok a fel-
sőoktatás köréből. Szaknyelvkutatás - Szak-
nyelvoktatás. Bp., 1980. Felsőoktatási Peda-
gógiai Kutatóközpont. 121-127. 1.
- Kontra Miklós: Amerikai magyar újságok nyelve a sztenderd
magyarral összevetve. = Magyar Nyelv, 1982.
1.sz. 76-93. 1.
- Kosaras István: Az iskolai orosz nyelvoktatás szókincs-
mima kiválasztásának problémái. = Pedagógiai
Szemle, 1983. 2. sz. 125-133. 1.
- Kosaras István: Statisztikai vizsgálatok a 6. osztályos
orosz nyelv szókincséről. = Idegen Nyelvek Ta-
nitása, 1968. 6. sz. 186-192. 1.

Kölliő Márta: Az orosz nyelv oktatásának néhány kérdése.

Fordítás, fogalmazás, szövegértés. Bp., 1981.

Tankönyvkiadó

Dr. Magyarfalvi Lajos: Orosz nyelv. Kézirat. Bp., 1978.

/ Tankönyvkiadó

Major Ferencné: Az orosz nyelv oktatása a Felsőfokú Híradás és Műszeripari technikumban. = Felsőoktatási Szemle, 1967. 6. sz. 366-367. 1.

Major Ferencné: Több gyakorlást a nyelvi órákon. = Felsőoktatási Szemle, 1968. 4. sz. 237-239. 1.

Major Ferencné: A nyelvoktatási cél módszertani feltételei a műszaki főiskolán. = Felsőoktatási Szemle 1976. 5. sz. 310-313. 1.

Dr. Major Ferencné: A szintetikus olvasás szerepe a szókincs szilárd elsajátításában. = Idegen Nyelvek Tanítása, 1978. 4. sz. 104-113. 1.

Dr. Major Ferencné: Az idegennyelvi szakszöveg megértésének módszertani kérdései. OMKDK Módszertani Kiadványok 48. sz. Bp., 1980.

Makarova, Galina - Meskó Sándor: BME Építészmérnöki Kar. Építészeti Szakszótár-minimum. Kézirat. Bp., 1980. Tankönyvkiadó

Malir, František: Ruskó- český slovník. Praha, 1951.

Malir, Frantisek: Rusko-cesky slovník nejdůležitějších slov pro četbu sovětského tisku. Praha, 1951. Svet-Sovetu.

Malir, Frantisek: Sborník Vyšší Pedagogické školy v Ústí nad Labem. Dopisy přátelství. I. díl. Frekvencní slovník. Praha, 1959.

Marsóy Lujza: A szakaszvegfordítási készség fejlesztésének egyes kérdései. Alkalmazott nyelvtan és nyelvoktatás c. kötet. Bp., 1970. BME Nyelvi Intézet, 43-56. l.

Marsóy Lujza: A szakaszvegfordítási készség fejlesztésének tapasztalata a BME Nyelvi Intézetében. Korszakos szakaszvegoktatás I. c. kötet. Bp., 1972. 71-86. l.

Dr. Mező Sándor: BME Építésmérnöki Kar. Építőipari szakasztár-minimum. Kézirat. Bp., 1981.

Mikó Pálné: A minimális szókincs kérdéséhez. = Nyelvtudományi Közlemények, 1962. 1. sz. 137-156. l.

Nagy József: Memória és pedagógia. = Köznevelés, 1979. 3. sz. 6-7. l.

Nagy József - Dr. Szarka János: Az idegennyelvi szakaszvegolvasás tanításának problémái. = Felsőoktatási Szemle. 1963. 7-8. sz. 455-461. l.

- Nemes Ilona: Adelékok a minimális szókincs problematikájához a francia Nyelvoktatásban. Nyelvoktatás felsőfokon c. kötet. Bp., 1976. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó
- Németh Emil: Gondolatok didaktikai és metodikai gondjainkról. Folia practico-linguistica VII. Bp., 1977. BME Nyelvi Intézet, 85-94. 1.
- Nyirkoené Kis Edit: Természettudományos szókincsmínimumok összeállításának kérdései. Tanulmányok a felsőoktatás köréből. Szaknyelv kutatás - szaknyelvoktatás c. kötet. Bp., 1980. Felsőoktatási Pedagógiai Kutatási Központ. 177-183. 1.
- Országh László: Szótárteni tanulmányok. Bp., 1966. Tankönyvkiadó
- Pajor Lajos: A szintetikus olvasási készség kialakítása és a megértés ellenőrzése = Felsőoktatási Szemle, 1976. 5. sz. 305-310. 1.
- Papp Ferenc: A magyar szókincs lyukkártyarendszerű feldolgozása. = Magyar Nyelvőr, 1964. 460. 1.
- Papp Ferenc: Szövegszó, szóalak, lexéma. = Magyar Nyelvőr, 1974. 1. sz. 76-83. 1.
- Papp Ferenc: Könyv az orosz nyelvről. Bp., 1979. Gondolat
- Pedagógiai lexikon I-Q. Bp., 1978. Akadémiai Kiadó
- Pedagógiai Lexikon R-Z. Bp., 1979. Akadémiai Kiadó
- Pőse Lajosné: A globális olvasás által történő megértés problémájához. = Modern Nyelvoktatás, 1971. 1-2. sz. 46-57. 1.

Dr. Rakonczi János: Eredményesebb módszerek a felsőfokú nyelvoktatásban. = Felsőoktatási Szemle, 1969. 7-8. sz. 470-472. 1.

Dr. Rakonczi János: A műszaki tudományos nyelvoktatás idő szerű kérdései. = Tudományos Közlemények. Élelmiszeripari Főiskola. Szeged, 1971. 17-21. 1.

Schaff, Adam: Bevezetés a szemantikába. Bp., 1967. Akadémiai Kiadó

Semjén Gyula: A szöveg szerepe az idegen nyelvek oktatásában. Az idegen nyelvek oktatásának időszerű kérdései különös tekintettel a felsőoktatási intézményekre c. kötetben. /Szerk.: Dobossy László/. Bp., 1957. Tankönyvkiadó

Sipos Béla: Az alapkészségek fejlesztése az orosz nyelvi órákon, az információ és ismétlés szerepe az automatizálási folyamatban. = A gyorsuló időben c. sorozat 4. sz. Békéscsaba, 1972. 57-70. 1.

J. Soltész Katalin: Guiraud statisztikai módszere a szókincc vizsgálatában. Általános nyelvészeti tanulmányok I. Bp., 1963. Akadémiai Kiadó, 263-272. 1.

Somlyai Endre: A nyolcadikosak szókinccséről. = Idegen Nyelvek Tanítása, 1966. 6. sz. 180-182. 1.

Sütő József: Szláv eredetű magyar szavak segítségével az orosz szókincc tanításában. = Idegen Nyelvek Tanítása, 1960. 6. sz. 186-189. 1.

Dr. Szekács András: Az oktatási anyag a szakmai nyelv tanításához. 2 = Felsőoktatási Szemle, 1976. 5.sz. 313-315. 1.

Dr. Szarka János: A szakszövegolvasási és szövegmegértési készség kialakításával kapcsolatos kísérleteinkről. Korszerű szövegoktatás c. kötetben. Miskolc, 1972. 407-412. 1.

Szende Tamás: Szóstatisztikai vizsgálatok Tóth Árpád, Juhász Gyula és Szabó Lőrinc költeményei alapján. = Magyar Nyelvőr, 1968. 3. sz. 286-301. 1.

Szöllősy-Sebestyén András: Szempontok a szakszöveg meghatározásához. = Folia Practico - Linguistica. BME Nyelvi Intézet, Bp., 1979. IX/2. 117-132. 1.

Tarnóczy Lóránd: Fordítókézikönyv. A szakirodalmi fordítás elmélete és gyakorlata. Bp., 1966.
Közgazdasági és Jogi Kiadó

Tatár Béla: Az orosz lexikográfia. Egynyelvű orosz filológiai szótárak elemzése. I-III. kötet. Kézirat. Bp., 1977. ELTE

Tizenegy nyelvű pedagógiai szótár: magyar, orosz, német, angol, francia, bolgár, cseh, szlovák, lengyel, román, szerb, horvát. 1-4. kötet
/Szerk.: Dr. Arató Ferenc/. Bp., 1982.
5. kötet: betűrendes index. Bp., 1983. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum.

Többszövegpedagógiai szakszótár I. /Szerk.: Dr. Arató Ferenc/. Bp., 1977. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum.

Dr. Tóth Mihályné: A műszaki egyetemi nyelvoktatás meghatározó tényezői és a tananyag. = Korszerű nyelvoktatás c. kötet Bp., 1975. Feleőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont, 165-183. 1.

Tóvölgyi Henrik: Orosz - magyar minimumszótár a tanárképző főiskolák orosz szakos hallgatói részére. Bp., 1974. Tankönyvkiadó

Vakar, N.P.: A Word Count of Spoken Russian. The Soviet Usage /Columbus/. Ohio, 1966. State University Press.

Váges István: Lexika és nyelvoktatás. = Idegen Nyelvek Tanítása. 1971. 4. sz. 97-107. 1.

Vorbényi László: A szakszövegolvasás fokozatai. Alkalmazott nyelvtan és nyelvoktatás c. kötetben. Bp., 1970. BME Nyelvi Intézet, 27-90. 1.

Voigt Vilmos: Bevezetés a szemiotikába. Bp., 1977. Gondolat

Zsigmond Tibor: Egyszövegű szövegfeldolgozás oroszórán. = Idegen Nyelvek Tanítása, 1967. 3. sz. 90-91. 1.

Zsigmond Tibor: A fordítás elbírálásának egységesebbé tételéért. = Idegen Nyelvek Tanítása, 1969. 1.sz. 11-20. 1.

- Александрова, З.Е.: Словарь синонимов русского языка. Москва, 1968. "Советская энциклопедия"
- Ахманова, О.С.: Некоторые проблемы современной лексикографии. = Русский язык за рубежом, 1972 №1,2
- Бакаева, Н.З.: Словарный минимум по русскому языку для 1-4 классов татарских школ. Казань, 1955.
- Бакая, Р.М.: Опыт составления словаря-минимума = Русский язык за рубежом, 1967 № I
- Бакая, Р.М.: Опыт составления учебно-справочного словаря для чтения научно-технической литературы = Русский язык за рубежом, 1973 № 3, стр. 33-37
- Балог И. - Самуйлова Н. - Сосенко Э.: Лексический минимум по русскому языку для студентов филологических факультетов университетов Венгрии. Будапешт, 1974
- Барлас, Л.Г.: Русский язык. Стилистика. Пособие для учителей. Москва, 1978. "Просвещение"
- Бархударов, С.Г. - Новиков, Л.А.: Каким должен быть учебный словарь? = Русский язык за рубежом, 1971 №3 46-51 стр.
- Бархударов, С.Г. - Новиков, Л.А.: Актуальные проблемы и задачи учебной лексикографии. = Русский язык за рубежом, 1975 №6 стр. 54-68
- Берман, И.М. - Синявская, Е.В.: Исследование ядра школьной лексики в плане преемственности обучения в средней школе и вузе. = Иностранные языки в высшей школе, 1971, выпуск №6
- Болла - Палл - Папп : Курс современного русского языка. Будапешт, 1970. "Танконьвиадо"

- Будагов, Р.А.: Литературные языки и языковые стили. Москва, 1967.
- Верещагин, Е.М. - Костомаров, В.Г.: Язык и культура. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. Москва, 1973. изд. МГУ
- Виноградов, В.В.: Русский язык /грамматическое учение о языке/ Москва-Ленинград, 1947. стр. 12-13.
- Гак, В.Г.: Учебный словарь - краткая энциклопедия языка = Русский язык за рубежом, 1971 №4
- Галецкая, Ц.Я.: О словаре служебных слов для иностранцев. = Русский язык за рубежом, 1973 №2 стр. 37-41
- Гальперин, И.Р.: К проблеме дифференциации стилей речи. В книге: Проблемы современной филологии. Москва, 1965.
- Голуб, И.Б.: Стилистика современного русского языка. Лексика. Москва, 1976. "Высшая школа"
- Гужва, Ф.К.: Современный русский литературный язык. Киев, 1973. "Вища школа" стр. 237
- Гюнтер, К.: О разработке новых методов работы над лексикой = Иностранные языки в школе, 1963 №1 стр. 108-116
- Денисов, П.Н.: Учебная лексикография и методика = Русский язык за рубежом, 1978 №1 стр. 51-56
- Денисова, М.А.: Лингвострановедческий словарь. Народное образование в СССР. /Под ред. Верещагина, Е.М. и Костомарова, В.Г./ Москва, 1978. "Русский язык"
- Засорина, Л.Н.: Частотный словарь русского языка. Москва, 1977. "Русский язык"
- Колесникова, А.Ф.: К вопросу описания лексических единиц в учебных целях. = Русский язык за рубежом, 1978 №1 стр. 47-50

- Ковалевский, М.Т.: Некоторые пути повышения эффективности обучения. = Иностранные языки в национальной школе, 1965 №1 стр.21-25
- Лексические минимумы русского языка. /Под ред. Денисова, П.Н./ Москва, 1972
- Лексический минимум русского языка. Пособие для учителей общеобразовательных школ. 4. переработанное изд. /Кошараш И. - Феньвеш-Коньяева Е./Будапешт, 1978. "Танконькиадо"
- Марков, Ю.: Лексическая статистика и отбор словарного минимума. = Русский язык в национальной школе, 1960 №3 стр.3-14
- Марков, Ю.А.: Некоторые вопросы лексической статистики и адаптации. = Русский язык в национальной школе, 1967 №2
- Морковкин, В.В. - Дорогонова, И.А.: О новом типе лексического минимума современного русского языка. = Русский язык за рубежом, 1976 №2 стр.59-62
- Мешко Шандор :Принципы составления словарей-минимумов по специальности и использование их в процессе обучения русскому языку в технических вузах. В книге:Сборник резюме докладов венгерской делегации на У-ом конгрессе МАПРЯЛ.Будапешт, 1982
- Мешко Шандор:О принципах составления терминологических минимумов и возможных способах их семантизации в процессе обучения русскому языку в нефилологических вузах. Доклад. Первая национальная конференция преподавателей русского языка в вузах. Варна, 1979.
- Мешко Шандор :Пользование словарём в процессе обучения аналитическому и синтетическому чтению. В книге : A szaknyelvetektatás elméleti és gyakorlati kérdései. Бр., 1978. 50-52

- Митрофанова, О.Д.: Русский язык и специальность. = Русский язык за рубежом, 1970 №2
- Митрофанова, О.Д.: Научный стиль речи: проблемы обучения. Москва, 1976. "Русский язык"
- Морковкин, В.: К вопросу об учебном тематическом словаре. = Русский язык в национальной школе, 1970 №2
- Морковкин, В.: Сравнительный список наиболее употребительных русских слов. В книге: Лексические минимумы русского языка. Москва, 1972.
- Мотина, Е.И.: Учебный текст по специальности как особая коммуникативная единица/ К вопросу о типологии текстов в целях использования их при обучении русскому языку в иностранной аудитории/ = Русский язык за рубежом, 1978 №1
- Педагогический словарь 1-2. том./ Глав. ред. Каиров, И.А., Гончаров, Н.К./ Москва, 1960. Изд. "Академия Педагогических Наук"
- Пичугов, Ю.С.: Примерное планирование программного материала по русскому языку в VIII-ом классе = Русский язык в школе, №6 1974 г.
- Ракитьянская, З.И.: Обучение лексике на основе программированного пособия. = Иностранные языки в школе, 1964 №4 стр. 53-56
- Розенталь, Д.Э.: Комплексный учебный словарь русского языка. = Русский язык за рубежом, 1971 №4 стр. 37-39
- Розенталь, Д.Э. - Теленкова, М.А.: Практическая стилистика русского языка. Москва, 1975. "Русский язык"
- Салистра, И.Д. - Богданова, И.И.: Словарь-минимум по немецкому языку для средней школы. Москва, 1957.

Сафьян, Ю. А.: Частотный словарь русской технической лексики.
Ереван, 1971.

Степанова, Е. М.: Частотный словарь общенаучной лексики. Москва,
1970. Изд. МГУ

Трухачев, А. И. - Тюменцев, А. И.: Опыт количественного анализа
рецептивного словарного запаса учащихся. = Иностранные
языки в высшей школе. 1969. выпуск 5.

Туркин, В. И.: К изучению социальных терминов. = Вопросы языко-
знания, 1975 №2 стр. 65

Фойрих, Р.: Роль и место терминологических элементов в лексикографии. =
Русский язык за рубежом 1973 №2 стр. 42-44

Фрумкина, Г. М.: Словарь-минимум и понимание текста. = Русский
язык за рубежом, 1967 №2 стр. 15-21

Чуйков, В. Г.: Упражнения для усвоения лексики = Иностранные
языки в школе, 1964 №5 стр. 19-23

Штейнфельдт, Э. А. : Частотный словарь русского языка/2500
наиболее употребительных слов/ Пособие для препода-
вателей русского языка. Таллин, 1963

Шярнас, В.: Методические основы словарной работы и учебная
лексикография. = Русский язык за рубежом, 1973
№2 стр. 29-32

2. A vizsgálatához felhasznált szövegek jegyzéke

/Az I.sz. melléklet forrásai mintaként/

I.számú minta: Dr.Magyarfalvi Lajos: Tanítóképző főiskolák.Gross
nyelv.Kézirat.Br., 1978.Tankönyvkiadó c. jegyzetből
az alábbi szövegek:

Новый учебный год начинается. стр.3-4

Занятия в учительском институте. стр.4-5

Школьное здание . стр.13

Первый день в школе . стр.14

Пионерская организация имени В.И.Ленина. стр.22

О венгерском пионерском движении. стр.23

Народное образование в СССР . стр.31

Народное образование в Венгрии.стр.32

Константин Дмитриевич Ушинский.стр.39

Ушинский о подготовке учителей.стр.40

Лев Николаевич Толстой.стр.48

Владимир Ильич Ленин.стр.58

В.И.Ленин :Задачи Союзов Молодёжи.стр.59

Надежда Константиновна Крупская.стр.67

Н.К.Крупская :Пионердвижение как педагогическая проблема.стр.68

Антон Семёнович Макаренко.стр.76

А.С.Макаренко:Педагогический коллектив.стр.77

Из Устава советской школы - Общие положения.стр.95

Из Устава советской школы-

Основы организации учебно-воспитательной работы.стр.96

Цель и задачи коммунистического воспитания.стр.115

О комплексном подходе к воспитанию.стр.116

Начальное обучение.стр.124

- Перспектива роста. стр. 125
- Принципы и методы обучения. стр. 145
- Процесс обучения. стр. 146
- Газеты и журналы учителей. стр. 163
- Октябрята - будущие пионеры. стр. 164
- В единый поток. стр. 165
- Педагогика - наука о воспитании человека. стр. 174
- Основные педагогические понятия . стр. 174-175
- Младший школьный возраст. стр. 176
- Василий Александрович Сухомлинский. стр. 184-186
- Подготовка к письму. стр. 192
- Методика образования понятий о природе стр. 193
- Воспитатель ставит диагноз. стр. 194-195
- Подготовка к школе. стр. 211
- Задачи партии в области идеологии, воспитания, образования,
науки и культуры. стр. 220-221
- Из основ законодательства Союза ССР и Союзных республик
о народном образовании. стр. 221-223
- О завершении перехода к всеобщему среднему образованию
молодёжи и дальнейшем развитии общеобразовательной
школы. стр. 223-225

II. számú minta az alábbi folyóiratokból származik:

- I. Сабырекова, Б.: Воспитание коллективизма в общественно полезном труде. = Начальная школа, 1981 №II стр. 13-16
2. Майкина, О.Н.: Воспитание сознательной дисциплины в учебном процессе. = Начальная школа, 1981 №II стр. 16-20
3. Скобелина, В.И.: Развитие познавательной деятельности детей на уроке. = Начальная школа, 1981 №II стр. 31-33
4. Истомина, Н.Б.: Первые шаги в формировании умения решать задачи. = Начальная школа, 1981 №II стр. 40-43
5. Деревянник, Н.И.: Воспитание трудолюбия. = Начальная школа, 1981 №II стр. 49-50
6. Полякова, Л.А.: Как я воспитываю своих питомцев. = Начальная школа, 1981 №12 стр. 12-14
7. Жиденко, В.Г. - Кузнецова, Г.П.: Ознакомление учащихся с профессиями. = Начальная школа, 1981 №12 стр. 40-47
8. Василенко, О.: Методы "слова" на уроке физической культуры. = Начальная школа, 1981 №12 стр. 51-55
9. Андрианова, А.Е.: Самостоятельная работа первоклассников при составлении предложений и связных рассказов. = Начальная школа, 1981 №12 стр. 28-34
10. Сергеева, Н.В.: Формирование умений познавательной деятельности учащихся в работе по развитию речи. = Начальная школа, 1981 №12 стр. 63-66
11. Семькин, Н.П. - Поляков, В.А.: Трудовое воспитание в формировании личности. = Советская педагогика, 1981 №II стр. 19-26
12. Боженко, Л.Ф.: Воспитательный потенциал связи и преемственности поколений. = Советская педагогика, 1981 №II стр. 35-41

13. Краевский, В. В.: Метод обучения в дидактике и в методике обучения языку. = Русский язык в национальной школе, 1981 №4 стр. 20-28
14. Есаджанян, Б. М.: Критерии эффективности урока русского языка. = Русский язык в национальной школе, 1984 №4 стр. 39-43
15. Косолапкина, А. А.: Словарный диктант с комплексным заданием как средство повторения и систематизации изученного материала. = Русский язык в школе, 1983 №2 стр. 30-34
16. Калмыкова, И. Р.: Методика проведения лексико-синтаксической подготовки к сочинению. = Русский язык в школе, 1984 №4 стр. 35-41
17. Коростелев, В. С.: Становление икоязычного речевого механизма в процессе усвоения лексики. = Русский язык за рубежом, 1983 №6 , 61-67 стр.
18. Нечаева, Е. В.: К постановке проблемы ошибок в методике преподавания русского языка как иностранного. = Русский язык за рубежом, 1983 №6 стр. 67-70
19. Ожегов, Ю. П.: Идеино-нравственное воспитание в семье. = Советская педагогика, 1981 №12 стр. 6-14
20. Павлова, Л. Д.: Опыт подготовки студентов к работе с родителями учащихся = Советская педагогика, 1981 №12 стр. 83-84

A III. számi minta forrása:

1. Сухомлинский, В.А.: Педагогика должна стать наукой для всех. В книге: Сухомлинский, В.А.: О воспитании. Москва, 1975. Изд. Политической литературы. стр. 60-62
2. Сухомлинский, В.А.: Все наши замыслы превращаются в прах, если нет у ученика желания учиться. В книге: Сухомлинский, В.А.: О воспитании. Москва, 1975. Изд. Политической лит. -ы. 70-79
3. Львов, М.Р.: Речь как средство развития мышления. В книге: Львов, М.Р.: Речь младших школьников и пути её развития. Москва, 1975. 4 "Просвещение". стр. 15-16
4. Львов, М.Р.: Пересказы образцовых текстов. В книге: Львов, М.Р.: Речь младших школьников и пути её развития. Москва, 1975. "Просвещение" стр. 88-89
5. Зарубина, Н.Д.: Методика обучения связной речи. Москва, 1977. "Русский язык" стр. 27-29
6. Зарубина, Н.Д.: Методика обучения связной речи. Москва, 1977. "Русский язык" стр. 38-40
7. Денисова, М.А.: Лингвострановедческий словарь. Народное образование в СССР. Москва, 1978. "Русский язык" стр. 31-35
8. Савин, Н.В.: Педагогика. Москва, 1978. "Просвещение" стр. 3-4
9. Савин, Н.В.: Педагогика. Москва, 1978. "Просвещение" стр. 163-164
10. Савин, Н.В.: Педагогика. Москва, 1978. "Просвещение" стр. 340-41
11. Митрофанова, О.Д.: Научный стиль речи: проблемы обучения. Москва, 1976. "Русский язык" стр. 93-95
12. Костомаров, В.Г. - Митрофанова, О.Д.: Принцип активной коммуникативности в обучении иностранцев русскому языку. Современная высшая школа, 1983 №4 стр. 3-4.

13. Елютин, В. П.: Актуальные вопросы совершенствования обучения и воспитания в вузах СССР. = Современная высшая школа. 1984 №1 стр. 102-104
14. Маркова, А. К.: Виды отношения школьников к учению. = Советская педагогика, 1984, №11 стр. 20-21
15. Сосенко, З. В.: Внеклассная работа как средство развития интереса к русскому языку. В книге: Актуальные вопросы обучения русскому языку /в общеобразовательной и средней школе ВНР/. Сборник докладов и выступлений на научно-практических конференциях 1976-77 гг. Будапешт, 1978. стр. 8-11
16. Макарова, Г. И.: Системный подход к отбору страноведческого материала для обучения русскому языку как иностранному. В книге: Сборник докладов и выступлений на научно-практических конференциях 1976-77 гг. Будапешт, 1978 стр. 78-80
17. Салистра, И. Д.: Вопросы программирования в учебном процессе по иностранному языку. Москва, 1977 "Высшая школа" стр. 5-7
18. Формановская, Н. И.: Устное контактное непосредственное общение /в свете коммуникативного принципа обучения/ Idegen nyelvvel tanítás, 1982 №6 стр. 161-163
19. Леонтьев, А. Н.: Некоторые вопросы психологии обучения речи на иностранном языке. В книге: Вопросы психолингвистики и преподавание русского языка как иностранного. Москва, 1971. Изд. МГУ стр. 7-9
20. Клищенко, З. А.: Обучение арифметике детей шестилетнего возраста. В книге: Книга для учителя подготовительного класса национальной школы РСФСР. Ленинград, 1976. "Просвещение" стр. 7-9

3. Az orosz-magyar pedagógiai szakszókincsminimum
szövegfedésének vizsgálatához felhasznált irodalom

1. Балл, Г.А.: Понятие задачи в исследовании и проектировании педагогического процесса. = Советская педагогика, 1984 №11 стр.54
2. Жильцов, П.А.: Усилить профессионально- педагогическую направленность в обучении студентов. = Советская педагогика, 1984 №11 стр.63
3. Донская, Т.К.: Работа над логическими ошибками учащихся при обучении русскому языку. = Русский язык в школе, 1983 №2 стр.34
4. Панов, Б.Т.: Уроки закрепления знаний, умений и навыков. = Русский язык в школе, 1981 №6 стр.28
5. Анисимова, Л.Р. - Гуриева, М.А.: Об особенностях изучения родного языка в подготовительном классе национальных школ. Книга для учителя подготовительного класса национальной школы РСФСР. Ленинград, 1976; "Просвещение" стр.119.
6. Сухомлинский, В.А.: О воспитании, Москва, 1975 . Изд. политической литературы, стр.60-61
7. Байбуртян, Н.А. - Геодакян, И.М.: Об особенностях первоначального обучения. = Русский язык в школе, 1981 №4 стр.28
8. Бабанский, Ю.К.: Повышать качество обучения. = Русский язык в национальной школе, 1981 №4 стр.3
9. Уткина, Н.Г.: Содержание и организация методической работы в школе в 1984-85 году. = Начальная школа, 1984 №7 стр.27
10. Иванова, Н.П.: Содружество учителей и пионеров в работе с октябрятами. = Начальная школа, 1984 №8 стр.69

VIII.

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet

Betűrendes gyakorisági szótár
/a vizsgálat teljes anyagával/

А	частота			
	общая	I.	II.	III.
а	128	46	50	32
абзац	I	-	I	-
абсолютно	I	-	I	-
абстрактный	2	I	-	I
абсурдный	I	I	-	-
август	2	2	-	-
автоматизация	3	-	-	3
автоматизи-				
роваться	2	2	-	-
автоматически	I	I	-	-
автор	4	I	I	2
авто-				
семантический	I	-	-	I
агроном	I	I	-	-
адаптация	I	-	I	-
адекватный	4	-	3	I
адресант	2	-	-	2
адресат	6	-	-	6
азбука	3	3	-	-
академия	4	4	-	-
аккумуляи-				
роваться	2	I	I	-
аккуратность	I	I	-	-
аккуратный	I	-	-	I
аксиоматичный	I	-	-	I
акт	I	-	I	-
актив	2	I	I	-
активизация	2	-	-	2
активист	I	I	-	-
активно	6	3	3	-
активность	8	3	2	3
активнее	I	-	I	-
активный	18	I	8	9
актовый	I	I	-	-
актуализация	I	-	I	-
актуализировать	-	I	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
актуализовать	I	-	-	I
актуальный	II	-	5	6
акцентировать	I	-	-	I
алгоритм	33	-	-	3
алгоритмический	I	-	-	I
алфавит	6	-	6	-
альбом	I	-	I	-
альтернатива	I	-	-	I
анализ	18	I	6	II
анализировать	9	I	7	I
аналитический	I	-	I	-
аналогичный	3	-	2	I
аналогия	I	-	I	-
анатомия	I	I	-	-
анкетирование	I	I	-	-
ансамбль	I	-	I	-
антагонистический			I	-
анти-				
общественный	I	I	-	-
аппарат	2	-	-	2
аппликация	I	-	I	-
апрель	2	2	-	-
апрельский	I	I	-	-
апробирование	I	I	-	-
аптека	I	-	I	-
аптечный	I	-	I	-
аргументировать	I	-	I	-
арестовать	2	2	-	-
арифметика	6	4	-	2
арифметический	3	2	-	I
арсенал	I	I	-	-
асимметрия	I	-	-	I
аспект	5	-	I	4
ассоциативный	I	-	-	I
ассоциация	2	-	I	I
атмосфера	I	-	I	-

	частота					частота			
	общая	I.	II.	III.		общая	I.	II.	III.
атрибут	I	-	-	I	бесплатный	3	3	-	-
аттестат	I	I	-	-	бессоюзный	I	-	-	I
аудирование	I	-	I	-	бесспорно	I	I	-	-
аудитория	4	I	2	I	бесспорный	4	3	I	-
Б					бестактный	I	-	-	I
багаж	I	-	-	I	бесшумный	I	-	I	-
база	5	2	-	3	библиотека	6	2	I	3
базис	I	-	I	-	библиотечный	I	I	-	-
базировать	I	-	-	I	биография	I	I	-	-
базисный	I	-	-	I	биологический	I	I	-	-
базовый	3	3	-	-	биология	I	-	-	I
балл	2	I	-	I	биотехнология	I	-	-	I
барабанщик	2	2	-	-	благо	I	I	-	-
барьер	2	-	-	2	благодарность	2	-	I	I
башня	I	I	-	-	благодарный	I	-	-	I
бегло	I	I	-	-	благодаря	4	I	2	I
бедность	I	-	I	-	благополучно	I	-	I	-
бедный	2	2	-	-	благоприятный	3	-	2	I
без	20	8	4	8	благоустрой-				
бездумный	I	-	-	I	ство	3	-	3	-
безмерно	I	-	-	I	блестящий	I	-	-	I
безответный	I	I	-	-	ближайший	I	-	-	I
безотходный	I	-	-	I	близко	I	-	-	I
безошибочный	I	-	I	-	богатство	3	I	I	I
безразлично	I	-	-	I	богатый	I	-	I	-
безразличный	I	I	-	-	богаче	2	2	-	-
безударный	I	-	I	-	бойко	I	-	-	I
безусловно	I	-	-	I	более	35	14	12	9
белый	I	I	-	-	болезнь	I	I	-	-
бережно	I	I	-	-	болеть	I	-	I	-
беречь	5	2	3	-	болтун	I	-	-	I
беседа	15	5	9	I	больше	8	I	I	6
беседа-анализ	I	-	-	I	большевик	I	I	-	-
беседовать	I	-	I	-	большой	12	5	4	3
беспереводный	I	-	-	I	большинство	10	I	5	4
бесплатно	I	I	-	-	большой	42	15	10	17
бесплатность	I	I	-	-	борец	3	3	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
борьба	12	7	4	1
ботаника	2	2	-	-
боязнь	1	-	1	-
бояться	1	-	1	-
брат	1	1	-	-
братский	1	1	-	-
братство	1	1	-	-
братъ	2	1	-	1
братся	1	-	-	1
бригада	3	1	-	2
бригадир	1	-	-	1
бригадно-				
лабораторный	1	-	-	1
бросаться	1	1	-	-
брошюра	1	1	-	-
будни	1	-	1	-
будто	6	-	5	1
будучи	4	1	2	1
будущее	2	1	-	1
будущий	8	1	-	7
буква	13	2	11	-
буквальный	1	-	-	1
буквенный	1	-	-	1
бумага	3	1	2	-
буржуазия	1	1	-	-
буржуазный	6	5	-	1
бы	31	9	9	13
бывать	4	1	2	1
бывший	1	1	-	-
быстро	7	1	1	5
быстрый	1	-	1	-
быт	3	2	-	1
бытие	2	-	2	-
бытовать	1	-	-	1
быть	155	71	40	44

	частота			
	общая	I.	II.	III.
<u>В</u>				
в	1253	473	403	377
важнейший	14	8	3	3
важно	16	4	6	6
важное	2	1	-	1
важность	3	1	-	2
важный	33	12	7	14
валентность	1	-	1	-
вариант	3	-	3	-
варьирование	1	-	-	1
варьироваться	2	-	1	1
ваш	9	1	5	3
вахта	1	-	1	-
вбегать	1	-	1	-
введение	6	1	5	-
введённый	1	1	-	-
введущий	1	1	-	-
ввиду	1	-	-	1
вводить	3	-	3	-
вдвое	1	-	1	-
вдоль	1	-	1	-
вдохновение	2	-	-	2
вдумчивый	1	-	1	-
ведь	10	4	3	3
езде	1	1	-	-
век	2	1	-	1
великий	10	8	-	2
венгерский	13	13	-	-
верёвочка	1	-	1	-
верить	2	1	1	-
вернуться	2	2	-	-
верный	2	1	-	1
вероятно	1	-	1	-
вероятный	1	-	1	-
верхний	1	-	1	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
вес	1	-	1	-
весёлый	1	-	1	-
весенний	1	1	-	-
весомый	1	-	1	-
вести	19	10	7	2
вестибюль	3	3	-	-
вестись	5	2	-	3
весь	213	81	68	64
весьма	7	-	5	2
ветеран	1	-	1	-
вечер	1	-	-	1
вечерний	5	5	-	-
вешалка	1	1	-	-
вещь	3	3	-	-
взаимный	4	2	2	-
взаимовыручка	1	-	1	-
взаимодействие	9	-	4	5
взаимодействовать	2	1	1	-
взаимо-				
зависимость	1	-	1	-
взаимо-				
обратность	1	-	-	1
взаимо-				
обусловленность	1	-	1	-
взаимо-обу-				
словленный	1	1	-	-
взаимо-				
ответственный	1	1	-	-
взаимо-				
отношение	5	-	4	1
взаимосвязанный	2	2	-	-
взаимосвязь	9	-	9	-
взвесить	1	-	-	1
взгляд	14	5	2	7
"взросление"	1	-	1	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
взрослый	15	3	6	6
взять	5	3	1	1
вид	57	8	23	26
видеть	8	3	3	2
видно	1	-	-	1
видный	2	2	-	-
вклад	3	-	3	-
вкладываться	1	-	1	-
включать	16	7	7	2
включаться	4	-	3	1
включение	6	-	5	1
включить	3	1	2	-
вкус	2	2	-	-
владение	6	-	2	4
владеть	9	-	4	5
власть	4	2	-	2
влияние	20	9	4	7
влиять	6	3	1	2
вместе	18	4	8	6
вместо	1	1	-	-
вначале	2	1	1	-
вне	7	4	2	1
внедрение	1	-	-	1
внезапный	1	1	-	-
внеклассный	9	2	7	-
внеречевой	1	-	1	-
внести	5	2	-	3
внеурочный	2	-	-	2
внешкольный	5	3	2	-
внешне	3	-	3	-
внешний	9	2	6	1
внешность	5	-	-	5
внимание	26	7	12	7
внимательно	9	7	1	1
вносить	6	2	-	4
внутренний	14	4	9	1
внутри	4	-	-	4

		частота		
		общая	I. II. III.	
внутри-				
предметный	I	-	-	I
внутри-				
языковой	2	-	-	2
вовлекать	2	-	I	I
вовсе	I	-	-	I
во-вторых	5	I	2	2
вода	I	-	I	-
военный	2	I	-	I
вожатый	3	2	I	-
вождь	2	I	-	I
возвращаться	2	I	-	I
возвращение	I	-	I	-
возглавлять	I	I	-	-
воздействие	7	I	I	5
воздействовать				
	2	I	-	I
воздух	2	I	-	I
возможно	2	-	I	I
возможность	28	9	10	9
возможный	9	-	2	7
возникать	10	I	5	4
возникновение	I	I	-	-
возникнуть	3	I	-	2
возраст	34	12	9	13
возрастать	4	2	I	I
возрастный	10	I	6	3
война	2	2	-	-
войти	5	-	3	2
вокативный	2	-	-	2
вокруг	2	I	I	-
волевой	3	I	2	-
волей-неволей	I	-	I	-
волнение	2	I	I	-
волновать	2	-	-	2
волноваться	I	-	I	-
воля	4	3	I	-

		частота		
		общая	I. II. III.	
вон	I	I	-	-
воображение	I	I	-	-
вообще	II	6	I	4
восдушевле-				
ние	I	-	-	I
вооружать	2	-	I	I
вооружение	I	-	-	I
во-первых	5	I	2	2
воплощать	I	-	I	-
воплощаться	I	-	-	I
воплощение	3	-	I	2
вопрос	80	18	40	22
воскресный	I	I	-	-
воспитание	I44	9I	3I	22
воспитанник	9	5	I	3
воспитатель	9	3	3	3
воспитательно-				
образова-				
тельный	28	16	8	4
воспитать	7	3	3	I
воспитывать	I5	9	4	2
воспитываться				
	5	4	I	-
воспринимать	5	I	I	3
воспринять	I	-	-	I
восприятие	9	5	2	2
воспроиз-				
ведение	6	-	-	6
восстать	I	I	-	-
восторг	I	-	-	I
восьмилетний	7	5	I	I
восьмой	I2	II	-	I
вот	I2	6	5	I
впадина	I	-	I	-
впервые	6	2	-	4
вперёд	3	2	-	I
впечатление	2	-	I	I

частота				
	общая	I.	II.	III.
вплотный	I	-	I	-
вплоть	I	I	-	-
вполне	3	-	3	-
впоследствии	2	2	-	-
в-пятых	I	-	-	I
враг	I	I	-	-
врач	4	4	-	-
вращение	I	-	I	-
вредитель	I	-	I	-
вредный	I	I	-	-
временный	3	-	3	-
время	49	15	18	16
вручать	I	-	I	-
вряд	I	-	I	-
всё	5	5	-	-
всевозможный	I	-	-	I
всегда	15	2	5	8
всего	5	5	-	-
вселять	I	-	-	I
всемерный	I	-	-	I
всеобщий	II	II	-	-
всехватыва-				
ющий	I	-	-	I
всесоюзный	I	-	I	-
всесторонне	4	4	-	-
всесторонний	9	7	-	2
всё-таки	3	-	-	3
всецело	I	I	-	-
вскоре	I	I	-	-
вспоминать	I	-	-	I
вспомнить	2	I	-	I
вспомогатель-				
ный	2	-	2	-
вспыхнуть	I	I	-	-
вставать	2	I	-	I
встать	2	-	2	-
встретиться	2	-	I	I

частота				
	общая	I.	II.	III.
встреча	7	-	7	-
встречаться	8	2	2	4
вступать	3	I	I	I
вступить	3	2	-	I
вступление	3	2	-	I
всходы	I	-	I	-
всякий	9	5	-	4
вторично	I	-	I	-
вторичный	2	-	I	I
вторник	I	I	-	-
второгодник	I	-	I	-
второй	37	17	11	9
второ-				
степенное	I	-	I	-
в-третьих	3	-	I	2
втягиваться	I	I	-	-
вуз	9	3	-	6
входить	7	2	3	2
вхождение	I	-	I	-
вчера	I	-	I	-
вчетверо	I	-	I	-
в-четвёртых	I	-	-	I
вы	23	16	4	3
выбирать	2	I	I	-
выбор	18	4	5	9
выбрать	I	I	-	-
вывести	I	-	-	I
вывод	10	2	5	3
выводить	2	-	I	I
выдающийся	4	3	-	I
выдвигать	2	I	-	I
выдвигаться	I	-	-	I
выдвинуть	I	-	I	-
выделение	8	2	3	3
выделить	17	-	II	6
выделять	13	3	7	3
выделяться	4	I	2	I

	частота			
	общая	I.	II.	III.
выдержка	1	-	1	-
выехать	2	2	-	-
вызвать	4	1	1	2
вызывать	6	1	4	1
вызываться	1	-	1	-
выйти	1	-	1	-
выковывать	1	-	1	-
выносить	1	1	-	-
вынуждать	1	-	-	1
вынужденный	3	1	2	-
выписать	1	-	1	-
выполнение	18	2	14	2
выполнить	3	1	1	1
выполнять	19	9	5	5
выполняться	4	-	4	-
выпуск	1	-	-	1
выпускать	4	2	2	-
выпускник	1	-	-	1
вырабатывать	1	1	-	-
выраба- тываться	1	1	-	-
выработать	1	-	1	-
выработаться	1	1	-	-
выработка	6	4	1	1
выражать	3	-	-	3
выражение	9	1	5	3
выраженный	1	-	-	1
выразительно	1	1	-	-
вырази- тельность	2	-	1	1
выразительный	2	-	1	1
выразить	5	1	2	2
выразиться	1	-	1	-
вырастать	2	1	-	1
вырасти	1	1	-	-
высказывание	32	-	20	12
высказывать	1	-	1	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
высказываться	3	-	-	3
высокий	16	3	7	6
высоко	1	1	-	-
высококвали- фицирова- нный	1	-	-	1
высоко- нравственный	1	1	-	-
высота	2	1	-	1
выставляться	1	-	-	1
выстаивать	1	-	1	-
выступать	9	3	4	2
выступление	5	3	2	-
высший	19	12	1	6
вытекать	5	2	1	2
выучить	1	1	-	-
выходить	4	1	-	3
вычитание	1	-	-	1
вычленить	1	-	1	-
выше	3	2	1	-
выявить	5	1	1	3
выявление	3	1	-	2
выяснение.	3	-	2	1
выяснить	6	2	3	1
выяснять	1	-	1	-
выясняться	1	-	1	-
Г				
гаечный	1	-	1	-
газета	16	11	1	4
газетный	5	-	-	5
гармони- ческий	4	3	-	1
где	26	9	5	12
где-либо	1	1	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
генезис	I	-	-	I
гений	I	I	-	-
география	2	I	-	I
геология	I	I	-	-
герой	3	2	-	I
гибкий	I	-	-	I
гибкость	I	I	-	-
гигиена	I	I	-	-
гигиенический	I	I	-	-
гимназия	2	2	-	-
гимнасти-				
ческий	3	I	2	-
гипертро-				
фироваться	I	-	-	I
глава	I	-	-	I
главное	12	3	6	3
главный	20	9	2	9
глагол	I	-	I	-
глаза	4	3	I	-
гласный	I	-	I	-
глина	I	-	I	-
глубина	2	-	I	I
глубокий	2I	6	4	II
глубоко	5	4	I	-
глядеть	I	I	-	-
говoreние	3	-	2	I
говорить	24	13	5	6
говориться	3	I	I	I
говорящий	9	-	I	8
год	79	53	7	19
годовой	3	3	-	-
головной	I	I	-	-
голос	I	-	I	-
гордиться	I	I	-	-
гордость	I	I	-	-
горизонт	I	-	-	I

	частота			
	общая	I.	II.	III.
город	8	4	3	I
городской	I	I	-	-
господствовать				
I		I	-	-
государ-				
ственный	6	4	I	I
государство	7	2	2	3
готовить	10	7	2	I
готовиться	4	3	-	I
готовность	7	2	3	2
готовый	6	I	5	-
градация	2	-	-	2
гражданин	7	3	I	3
гражданский	I	-	I	-
грамматика	5	I	I	3
грамматист	I	-	-	I
граммати-				
чески	I	-	-	I
граммати-				
ческий	II	I	6	4
грамота	3	-	-	3
грамотный	2	I	-	I
граница	9	4	3	2
графический	2	I	I	-
греческий	I	I	-	-
гриб	I	I	-	-
грибый	I	-	-	I
грудь	I	I	-	-
грузовик	I	-	I	-
группа	47	15	22	10
губерния	I	I	-	-
губернский	I	I	-	-
губка	I	I	-	-
гуманисти-				
ческий	I	I	-	-
гуманный	I	I	-	-

		частота		
		общая	I. II. III.	
группировка	I	-	I	-
групповой	I	-	-	I
<u>Д</u>				
да	I	-	-	I
давать	16	7	7	2
даваться	4	3	I	-
давление	I	-	-	I
давно	2	-	-	2
даже	15	3	6	6
далее	18	8	5	5
далеко	4	I	I	2
дальнейший	24	8	5	II
дальше	2	2	-	-
данные	6	4	I	I
дать	64	19	27	18
два/две	33	18	5	10
двадцатый	3	3	-	-
двадцать	24	22	I	I
дважды	I	-	-	I
движение	16	10	6	-
двойственный	I	-	I	-
двор	2	I	I	-
двукратный	I	-	-	I
двухгодинный	I	I	-	-
девочка	6	3	3	-
девushка.	I	I	-	-
девятка	I	-	I	-
девятый	II	II	-	-
девять	3	3	-	-
деепричастный	I	-	-	I
действенный	3	-	I	2
действие	3I	13	9	9
действительно?	7	2	2	3
действи-				
тельность	2I	2	I	18

		частота		
		общая	I. II. III.	
действовать	6	I	2	3
декабрь	2	2	-	-
декодировать	2	-	-	2
делать	13	5	5	3
делаться	5	3	I	I
деление	I	-	I	-
делиться	5	4	-	I
дело	43	25	8	10
демократия	I	I	-	-
демонстрация	I	I	-	-
день	25	17	4	4
деревня	2	I	-	I
держать	3	I	2	-
десятилетие	I	I	-	-
десятилетка	I	I	-	-
десятилетний	2	I	-	I
десятичный	I	I	-	-
десятка	2	-	-	2
десятый	9	9	-	-
десять	2	I	I	-
деталь	I	I	-	-
детермини-				
ровать	I	-	-	I
дети	166	68	54	44
дети-сироты	I	-	-	I
детоводство	I	I	-	-
детский	19	9	6	4
дефект	2	I	-	I
деформировать	I	-	I	-
деятель	3	2	-	I
деятельность				
	88	26	44	18
деятельный	I	I	-	-
диагноз	7	7	-	-
диагностика	5	5	-	-
диагности-				
рование	3	3	-	-

		частота		
		общая	I. II. III.	
диагности-				
ровать	2	I	-	I
диалектика	I	-	-	I
диалекти-				
ческий	2	-	I	I
диалог	3	-	-	3
диапазон	I	-	I	-
дидактика	5	3	I	I
дидакти-				
ческий	I4	I	I3	-
диктант	7	-	7	-
диктовать	I	I	-	-
диктоваться	3	-	-	3
динамизм	I	-	I	-
динамика	2	I	-	I
динами-				
ческий	I	I	-	-
динамично	I	-	-	I
династия	I	-	I	-
директор	6	5	-	I
дирекция	I	I	-	-
дискуссии-				
онный	I	-	-	I
дискуссия	3	I	2	-
дисциплина	20	3	I3	4
дисципли-				
нирование	2	-	2	-
дисциплини-				
рованность	5	I	4	-
дисциплини-				
рованный	6	I	5	-
дифференци-				
ация	2	-	2	-
дифференци-				
рованный	I	-	I	-
длина	6	-	I	5

		частота		
		общая	I. II. III.	
длиннее	I	-	-	I
для	208	67	88	53
дневник	I	-	I	-
дневной	I	I	-	-
дно	I	-	I	-
до	34	23	4	7
добавить	I	-	I	-
добавлять	I	I	-	-
добиваться	7	3	I	3
добиться	7	3	I	3
добро	3	-	I	2
добровольный				
	2	I	-	I
добро-				
совестный	2	I	I	-
добукварный	I	I	-	-
доверие	I	-	I	-
доверить	I	I	-	-
довод	I	-	-	I
довольно	I	I	-	-
довольный	I	-	I	-
дозировка	I	-	I	-
доказатель-				
ство	2	-	2	-
доказывать	I	-	I	-
доклад	I	-	-	I
документ	2	I	-	I
документация				
	2	I	-	I
долг	3	2	-	I
долгий	2	I	-	I
должен	69	29	II	29
должно	7	7	-	-
должное	I	-	I	-
должный	4	-	3	I
дом	3	I	I	I

	частота			
	общая	I.	II.	III.
дома	3	-	2	1
домашний	3	2	1	-
домик	1	1	-	-
доминировать	1	1	-	-
домой	2	1	1	-
дополнитель-				
ный	7	2	1	4
дополнить	2	2	-	-
дополнять	1	1	-	-
дополняться	2	1	-	1
допускать	1	1	-	-
допускаться	1	1	-	-
допустить	2	-	1	1
дореволю-				
ционный	3	1	-	2
дорога	1	-	1	-
досада	1	-	-	1
доска	7	5	2	-
доставка	2	-	2	-
достаточно	5	2	1	2
достаточный	6	-	5	1
достигаться	2	-	1	1
достигнуть	8	3	3	2
достижение	12	6	-	6
достояние	4	4	-	-
доступность	1	1	-	-
доступный	2	1	-	1
дотянуть	1	-	1	-
доцент	1	1	-	-
дочь	2	-	2	-
дошкольный	7	2	2	3
дразнить	1	-	1	-
древнейший	1	-	-	1
друг /друга/	25	11	6	8
другой	90	31	29	30
дружба	4	2	-	2
дружина	11	10	1	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
дружно	1	1	-	-
дублирование	1	1	-	-
думать	3	-	1	2
думаться	1	-	1	-
дух	7	4	1	2
духовный	15	9	3	3
дуща	2	-	-	2
душевая	1	1	-	-
дыхательный	1	-	1	-
<u>Е</u>				
его	108	34	29	43
едва	1	-	-	1
единение	1	-	-	1
единица	8	-	5	3
единичный	8	6	2	-
единство	31	9	4	18
единый	17	12	1	4
её	37	9	18	10
ёж	1	-	1	-
ежегодно	1	1	-	-
ежедневный	1	-	-	1
еле	1	-	1	-
ёлка	1	1	-	-
ёмкий	1	-	1	-
ёмко	2	1	-	1
если	39	10	8	21
естественно	7	1	2	4
естественный	5	1	1	3
естество-				
знание	1	1	-	-
есть	33	9	10	14
ещё	20	8	8	4
<u>Ж</u>				
жанр	4	-	-	4
ждать	2	1	-	1

	частота					частота			
	общая	I.	II.	III.		общая	I.	II.	III.
же	47	15	20	12	завершать	2	1	1	-
желание	10	4	2	4	завершаться	1	-	-	1
желательно	3	-	-	3	завершение	4	4	-	-
желать	1	-	-	1	зависеть	25	3	17	5
железно-					зависимость	12	2	4	6
дорожник	1	1	-	-	завод	4	1	1	2
жена	1	1	-	-	заводский	4	2	2	-
женский	3	3	-	-	завоевание	2	2	-	-
жест	2	-	2	-	завтрашний	1	-	-	1
жёсткий	2	-	-	2	заговорить	1	-	-	1
жестоко	1	1	-	-	заголовок	1	-	1	-
живейший	1	1	-	-	заготавли-				
живой	5	2	2	1	ваться	1	-	1	-
живость	1	-	-	1	задавать	1	-	-	1
животное	1	-	1	-	задаваться	1	1	-	-
жизнедея-					задание	36	8	23	5
тельность	1	-	1	-	задать	3	-	-	3
жизненный	5	1	2	2	задача	125	33	60	32
жизнь	64	40	6	18	задержаться	1	1	-	-
житейский	1	-	1	-	задний	1	-	-	1
жительство	1	-	-	1	задуматься	1	-	1	-
жить	5	5	-	-	задумываться	1	-	-	1
журнал	7	6	1	-	зажечь	1	-	-	1
журналист	1	-	-	1	зазвонить	2	2	-	-
<u>З</u>					зазвучать	1	-	-	1
за	64	21	16	27	зазубрить	1	-	1	-
заболевание	5	5	-	-	заимствовать	1	-	1	-
заборчик	1	1	-	-	заинтересовать				
забота	10	4	2	4		2	1	-	1
заботиться	3	1	2	-	зайти	1	-	1	-
заботливый	1	1	-	-	заказ	2	-	-	2
забывание	1	-	-	1	закалка	1	-	1	-
забывать	2	1	-	1	заканчивать	1	-	1	-
забываться	1	-	-	1	закваска	1	-	1	-
заведение	14	10	-	4	закладывать	2	1	-	1
заведующий	2	2	-	-	закладываться	2	1	1	-
					заклучаться	7	2	2	3

частота			
общая	I. II. III.		
заклучение 3	-	3	-
заклучить 3	-	-	3
закон 7	3	3	1
законо-			
дательство			
3	3	-	-
закономерно I	-	-	1
законо-			
мерность 4	2	-	2
законо-			
мерный 1	-	1	-
закончить 1	1	-	-
закрепить 4	1	3	-
закрепление 9	3	4	2
закреплять 3	1	1	1
закре-			
пляться 1	-	1	-
закрытый 1	-	1	-
зал 6	3	3	-
залив 2	-	2	-
заложить 1	-	-	1
замена 1	-	-	1
заменить 1	-	1	-
заменять 3	1	1	1
заменяться 1	-	-	1
заместитель 2	2	-	-
заметить 6	2	3	1
заметка 1	-	-	1
заметно 3	2	1	-
замечание 1	-	1	-
замечатель-			
ный 1	-	-	1
замечать 4	-	3	1
замещение 2	-	2	-
замирать 1	1	-	-
замысел 3	-	-	3

частота			
общая	I. II. III.		
заниматель-			
ность I	-	-	1
заниматель-			
ный I	-	1	-
занимать 6	4	1	1
заниматься II	6	3	2
занима-			
ющийся I	-	1	-
занятие 20	1	13	6
занятый I	1	-	-
занять I	1	-	-
заострять I	-	1	-
заочный 3	3	-	-
запад I	1	-	-
запас 3	-	3	1
запереть I	-	1	-
записать 2	-	2	-
записывать 8	5	3	-
запи-			
сываться I	-	-	1
запись I	-	-	1
запомина-			
ние 3	1	-	2
запоминать 2	1	-	1
запомнить I	1	-	-
запрет I	-	-	1
запрещение I	-	-	1
запрос 2	-	-	2
заранее 7	3	1	3
зарубежный I	-	-	1
заседание I	-	1	-
заслуга 2	2	-	-
заслуже-			
нный I	-	-	1
заслужить I	-	-	1
заставить I	-	-	1

	частота			
	общая	I.	II.	III.
заставлять	1	-	1	-
заставший	1	-	1	-
затем	20	9	7	4
затрата	1	-	1	-
затронутый	1	-	1	-
затруднение	3	-	2	1
затраднать	4	-	1	3
затухание	1	-	1	-
заученный	3	1	-	2
заучено	1	1	-	-
заучивание	4	1	1	2
заучить	1	1	-	-
зачёт	1	1	-	-
зачитать	1	-	1	-
зачтено	3	3	-	-
заштриховка	3	3	-	-
заявить	1	-	1	-
заявлять	1	1	-	-
звание	2	2	-	-
звёздочка	4	3	1	-
звено	13	7	3	3
звонок	7	4	3	-
звук	1	-	-	1
звукозапись	1	-	-	1
звучание	1	-	1	-
звучать	3	-	1	2
звучный	1	-	1	-
здание	4	3	1	-
здесь	22	14	2	6
здоровье	2	2	-	-
зелёный	1	-	1	-
земля	2	-	-	2
зеркальный	1	-	1	-
зимний	1	1	-	-
злостно	1	-	-	1
знак	4	-	3	1

	частота			
	общая	I.	II.	III.
знакомить	4	-	2	2
знакомиться	3	-	3	-
знакомство	2	-	1	1
знакомый	3	-	1	2
знаменитый	1	-	-	1
знание	115	42	34	39
знаток	1	1	-	-
знать	17	5	5	7
значение	38	6	20	12
значимое	1	1	-	-
значимость	4	-	2	2
значимый	3	-	2	1
значительно	7	6	-	1
значительный	8	1	4	3
значить	17	3	1	13
знающий	3	1	-	2
золотой	1	1	-	-
зоология	1	1	-	-
зона	1	-	1	-
зрелость	2	1	1	-
зрелый	2	-	-	2
зрение	24	4	7	13
зубрёжка	1	1	-	-
<u>И</u>				
и	1333	543	392	398
игнорировать	1	-	-	1
игра	12	6	5	1
играть	6	2	3	1
игровой	2	2	-	-
игрушка	3	-	3	-
идеал	4	3	1	-
идейно-воспи-				
тательный	2	1	1	-
идейно-				
нравстве-				
нный	2	1	1	-
идейно-поли-				
тический	6	2	4	-

	частота		
	общая	I. II. III.	
идейность	I	I - -	
идейный	4	3 I -	
идеологиче- ский	3	3 - -	
идеология	I	- - I	
идея	9	4 2 3	
идти	35	30 4 I	
из	II 5	30 5 I 34	
избежать	I	- I -	
избирать	I	I - -	
избираться	I	- I -	
избранный	4	I I 2	
избрать	I	- I -	
известно	7	I 2 4	
известное	I	- I -	
известный	9	I 2 6	
изготавливать	I	- I -	
изготовить	2	- 2 -	
изготовление	5	- 5 -	
изготавливать	I	- I -	
издавать	3	2 I -	
издаваться	4	4 - -	
издавна	I	- - I	
издательский	I	I - -	
издательство	I	I - -	
изделие	4	I - -	
изживать	I	- I -	
из-за	2	I I -	
излагать	3	2 - I	
излагаться	2	2 - -	
изливать	I	- - I	
изложение	6	2 3 I	
изложенное	I	- I -	
изложить	I	- - I	
изменение	II	6 4 I	
изменить	2	I - I	

	частота		
	общая	I. II. III.	
измениться	I	I - -	
изменяться	4	3 - I	
измерение	I	I - -	
изобрази- тельный	3	- 2 I	
изолированно	3	- 3 -	
изолирова- нный	2	- I I	
изоморфизм	I	- - I	
изоморфный	I	- I -	
изумление	I	I - -	
изучаемое	I	I - -	
изучаемый	I 8	2 7 9	
изучать	4	2 - 2	
изучаться	2	- I I	
изучающий	I	- - I	
изучение	32	9 6 I 7	
изученность	I	- I -	
изученный	5	- 5 -	
изучить	I	I - -	
изъян	2	- I I	
или	79	18 26 35	
иллюстрация	2	I I -	
иллюстриро- вание	I	- - I	
иллюстриро- ваться	I	- - I	
именно	I 9	4 6 9	
иметь	38	20 8 I 0	
иметься	8	4 3 I	
имеющий	8	3 I 4	
имеющийся	4	- 4 -	
имитативный	I	- I -	
императивный	2	- - 2	
имущество- нный	I	I - -	

		частота		
	общая	I.	II.	III.
имущество	1	1	-	-
имя	9	5	2	2
иначе	3	2	1	-
инвентарь	1	1	-	-
инвалид	1	-	-	1
индивиду-				
ализация	1	-	-	1
индивидуа-				
лист	1	1	-	-
индивидуаль-				
ность	2	2	-	-
индивиду-				
альный	15	2	5	8
индустри-				
альный	1	1	-	-
инженер	7	4	2	1
инициатива	3	2	-	1
иногда	5	1	1	3
иной	19	8	4	7
иностанец	4	-	-	4
иностранный				
	34	2	2	29
иноязычный	1	-	1	-
инспектор	2	2	-	-
институт	24	22	1	1
институт-				
ский	2	-	-	2
инструктировать				
	1	1	-	-
инструмент	7	-	6	1
инструмен-				
тальный	1	-	1	-
интеграция	1	-	-	1
интеллект	2	-	-	2
интеллекту-				
альный	6	-	-	6
интеллиген-				
ция	1	-	-	1

		частота		
	общая	I.	II.	III.
интенсивно	1	-	1	-
интенсивность				
	2	1	1	-
интенсивный	1	-	-	1
интенсифи-				
кация	2	-	-	2
интенция	1	-	1	-
интерес	39	11	11	17
интересно	2	-	2	-
интересное	1	1	-	-
интересный	6	1	2	3
интересовать	1	1	-	-
интересу-				
ющий	2	-	1	1
интернат	5	5	-	-
интернатный	1	-	-	1
интер-				
национа-				
лизм	1	-	-	1
интернацио-				
нальный	2	-	-	2
интерферен-				
ция	3	-	2	1
интонацио-				
нный	1	-	1	-
интонация	1	-	1	-
интуитивный	1	-	-	1
информацио-				
нно - реце-				
птивный	1	-	1	-
информаци-				
онный	1	-	-	1
информация	9	4	3	2
информировать				
	1	1	-	-
иррелевант-				
ный	1	-	1	-
исказать	1	-	-	1

	частота			
	общая	I.	II.	III.
искать	2	-	2	-
исключать	3	I	2	-
исключающий	I	I	-	-
исключение	2	-	-	2
исключенный	I	I	-	-
исключительно	2	I	-	I
искомое	I	-	I	-
искомый	I	-	I	-
искренне	I	-	I	-
искусство	6	3	2	I
исподволь	I	-	-	I
исполнение	I	-	I	-
исполнить	I	-	I	-
исполняемый	I	I	-	-
исполнять	2	2	-	-
использование				
	18	2	8	8
использоваты	13	2	5	6
использоваться				
	8	I	5	2
используемый	I	-	I	-
исправить	2	-	I	I
испытывать	2	I	I	-
исследование	13	-	4	9
исследова-				
тель	I	-	-	I
исследовать	I	-	-	I
исследуемый	I	-	-	I
иссякать	I	-	-	I
истина	I	I	-	-
историко-педа-				
гогический	I	I	-	-
исторически	2	I	I	-
исторический	2	-	I	I
история	3	I	I	I
источник	5	I	I	3
исходить	3	-	-	3

	частота			
	общая	I.	II.	III.
исходный	I	I	-	-
исчезновение	I	-	I	-
итак	3	I	I	I
итог	5	-	2	3
итоговый	I	-	I	-
их	85	25	35	25
<u>К</u>				
к	290	93	95	102
кабинет	4	2	I	I
кадр	4	-	I	3
каждый	74	25	32	17
кажущийся	3	I	-	2
казаться	9	3	5	I
как	185	38	69	78
каков	7	4	I	2
какой	47	7	25	15
какой-либо	6	-	5	I
какой-нибудь	I	I	-	-
какой-то	I	-	-	I
как-то	2	-	2	-
каллиграфи-				
ческий	I	-	I	-
канал	6	I	3	2
кандидат	I	-	-	I
каникулы	2	I	-	I
канцелярия	I	I	-	-
капиталисти-				
ческий	2	I	-	I
карандаш	I	I	-	-
кардинальный	2	-	-	2
карта	I	I	-	-
картина	7	I	I	5
картон	I	-	I	-
карточка	2	-	I	I
карьеризм	I	I	-	-
касаться	3	-	I	2

		частота		
		общая	I. II. III.	
категориза-				
ция	2	-	-	2
категоризо-				
ванный	1	-	-	1
категория	4	1	2	1
кафедра	2	2	-	-
качественно	1	1	-	-
качественный	4	1	-	3
качество	40	10	19	11
квалификация	4	2	1	1
квалифициро-				
ванный	2	2	-	-
квантитативный				
	1	-	-	1
кино	1	1	-	-
кляняться	1	-	-	1
кисть	2	-	2	-
кладовая	2	2	-	-
класс	140	70	40	30
классик	1	-	1	-
классифика-				
ция	3	-	3	-
классный	16	6	7	3
классовый	3	1	2	-
власть	1	1	-	-
власться	1	1	-	-
клетка	1	1	-	-
клише	1	-	-	1
клуб	1	-	-	1
ключ	2	1	1	-
ключевой	1	-	-	1
книга	37	10	20	7
книжка	2	1	-	1
когда	39	12	16	11
когнитивный	1	-	-	1
код	3	-	-	3
кодекс	2	2	-	-

		частота		
		общая	I. II. III.	
кое-кто	1	-	-	1
кое-что	1	1	-	-
количество	7	3	3	1
коллектив	38	31	6	1
коллективизм	6	1	5	-
коллективист	2	2	-	-
коллектив-				
ный	16	4	10	2
колонист	1	1	-	-
колония	5	5	-	-
колхоз	1	-	-	1
колхозник	2	-	1	1
колхозный	1	-	-	1
команда	1	-	-	1
командировать				
	2	2	-	-
комбинат	1	-	-	1
комиссар	1	1	-	-
комиссариат	1	1	-	-
комитет	12	10	1	1
коммунизм	15	13	1	1
коммуникант	2	-	-	2
коммуника-				
тивно	2	-	2	-
коммуника-				
тивность	6	-	1	5
коммуника-				
тивный	16	-	3	13
коммуникация	7	-	3	4
коммунисти-				
чески	1	-	1	-
коммунисти-				
ческий	41	33	4	4
комната	4	2	2	-
комнатный	1	-	1	-
компенсировать				
	1	-	-	1

		частота		
		общая	I. II. III.	
компетенция	5	-	-	5
комплекс	7	-	5	2
комплексно	I	-	I	-
комплексность	2	I	I	-
комплексный	I 5	3	7	5
компазитор	I	-	-	I
компонент	I 4	-	9	5
компьютер	I	-	-	I
комсомол	2	2	-	-
комсомолец	I	-	I	-
комсомольский	4	2	I	I
конативный	2	-	-	2
конверт	3	-	3	-
конгресс	3	-	-	3
конец	I 7	I 0	5	2
конечно	6	2	I	3
конечный	5	-	-	5
конкретизация	I	-	I	-
конкретнее	I	I	-	-
конкретно	I	-	I	-
конкретный	I 5	4	8	3
конкурентно-				
способности	I	-	I	-
конкурс	I	-	-	I
коннотация	I	-	-	I
консерватория	I	I	-	-
конспектировать				
I	I	I	-	-
конспиратив-				
ный	I	I	-	-
конструирова-				
ние	5	I	3	I
конструировать				
2	2	-	2	-
конструктор	I	-	I	-
конструкция	4	I	2	I
консультация	I	-	I	-

		частота		
		общая	I. II. III.	
контакт	9	-	-	9
контактный	3	-	-	3
контекст	5	-	4	I
контроль	7	2	2	3
контрольно-				
учётный	I	I	-	-
контрольный	I	-	I	-
конференция	I	I	-	-
концепция	3	-	2	I
концовка	I	-	-	I
координата	I	-	-	I
координи-				
ровать	I	I	-	-
корабль	3	-	3	-
координация	2	2	-	-
коренной	2	2	-	-
корень	2	-	2	-
кормить	I	-	I	-
кормушка	I	-	I	-
коробка	I	-	I	-
корректировать				
I	I	I	-	-
корреспондент				
I	I	-	-	I
корреспон-				
денция	I	-	I	-
косвенный	2	-	-	2
космонавт	2	-	-	2
косой	I	I	-	-
костяк	I	-	-	I
котельная	I	I	-	-
который	I 5 I	54	52	45
край	I	-	I	-
крановщик	I	-	I	-
красавец	I	-	I	-
красиво	2	2	-	-
красивый	3	I	2	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
лета	23	12	6	5
летний	1	1	-	-
лето	1	1	-	-
лечение	1	1	-	-
ли	27	3	8	16
либо	2	-	2	-
ликвидация	1	1	-	-
лингвистика	1	-	-	1
лингвистический	4	-	2	2
лингво-				
дидактика	1	-	-	1
лингво-				
дидактиче-				
ский	1	-	1	-
лингвостра-				
новедение	1	-	-	1
линейка	2	2	-	-
линия	4	3	1	-
лист	3	3	-	-
литература	9	6	1	2
литератур-				
ный	3	2	1	-
лицей	2	2	-	-
лицемерие	1	1	-	-
лицо	8	4	2	2
личность	43	24	10	9
личный	8	3	1	4
лишь	15	4	3	8
ловить	1	1	-	-
ловкость	1	-	1	-
логика	2	2	-	-
логический	8	3	3	2
лодка	1	-	1	-
ложь	1	1	-	-
локальный	1	-	-	1
локоть	1	-	-	1

	частота			
	общая	I.	II.	III.
лом	2	-	2	-
лучше	10	5	1	4
лучший	10	-	6	4
льгота	1	1	-	-
льготный	1	1	-	-
любимый	5	2	1	2
любить	3	2	-	1
любовь	9	7	1	1
любо-				
знатель-				
ность	3	-	-	3
любой	14	6	5	3
любопыт-				
ство	2	-	1	1
люди	31	5	14	12
<u>М</u>				
магазин	1	-	1	-
май	2	2	-	-
максимально	1	-	-	1
максималь-				
ный	5	1	1	3
макулатура	1	-	1	-
маленький	6	4	2	-
мало-				
вероятный	1	-	-	1
малоиссле-				
дованный	1	-	1	-
малолетний	1	1	-	-
малоусид-				
чивый	1	-	-	1
малыш	3	-	1	2
малыш-перво-				
классник	1	1	-	-
мальчик	1	-	1	-
маляр	2	1	1	-
мама	2	1	1	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
марксизм	1	1	-	-
марксизм-				
ленинизм	3	2	1	-
марксистский	3	3	-	-
марксистско-				
ленинский	3	1	2	-
март	2	2	-	-
маршрут	1	-	1	-
масса	1	1	-	-
массовый	12	4	2	6
мастер	4	3	-	1
мастерская	3	2	-	1
мастерство	3	3	-	-
математика	6	2	2	2
математи-				
ческий	2	1	1	-
материал	95	7	48	40
материально-				
технический	1	-	-	1
материальный	5	4	-	1
мать	9	6	-	3
машина	5	-	4	1
медаль	1	1	-	-
медицина	3	3	-	-
медицинский	1	1	-	-
медленно	3	1	2	-
медленный	1	-	1	-
междисципли-				
нарный	1	-	-	1
между	37	9	13	15
международный				
	2	1	-	1
межязыковой	1	-	1	-
мел	3	2	1	-
мелкий	2	2	-	-
мелодия	1	-	-	1
мелочь	1	1	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
менее	6	2	3	1
меньше	3	-	1	2
меньший	2	-	-	2
менять	1	-	1	-
меняться	1	1	-	-
меняющийся	1	-	-	1
мера	12	5	4	3
мероприятие	3	1	1	1
местный	3	1	1	1
место	30	14	9	7
местоимение	23	-	16	7
месяц	4	-	2	2
металл	1	-	-	1
металлический				
	1	-	1	-
металлургия	1	1	-	-
метод	61	17	35	9
методика	36	5	17	14
методист	3	-	-	3
методически	3	-	3	-
методический				
	15	1	6	8
метод-модель	1	-	1	-
методоло-				
гический	2	-	1	1
механизм	12	1	4	7
механически	1	-	1	-
мешать	2	2	-	-
микрорайон	1	-	1	-
микросистема	1	-	1	-
миллиметр	1	-	1	-
миллион	4	4	-	-
мимика	1	-	1	-
минимальный	1	-	1	-
минимизация	1	-	-	1
минимум	6	1	2	3
министерство	7	6	1	-

общая	частота	1. II. III.
министр	8	6 1 1
минута	5	5 - -
мир	23	10 3 10
мириться	1	- - 1
мировоззрение		
мировой	10	8 2 -
мировой	4	3 - 1
младший	33	10 19 4
мнение	15	8 4 3
многий	27	5 11 11
много	14	11 1 2
многочетный	1	- 1 -
многое	1	- 1 -
многократный	1	- 1 -
многообразный	1	- - 1
многоплановый	2	- - 2
многочисле-		
ный	2	- 1 1
множество	1	- 1 -
мобилизация	1	- 1 -
модальность	1	- - 1
моделирование	1	1 - -
моделировать	1	- - 1
модель	4	- 1 3
модернизация	1	- - 1
модифициро-		
ванный	1	- - 1
можно	41	11 22 8
мозг	1	1 - -
мой	12	1 9 2
могущественный	2	1 1 -
могущество	35	25 10 -
могучий	9	4 2 3
моложе	1	- - 1
молчать	1	- - 1
момент	9	5 2 2
монголоидический	1	- - 1

общая	частота	1. II. III.
монополия	1	1 - -
монтировка	1	- 1 -
монотонность	1	- - 1
моральный	4	3 1 -
море	1	- 1 -
морской	1	- 1 -
морфологиче-		
ский	4	- 1 3
мостик	3	- 3 -
мотив	14	2 4 8
мотивационный		
1	1	- - 1
мотивация	7	- - 7
мотивирован-		
ный	1	- - 1
моторный	1	- 1 -
моч	75	17 24 34
мощность	1	- 1 -
мудрость	1	- - 1
мудрый	1	- - 1
музыка	3	2 - 1
музыкальный	2	1 - 1
музыкальный	2	- - 2
мышца	22	3 6 13
мышление	30	7 2 21
матко	1	- 1 -
на	397	127 144 126
наблюдатель-		
ность	1	- 1 -
наблюдать	2	- 2 -
наблюдаться	2	- 1 1

	частота			
	общая	I.	II.	III.
наблюдение	9	6	2	I
навык	55	25	14	16
навязывать	I	-	I	-
наглядно-				
образный	I	-	-	I
наглядность	2	I	I	-
наглядный	3	I	2	-
награждаться	I	I	-	-
награждённый	I	I	-	-
нагрузка	I	I	-	-
над	14	3	8	3
надёжность	I	-	I	-
надёжный	3	I	2	-
надеяться	I	I	-	-
надлежать	I	-	-	I
надо	22	II	4	7
назад	3	I	-	2
название	5	4	-	I
названный	3	I	I	I
назвать	2	I	-	I
называть	12	3	3	6
назначать	I	-	-	I
назначение	I	I	-	-
назначенный	3	3	-	-
назреть	I	-	-	I
называемый	2	-	-	2
называться	5	I	I	3
наиболее	30	6	14	10
наибольший	2	-	I	I
наивысший	I	-	-	I
наилучший	2	-	-	2
наименование	I	-	I	-
наименее	I	-	I	-
найти	4	-	3	I
наказание	I	I	-	-
накапливать	I	-	I	-
накладываться	I	-	-	I

	частота			
	общая	I.	II.	III.
наклон	I	I	-	-
наконец	7	4	-	3
накопить	I	-	-	I
накопление	I	-	I	-
накопленный	5	2	I	2
налаживание	I	-	-	I
налево	I	-	-	I
наличие	4	I	I	2
наличный	I	-	I	-
наметить	2	I	-	I
намечаемый	I	-	I	-
намечать	3	-	2	I
намечаться	I	-	-	I
намеченный	2	-	I	I
намного	I	-	-	I
наоборот	I	-	I	-
написание	I	-	-	I
написанное	I	-	I	-
написанный	7	I	6	-
написать	6	2	2	2
наполненный	I	-	-	I
наполнить	I	-	-	I
наполняться	3	I	-	2
напоминать	2	-	2	-
напомнить	I	-	I	-
направиться	I	I	-	-
направление	9	3	3	3
направленность				
	5	I	2	2
направленный	7	4	2	I
направляющий	I	-	I	-
направо	I	I	-	-
например	39	2	26	II
напротив	I	-	-	I
напрягаться	I	-	-	I
напряжение	I	I	-	-
напряжённость	I	-	I	-

		частота		
		общая	I. II. III.	
нарастание	I	-	-	I
нарастать	I	-	-	I
наречие	I	-	-	I
нарисовать	I	-	I	-
народ	15	10	I	4
народно-				
хозяйстве-				
нный	I	-	I	-
народность	I	-	-	I
народный	45	34	4	7
нарушать	2	-	I	I
нарушаться	I	-	I	-
нарушающий	I	-	I	-
нарушение	3	I	2	-
нарушиться	I	-	-	I
наряду	6	2	-	4
насаждение	I	-	I	-
население	2	2	-	-
насколько	7	2	3	2
наследие	2	2	-	-
наследовать	I	-	I	-
настойчиво	I	I	-	-
настойчивость	I	I	-	-
настоятельно	I	-	I	-
настоящее	2	I	-	I
настоящий	10	9	I	-
настрой	I	-	I	-
наступать	5	3	2	-
наступить	I	I	-	-
насыщенность	I	-	I	-
насыщенный	I	-	I	-
натаскивание	I	-	I	-
натуральный	3	I	-	2
наука	38	16	5	17
научить	10	4	5	I
научиться	10	6	2	2

		частота		
		общая	I. II. III.	
научно-				
исследова-				
тельский	I	2	I	-
научно-				
обоснова-				
нный	I	-	-	I
научность	2	I	I	-
научно-				
технический	6	I	-	5
научный	21	8	4	9
находить	6	I	4	I
находиться	8	5	2	I
нахождение	I	-	I	-
нацеленный	3	-	-	3
нацеливать	I	-	-	I
национальный	6	2	-	4
начало	10	5	4	I
начальный	60	42	6	12
начать	7	5	2	-
начаться	2	2	-	-
начертание	I	-	I	-
начинать	11	6	5	-
начинаться	10	4	3	3
начинающий	2	-	I	I
начинающийся	I	-	I	-
наш	43	11	13	19
не	275	87	85	103
неалгоритми-				
ческий	I	-	-	I
неблагополучный				
	3	2	I	-
небогатый	I	I	-	-
небольшой	2	I	I	-
небывалый	I	-	I	-
небылица	I	-	I	-
неважный	I	I	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
невзгода	I	-	-	I
невначай	I	-	I	-
невозможно	5	-	I	4
невозможное.	I	I	-	-
неврология	I	-	-	I
неграмотный	I	I	-	-
негромкий	I	I	-	-
недавно	I	I	-	-
неделя	5	2	I	2
недисципли-				
нированный	3	I	I	I
недопустимости	I	-	I	-
недостаток	6	I	-	5
недостаточно	4	-	2	2
недостаточный	I	-	I	-
недочёт	I	-	I	-
нежелание	4	-	-	4
независимо	4	2	2	-
независимый	I	I	-	-
незамедлительно				
	I	-	I	-
незаметно	I	I	-	-
незаметный	I	-	-	I
незатрудненный	I	-	-	I
незнакомый	I	-	-	I
незнание	2	2	-	-
неизбежно	I	-	I	-
неизбежный	5	I	-	4
неизвестно	I	-	I	-
неизвестное	I	-	I	-
неизменный	I	I	-	-
нейтральный	2	I	-	I
неискоренимый	I	-	-	I
некий	2	-	I	I
некоторый	28	II	6	II
некоммуника-				
тивный	I	-	I	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
некрасивый	I	-	I	-
нелегко	I	-	I	-
нелингвистический				
	2	-	2	-
нельзя	10	9	-	I
немало	I	-	I	-
немного	I	-	-	I
немножко	I	I	-	-
немыслимый	2	-	I	I
ненарушение	I	-	I	-
необходимо	II	6	-	5
необходимое	I	-	I	-
необходимость				
	16	2	6	8
необходимый	43	8	28	7
необычный	I	-	-	I
неограниче-				
нный	I	-	I	-
неоднократно	2	I	I	-
неоднократный				
	2	-	2	-
неожиданный	I	-	I	-
неоптимальный				
	I	-	I	-
неотъемлемый	2	-	I	I
неофициаль-				
ность	I	-	-	I
непобедимость				
	I	-	I	-
неполнота	I	-	-	I
неполный	2	I	-	I
непользовать	I	-	-	I
непонимание	I	-	I	-
непонятный	I	I	-	-
непосред-				
ственный	6	I	I	4
неправильно	2	I	-	I

		частота		
		общая	I. II. III.	
неправильный	2	I	-	I
неправомерно	2	I	I	-
неправомерный	I	2	2	I
непрерывный	I	-	I	-
неприемлемый	I	-	-	I
непримиримость				
	2	2	-	-
неприязнь	I	I	-	-
неприятность	I	-	-	I
неприятный	2	2	-	-
непрограмми-				
рованный	4	-	-	4
непроизволь-				
ный	I	I	-	-
неразрывный	I	I	-	-
нерасторжимый	I	-	I	-
нерв	I	-	I	-
нервно-				
психический	I	I	-	-
нервный	2	I	I	-
нередкий	I	-	I	-
нередко	6	2	3	I
неродной	II	-	10	I
нерусский	5	I	-	4
несамостоя-				
тельный	3	-	-	3
несимпатичный	I	-	I	-
несколько	I	-	I	-
несколько	8	3	5	-
несложный	2	I	I	-
неслучайный	I	-	I	-
несовпадающий	I	-	-	I
несомненно	I	I	-	-
несправедливость				
	I	I	-	-
нет	24	10	4	10
нетвёрдость	I	-	-	I

		частота		
		общая	I. II. III.	
нетерпимо	I	I	-	-
нетерпимость	2	2	-	-
неудача	I	I	-	-
неудачный	I	-	I	-
неудивитель-				
ный	I	-	-	I
неудовлетво-				
рительное	I	I	-	-
неудовлетво-				
рительный	3	2	I	-
неузнаваемо	I	I	-	-
неумение	2	-	-	2
неуспевающий	4	I	-	3
неустойчи-				
вость	I	-	-	I
нечестность	I	I	-	-
нечётко	I	-	-	I
ни	15	5	8	2
низкий	2	-	-	2
низший	3	3	-	-
никак	3	-	I	2
никакой	6	I	I	4
никогда	4	I	-	3
нисколько	I	-	-	I
ничто	2	2	-	-
но	87	29	23	35
новатор	I	I	-	-
новейший	I	I	-	-
новизна	2	-	I	I
нововедение	I	I	-	-
новое	4	I	2	I
новый	68	26	26	16
нога	I	-	I	-
номинация	I	-	-	I
норма	9	I	6	2
нормальный	I	I	-	-
носитель	4	-	2	2

	частота			
	общая	I.	II.	III.
носить	4	3	I	-
ноябрь	4	3	I	-
нравственно	I	-	-	I
нравственность	2	I	-	I
нравстве- нный	22	13	6	3
нравы	I	I	-	-
нуждаться	2	-	I	I
нужно	20	5	7	8
нужный	7	2	3	2
ныне	2	I	-	I
нынешний	3	I	-	2
нырять	I	-	I	-
0				
о/об/обо	131	50	48	33
оба/обе	5	3	I	I
оберегать	I	I	-	-
обеспечение	4	3	I	-
обеспеченный	I	I	-	-
обеспечивать	II	5	3	3
обеспечи- ваться	7	2	2	3
обеспечивающий	4	I	I	2
обеспечить	II	3	-	8
обижаться	I	I	-	-
обильный	I	I	-	-
обладать	5	2	I	2
обладающий	2	-	I	I
область	14	9	3	2
облегчать	2	-	2	-
облечь	I	-	-	I
облик	4	I	2	I
обнаруживание	I	-	-	I

	частота			
	общая	I.	II.	III.
обнаруживать	2	-	I	I
обновление	I	I	-	-
обобщать	I	I	-	-
обобщение	10	7	3	-
обобщенный	6	I	-	5
обобщить	I	-	-	I
обогащать	I	I	-	-
обогащаться	I	-	I	-
обогащение	5	2	-	3
обозначать	2	I	I	-
обозначаться	2	I	-	I
обозначающий	2	-	I	I
обозначение	I	I	-	-
обойти	I	-	-	I
обслочка	2	-	-	2
оборот	4	-	-	4
оборудование	2	I	-	I
обоснование	I	-	-	I
обоснованный	2	I	I	-
обосновы- ваться	I	-	-	I
обработка	3	-	2	I
образ	30	3	9	18
образец	13	2	2	9
образный	3	-	2	I
образование	93	72	8	13
образованность	I	-	-	I
образованный	2	I	-	I
образовательно- воспитатель- ный	2	-	2	-
образователь- ный	2	I	I	-
образовать	3	I	-	2
образоваться	I	I	-	-

[illegible]

	частота			
	общая	I.	II.	III.
объединять	2	1	1	-
объект	5	-	5	-
объективно	1	-	1	-
объективный	8	3	2	3
объём	7	-	4	3
объявление	1	1	-	-
объяснение	5	2	1	2
объяснитель-				
ный	1	1	-	-
объяснить	7	1	6	-
объяснять	1	-	1	-
объясняться	2	-	-	2
обыграть	1	-	1	-
обыкновенный	1	1	-	-
обычно	14	3	4	7
обычный	5	1	-	4
обязан	1	1	-	-
обязанность	10	6	3	1
обязательность				
	1	1	-	-
обязательный	16	6	5	5
обязать	1	1	-	-
обязывать	1	-	-	1
обязывающийся	1	1	-	-
овладевать	5	5	-	-
овладевший	1	1	-	-
овладение	36	3	9	24
овладеть	5	3	2	-
овощи	1	1	-	-
оговорка	1	-	1	-
ограничение	1	-	-	1
ограниченность				
	1	-	-	1
ограниченный	1	-	-	1
ограничивать	2	-	-	2
ограничиваться				
	3	2	1	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
огромный	7	4	1	2
одежда	1	-	1	-
один	91	22	46	23
одинаковый	7	2	4	1
одиннадцатый	7	6	1	-
одиннадцати-				
летний	1	-	-	1
однажды	2	-	2	-
однако	24	4	7	13
одновременно	3	2	1	-
одногодичный	2	2	-	-
однозначный	3	-	1	2
однокоренной	1	-	1	-
однократный	2	-	-	2
однообразие	2	-	2	-
однородности	1	-	1	-
односторонней	1	-	1	-
однотипный	2	-	2	-
одобренный	1	1	-	-
оживлять	3	-	1	2
ожидать	1	1	-	-
озаглавли-				
вание	1	-	-	1
озаряться	1	-	-	1
озеленение	2	-	2	-
ознакомить	1	1	-	-
ознакомление	3	-	3	-
означать	6	5	1	-
оказание	1	1	-	-
оказать	2	1	-	1
оказаться	5	-	4	1
оказывать	8	3	-	5
оказываться	7	-	5	2
оканчиваться	1	1	-	-
около	3	3	-	-
окончание	8	5	-	3
окончательный	1	1	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
окончивший	2	2	-	-
окончить	4	4	-	-
окраска	I	-	-	I
окрепнуть	I	I	-	-
окружающий	8	4	I	3
окружение	I	-	I	-
окруженный	I	-	I	-
октябрёнок	II	II	-	-
октябрь	2	2	-	-
октябрьский	4	4	-	-
октябятский	6	6	-	-
олимпиада	I	-	-	I
он	I56	67	49	40
она	45	I6	I3	I6
они	I50	40	7I	39
оно	I8	6	4	8
опасность	I	-	I	-
опасный	I	-	-	I
оперативность	I	-	I	-
оперативный	I	-	I	-
операция	2	-	-	2
опереться	I	-	-	I
оперировать	3	-	-	3
опираться	II	3	3	5
опирающийся	2	-	-	2
описание	I2	I	3	8
описанный	I	-	-	I
описать	I	-	-	I
описывать	I	-	-	I
описываться	I	-	I	-
опоздать	I	-	I	-
опознание	I	-	-	I
опора	I	-	I	-
опосредова-				
нный	I	-	-	I
оправданный	2	-	2	-
определение	I4	5	4	5

	частота			
	общая	I.	II.	III.
определённый				
	42	II	2I	IO
определить	6	-	5	I
определяемый	I	-	I	-
определять	5	4	-	I
определяться	9	3	2	4
определя-				
ющийся	I	-	I	-
опрос	2	I	I	-
опрошенный	2	-	2	-
оптимальность				
	I	-	I	-
оптимальный	9	-	8	I
опыт	34	7	I9	8
опытный	4	I	I	2
опять	2	2	-	-
орган	II	9	I	I
организатор	2	2	-	-
организаци-				
онно-струк-				
турный	I	-	I	-
организаци-				
онный	I	-	-	I
организм	2	I	I	-
организова-				
нный	I7	6	8	3
организовать				
	I7	6	8	3
органи-				
зоваться	3	3	-	-
органи-				
зовывать	I	-	I	-
организуемый	I	I	-	-
органический	3	2	-	I
орден	I	I	-	-
оригинал	I	-	-	I
ориентация	6	-	2	4

		частота		
		общая	I. II. III.	
ориентир	I	-	I	-
ориентировать	2	I	-	I
ориенти-				
роваться	I	-	-	I
ориентиро-				
вочный	I	-	-	I
ориентирующий	4	-	4	-
орудие	2	-	2	-
оружие	I	I	-	-
орфограмма	I	-	-	I
орфографиче-				
ский	4	-	3	I
орфография	I	I	-	-
орфоэпический	2	-	2	-
осваиваться	I	-	I	-
освещённый	2	I	-	I
освободи-				
тельный	I	I	-	-
освобождение	4	4	-	-
освоение	I	-	I	-
освоить	2	I	-	I
осенний	I	I	-	-
осень	2	2	-	-
оскорбительно	I	I	-	-
ослабление	I	-	I	-
осложняться	I	-	-	I
осмысление	I	-	I	-
осмысливать	I	-	-	I
осмыслить	4	I	I	2
оснащение	I	-	I	-
оснащённость	I	-	I	-
основание	7	I	3	3
основа	47	I4	I4	I9
основанный	I	-	I	-
основное	4	I	3	-
основной	37	I7	5	I5
особенно	23	7	7	9

		частота		
		общая	I. II. III.	
особенности	I7	2	7	8
особенный	3	I	I	I
особый	I3	3	6	4
осознание	2	-	I	I
осознанный	4	I	2	I
осознать	4	I	3	-
оспаривать	I	-	-	I
оставаться	3	I	I	I
оставить	3	3	-	-
оставляться	I	I	-	-
остальной	4	2	I	I
останавли-				
ваться	3	2	I	-
остановиться	2	-	-	2
остаток	I	-	I	-
осторожно	I	-	I	-
осторожный	I	-	I	-
острый.	I	-	I	-
осуждённый	I	-	-	I
осуществить	3	-	I	2
осуществле-				
ние	5	3	-	2
осуществле-				
нный	I	-	-	I
осуществля-				
емый	I	-	-	I
осуществлять	4	I	I	2
осущест-				
вляться	8	-	5	3
от	II7	37	37	43
отбирать	3	-	3	-
отбираться	I	-	I	-
отбор	8	-	I	7
отбрасывать	I	I	-	-
отведённый	2	-	-	2
отвести	I	-	I	-
отвёртка	I	-	I	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
ответ	9	2	5	2
ответить	3	-	3	-
ответный	I	I	-	-
ответственно	I	-	I	-
ответственность	5	I	4	-
ответственный	3	I	-	2
отвечать	3	I	I	I
отвечающий	3	-	-	3
отвлекаться	I	-	-	I
отвлечённый	I	-	-	I
отводиться	2	-	I	I
отдавать	3	2	I	-
отдел	2	2	-	-
отделение	10	4	2	4
отдельно	I	I	-	-
отдельное	I	I	-	-
отдельность	2	-	2	-
отдельный	19	5	9	5
отдохнуть	I	I	-	-
отдых	2	I	-	I
отдыхать	I	I	-	-
отец	4	I	I	2
отзывчивость	I	-	I	-
отказ	I	I	-	-
отказаться	I	-	-	I
отклонение	2	2	-	-
открывать	2	I	-	I
открываться	I	I	-	-
открытие	2	2	-	-
открытый	4	I	2	I
открыть	I	-	I	-
откуда	I	-	-	I
отлитый	I	-	-	I
отличать	I	-	-	I
отличаться	6	4	I	I
отличающий	2	-	-	2

	частота			
	общая	I.	II.	III.
отличающийся	I	-	I	-
отличие	4	-	4	-
отлично	I	I	-	-
отмерить	I	I	-	-
отметить	6	I	2	3
отметка	I	I	-	-
отмечать	3	2	I	-
отмечаться	I	-	I	-
отнесение	I	I	-	-
отнесённый	I	-	I	-
отнести	4	-	4	-
отнестись	I	-	I	-
относительно	2	-	2	-
относиться	9	4	2	3
относящийся	2	-	-	2
отношение	60	12	11	37
отнюдь	2	2	-	-
отобранный	2	-	I	I
отобрать	2	-	2	-
отождествле-				
ние	I	-	I	-
отождествлять	2	-	-	2
отопедший	I	-	I	-
отправиться	I	-	I	-
отпуск	I	I	-	-
отработанный	I	-	I	-
отработка	I	-	-	I
отражать	2	I	I	-
отражаться	2	2	-	-
отражающий	2	I	-	I
отражение	2	-	I	I
отразиться	2	-	I	I
отрасль	3	I	-	2
отрезок	I	-	-	I
отрицание	2	-	2	-
отрицательно	I	I	-	-

		частота		
		общая	I.	II. III.
отрицательный	4	1	-	3
отрицать	1	-	-	1
отрочество	1	-	-	1
отрыв	2	2	-	-
отрывок	5	5	-	-
отряд	15	15	-	-
отрядный	3	-	3	-
отставать	1	-	-	1
отстаивать	2	-	2	-
отсутствие	1	-	-	1
отсутствовать	1	-	1	-
отсюда	2	1	1	-
отупеть	1	-	-	1
отходить	1	-	-	1
отходящий	1	-	1	-
отчасти	1	-	-	1
отчётливый	1	1	-	-
отчитываться	3	1	-	2
отыскание	1	1	-	-
отыскивать	1	-	1	-
официальность	1	-	-	1
оформление	4	-	3	1
оформленный	1	-	1	-
охват	2	1	1	-
охватывать	1	-	-	1
охотно	3	1	2	-
охрана	4	-	3	1
оценивать	3	3	-	-
оцениваться	1	1	-	-
оценивающий	1	1	-	-
оценить	2	-	1	1
оценка	16	3	4	9
очевидно	1	-	1	-
очевидный	1	-	-	1
очень	18	8	3	7
очередной	1	-	1	-
очередь	11	1	8	2

		частота		
		общая	I.	II. III.
очерк	7	1	-	6
ошибиться	1	-	1	-
ошибка	26	-	24	2
ошибочность	1	-	1	-
ошибочный	1	-	1	-
ощущение	1	-	-	1
<u>П</u>				
падать	1	-	1	-
падеж	1	-	-	1
пакет	1	-	1	-
палец	2	2	-	-
палец	2	1	1	-
память	7	5	-	2
пара	1	-	1	-
парадигма-				
тика	2	-	-	2
парадокс	2	-	-	2
параллельно	1	-	-	1
параметр	1	-	-	1
парта	5	4	1	-
партийный	2	1	-	1
партия	23	15	3	5
парусный	1	-	1	-
парцеллиру-				
емый	1	-	-	1
пассив	1	1	-	-
патриотизм	2	2	-	-
патруль	1	-	1	-
пауза	1	-	1	-
педагог	35	25	-	10
педагогика	33	27	2	4
педагогически				
	1	1	-	-
педагогиче-				
ский	88	54	19	15
педагогиче-				
практик	1	1	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
педсовет	I	I	-	-
пение	6	5	-	I
первейший	I	-	-	I
первичный.	2	-	I	I
первобытный	I	-	-	I
перво-				
классник	10	3	7	-
первокурсник	4	4	-	-
первоначаль-				
ный	3	3	-	-
первопричина	I	I	-	-
первостепе-				
нный	I	I	-	-
первый	10I	44	42	15
перевод	5	2	I	2
переводившийся				
	I	-	-	I
переводить	I	-	-	I
переводно-				
граммати-				
ческий	I	-	-	I
переводчик	I	-	-	I
перевоспитать	I	I	-	-
перевоспи-				
тываться	I	I	-	-
перегру-				
женный	I	I	-	-
перегрузка	I	-	-	I
перегруппи-				
ровка	I	-	I	-
перед	23	6	9	8
передавать	4	3	I	-
передаваться	I	-	-	I
переданный	I	-	-	I
передать	I	-	I	-
передача	8	-	7	I
передающий	I	-	I	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
передвижение	2	-	2	-
передовой	3	-	-	3
переехать	2	2	-	-
переживание	6	3	2	I
пережиток	I	I	-	-
пережить	2	-	I	I
перейти	3	2	I	-
переключение	I	-	I	-
перелагать	I	-	I	-
перемена	6	6	-	-
переменный	I	-	-	I
перенимать	I	-	I	-
перенос	2	-	-	2
переноситься	I	I	-	-
переписка	2	I	-	I
переработка	I	-	-	I
пересилить	I	I	-	-
пересказ	26	-	-	26
пересказывать				
	4	I	I	2
пересмотр	I	-	-	I
переставать	3	2	-	I
переставлять	I	-	I	-
перестановка	I	-	I	-
перестать	2	-	I	I
перестроенный				
	I	I	-	-
перестроить	I	-	I	-
перестройка	I	I	-	-
переход	12	4	4	4
переходить	I	I	-	-
переходный	2	-	2	-
перечень	2	-	I	I
перечисленное				
	2	-	2	-
перечисленный				
	2	-	I	I

		частота			
		общая	I. II. III.		
период	10	4	6	-	
перспектива	5	2	I	2	
перспективный	I	-	-	I	
песня	I	-	I	-	
петь	I	-	-	I	
печатный	I	-	-	I	
печать	5	3	2	-	
пионер	17	11	6	-	
пионер-					
вожатый	I	I	-	-	
пионердвиге-					
ние	5	5	-	-	
пионеротряд	I	I	-	-	
пионерский	36	32	4	-	
пионер-					
школьник	I	I	-	-	
писатель	3	3	-	-	
писать	26	18	2	6	
писаться	4	-	4	-	
письменно	6	2	I	3	
письменный	6	2	I	3	
письмо	10	6	2	2	
питаться	I	-	-	I	
питомец	3	-	I	2	
пища	I	I	-	-	
плакат	I	-	I	-	
план	17	7	5	5	
планирование	2	-	I	I	
планировать	3	-	3	-	
пластилин	I	-	I	-	
племя	I	-	-	I	
плод	2	2	-	-	
плодотворный	I	-	-	I	
плотный	I	-	I	-	
плохо /сущ./	3	3	-	-	
плохо	2	-	-	2	
плохой	2	I	-	-	

		частота			
		общая	I. II. III.		
по	178	74	67	37	
победа	3	3	-	-	
победить	I	I	-	-	
побеседовать	I	I	-	-	
побольше	I	I	-	-	
побуждать	2	-	I	I	
побуждение	I	-	-	I	
поведение	34	9	16	9	
поверить	I	-	I	-	
поверхностный					
I		I	-	-	
повеселеть	I	-	I	-	
повести	I	I	-	-	
по-видимому	3	-	I	2	
повод	3	2	-	I	
поворачиваться					
I		-	I	-	
поворот	I	I	-	-	
повседневный	6	3	I	2	
повсеместно	I	-	-	I	
повторение	9	-	9	-	
повторительно-					
обобщающий	I	I	-	-	
повторить	3	I	2	-	
повторный	I	I	-	-	
повторять	4	I	I	2	
повысить	2	-	2	-	
повышать	4	2	-	2	
повышение	14	5	3	6	
поглощать	I	I	-	-	
поглядывать	I	-	I	-	
погрешность	I	-	I	-	
под	15	7	6	2	
подавляющий	I	-	-	I	
подарок	I	-	I	-	
подача	I	-	-	I	
подбирать	3	-	3	-	

		частота			
		общая	I. II. III.		
подбираться	1	-	I	-	
подбор	3	-	2	I	
подвальный	1	I	-	-	
подведение	3	-	2	I	
подвергать	1	-	-	I	
подвергнуть	1	-	-	I	
подвести	1	-	-	I	
подвижный	1	I	-	-	
подводить	2	I	-	I	
подготавли-					
ваться	2	I	-	I	
подготови-					
тельный	12	I	3	8	
подготовить	6	2	2	2	
подготовиться	2	-	I	I	
подготовка	67	23	26	18	
подготовле-					
нность	1	-	I	-	
подготовле-					
нный	2	-	I	I	
подгруппа	1	-	I	-	
поддержание	3	-	-	3	
поддержать	1	I	-	-	
поддержива-					
емый	1	-	-	I	
поддерживать	2	-	I	I	
поделиться	1	I	-	-	
поделка	1	-	I	-	
подлежать	1	-	-	I	
подлежащее	1	-	-	I	
подлинно	1	I	-	-	
подмышечный	1	-	I	-	
подниматься	1	-	I	-	
поднять	4	2	I	I	
подобие	1	-	-	I	
подобно	1	-	I	-	
подобный	5	-	2	3	
подобрать	2	-	2	-	
подогнать	1	-	I	-	

		частота			
		общая	I. II. III.		
подойти	3	-	I	2	
подражать	1	-	I	-	
подразделить	1	I	-	-	
подразуме-					
ваться	1	I	-	-	
подраста-					
ющий	8	5	I	2	
подробно	4	4	-	-	
подробность	1	I	-	-	
подробный	2	-	-	2	
подростковый	2	-	-	2	
подросток	4	2	I	I	
подружиться	1	-	I	-	
подступ	1	I	-	-	
подсфера	2	-	2	-	
подтвержде-					
нный	1	-	I	-	
подход	26	2	5	19	
подходящий	1	-	I	-	
подчеркнуть	5	-	4	I	
подчинить	1	-	I	-	
подчинённый	2	I	-	I	
подчинять	1	-	I	-	
подчиняться	2	I	-	I	
подшефный	1	-	I	-	
пожалуй	2	-	I	I	
поза	1	-	I	-	
позади	1	-	I	-	
позволить	3	-	3	-	
позволять	11	3	5	3	
поздно	1	-	-	I	
поздравлять	1	I	-	-	
позиция	8	-	3	5	
познавательный					
	20	3	15	2	
познакомить	1	-	-	I	
познакомиться					
	4	4	-	-	
познание	4	-	I	3	

	частота		
	общая	I. II. III.	
поиграть	1	1 - -	
по-иному	1	1 - -	
поиск	4	- 2 2	
поймать	2	- 1 1	
пока	4	1 2 1	
показ	3	1 1 1	
показатель	2	- - 2	
показать	3	2 1 -	
показывать	7	- 6 1	
покидать	1	- - 1	
поколение	36	9 21 6	
по-коммунисти-			
чески	1	1 - -	
покрывать	1	- - 1	
пол	5	3 1 1	
полагать	1	- - 1	
полагаться	1	1 - -	
поле	5	2 2 1	
полезный	22	2 16 4	
поли-			
технический	13	5 1 7	
политехнизм	1	- 1 -	
политика	6	1 2 3	
политико-			
воспитатель-			
ный	1	- 1 -	
политэкономия	1	1 - -	
полнее	1	1 - -	
полность	1	- 1 -	
полнота	1	- - 1	
полноценный	2	- 1 1	
полный	9	1 3 5	
половина	2	2 - -	
половинчатый	2	- - 2	
положение	11	7 - 4	
положенный	4	1 1 2	
положительный			
	12	- 3 9	

	частота		
	общая	I. II. III.	
положить	1	1 - -	
полоса	1	- 1 -	
полтора	2	2 - -	
полугодие	1	1 - -	
полученный	1	1 - -	
получаемый	1	- - 1	
получать	7	2 4 1	
получаться	3	- 1 2	
получение	8	3 1 4	
полученный	7	3 3 1	
получить	14	8 2 4	
получиться	3	- 3 -	
полушарие	2	2 - -	
польза	5	1 4 -	
пользование	1	- - 1	
пользоваться	8	4 2 2	
поменьше	1	1 - -	
помещаться	1	1 - -	
помещение	2	2 - -	
помимо	3	1 - 2	
помнить	2	1 - 1	
помноженный	1	- - 1	
помогать	21	4 13 4	
помочь	9	5 3 1	
помощь	30	9 17 4	
помятый	1	1 - -	
по-настоящему			
	1	- 1 -	
понимание	11	6 2 3	
понимать	10	3 4 3	
пониматься	2	1 1 -	
по-новому	1	- 1 -	
понятие	36	20 2 14	
понятийный	2	- - 2	
понятно	1	1 - -	
понятный	3	1 - 2	
понятый	1	- - 1	
понять	6	3 1 2	

	частота			
	общая	I.	II.	III.
попасть	1	-	1	-
популярный	1	1	-	-
попросить	2	-	2	-
попытаться	1	-	-	1
попытка	3	1	1	1
пора	3	1	1	1
поработать	2	2	-	-
поражение	1	1	-	-
по-разному	1	1	-	-
порог	1	1	-	-
порождать	3	-	-	3
порождающий	2	1	-	1
порождение	3	-	2	1
порок	2	-	-	2
порочный	1	-	-	1
порою	1	1	-	-
портретный	5	-	4	1
по-русски	2	1	-	1
поручение	4	1	3	-
порядок	13	7	2	4
посадка	1	1	-	-
по-своему	2	1	1	-
посвятить	2	2	-	-
посвящать	2	-	-	2
посетить	2	1	1	-
посещать	6	1	1	4
посещение	1	-	1	-
посильный	6	1	4	1
поскольку	4	-	3	1
после	28	15	9	4
последний	14	4	3	7
последова-				
тельно	4	1	-	3
последователь-				
ность	9	1	3	5
последователь-				
ный	5	1	2	2

	частота			
	общая	I.	II.	III.
последствие	1	1	-	-
последующий	7	3	2	2
послеобеде-				
нный	1	1	-	-
пословица	1	-	1	-
пособие	6	2	4	-
поспешить	1	1	-	-
посредственно				
	1	1	-	-
посредством	3	1	1	1
поставить	7	2	3	2
поставленный				
	II	2	5	4
постановка	9	5	2	2
постановле-				
ние	6	1	2	3
постановлять	1	1	-	-
постараться	1	-	-	1
постепенно	5	2	1	2
постигать	1	-	-	1
постижение	3	-	-	3
постольку	1	-	-	1
постоянно	5	2	3	-
постоянный	12	5	1	6
построение	5	1	2	2
построенный	1	-	1	-
построить	1	-	1	-
поступать	2	2	-	-
поступающий	2	-	1	1
поступить	5	4	-	1
поступление	2	-	-	2
поступок	2	-	2	-
посуда	1	-	1	-
посылный	1	-	1	-
потенциал	3	-	3	-
поток	4	4	-	-
потом	10	7	2	1

	частота			
	общая	I.	II.	III.
потому	4	2	-	2
потребность	13	1	8	4
потребовать	1	-	-	1
потребоваться	1	1	-	-
поурочный	1	1	-	-
поучительно	1	-	-	1
похвалить	1	1	-	-
похвальный	2	2	-	-
поход	1	-	1	-
похожий	1	-	-	1
почему	4	1	2	1
почёт	1	-	1	-
почерк	1	-	1	-
почта	1	-	1	-
почти	3	1	-	2
почувствовать	2	-	1	1
поэма	1	1	-	-
поэт	2	1	-	1
поэтапный	1	-	-	1
поэтому	26	7	8	11
появившийся	1	1	-	-
появиться	2	2	-	-
появление	3	-	3	-
появляться	4	2	2	-
появляющийся	1	-	1	-
пояснительный	3	-	3	-
правда	2	1	-	1
правдивость	1	1	-	-
правило	41	14	13	14
правильнее	2	1	1	-
правильно	15	6	6	3
правильность	1	-	1	-
правильный	21	7	7	7
правительство	5	3	-	2
право	11	1	-	-
правонарушение	1	1	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
правонару-				
шитель	1	1	-	-
правописание	3	1	2	-
прагматиче-				
ский	5	-	-	5
праздник	3	1	2	-
практик	1	1	-	-
практика	30	12	10	8
практиковать	1	-	-	1
практико-				
ваться	1	-	-	1
практически	3	1	-	2
практический				
	34	9	12	13
прах	2	-	-	2
пребывание	2	1	1	-
превратить	1	1	-	-
превратиться	1	1	-	-
превращаться	4	-	-	4
превышающий	1	-	-	1
преданность	5	4	-	1
предваритель-				
но	2	-	2	-
предваритель-				
ный	2	2	-	-
предвыпуск-				
ной	1	-	1	-
предел	7	1	1	5
предлагаемый	1	-	1	-
предлагать	7	1	2	4
предлагаться	6	-	6	-
предлог	1	-	1	-
предложение	69	1	27	41
предложе-				
нный	3	-	2	1
предложить	1	-	-	1
предмет	43	27	6	10

	частота			
	общая	I.	II.	III.
предназна-				
чаться	2	-	2	-
предназна-				
ченный	2	-	-	2
преднамеренно	I	-	-	I
преднамере-				
нный	I	I	-	-
предопределять				
	I	-	-	I
предоставляться				
	I	I	-	-
предписание	I	-	-	I
предписать	I	-	-	I
предписывать	I	-	-	I
предполагать	5	2	I	2
предположи-				
тельный	I	I	-	-
предпосылка	3	2	-	I
предпринятый	I	-	I	-
предпринять	I	-	I	-
предприятие	6	I	3	2
предречевой	3	-	-	3
председатель	I	I	-	-
представитель	6	-	-	6
представить	3	-	-	3
представление				
	I7	6	10	I
представле-				
нность	I	-	-	I
представле-				
нный	2	-	-	2
представлять	9	I	2	6
представляться				
	7	-	5	2
представля-				
ющий	2	-	2	-
предстоять	5	I	I	3

	частота			
	общая	I.	II.	III.
предстоящий	3	-	3	-
предупредить	I	I	-	-
предупреждение				
	5	I	-	4
предусматривать				
	3	-	2	I
предусматри-				
ваться	I	-	I	-
предусмотре-				
нный	I	I	-	-
предусмотреть				
	I	-	I	-
предшест-				
вовать	2	-	I	I
предшест-				
вующий	2	-	-	2
предъявление	2	-	I	I
предъявля-				
емый	2	I	-	I
предъявлять	2	-	I	I
предъяв-				
ляться	I	-	-	I
предыдущий	3	-	I	2
преемстве-				
нность	10	I	9	-
прежде	29	8	13	8
прежний	2	I	-	I
презентация	2	-	I	I
презентуемый	I	-	I	-
преимущест-				
венно	I	I	-	-
преимущест-				
венный	2	-	-	2
преимущество	I	-	-	I
прекрасный	I	I	-	-
прекращение	I	I	-	-
пренебрегать	I	-	-	I

		частота		
		общая	I. II. III.	
преобладать	I	-	-	I
преобладающий	I	-	-	I
преобразование				
	I	I	-	-
преодоление	4	2	I	I
преодолеть	I	-	-	I
препинание	I	-	I	-
преподаваемый	I	-	-	I
преподавание	24	8	2	I 4
преподава-				
тель	I 7	I 0	4	3
преподающий	2	2	-	-
препятствие	I	-	I	-
преследовать	I	-	I	-
пресса	2	2	-	-
преувеличе-				
ние	I	I	-	-
преуспевание	I	-	-	I
при	84	I 9	32	33
прибавиться	I	-	I	-
прибегать	I	-	I	-
приближаться	I	I	-	-
приближение	2	-	-	2
приближённость				
	I	-	I	-
прибор	I	-	I	-
приведённый	3	-	I	2
привести	5	I	3	I
прививаться	I	I	-	-
привить	3	I	2	-
привлекать	2	-	I	I
привлечение	6	-	3	3
привлечь	I	-	-	I
приводить	6	I	3	2
приводящий	I	-	I	-
привыкать	2	I	-	I
привычка	6	4	2	-

		частота		
		общая	I. II. III.	
привычно	I	I	-	-
привычный	3	2	-	I
пригласить	I	-	I	-
приглашать	I	-	I	-
пригодный	2	-	2	-
придавленный	I	-	I	-
придаточный	I	-	-	I
придать	I	-	-	I
придержи-				
ваться	I	-	I	-
придуманно	I	I	-	-
приём	I 9	4	9	6
приемлемость	I	-	I	-
приемлемый	I	-	-	I
приехать	I	I	-	-
призвание	I	I	-	-
призванный	5	2	2	I
призма	I	-	-	I
признак	I 6	9	I	6
признание	4	-	-	4
признать	I	-	I	-
признаться	I	-	I	-
призыв	I	-	-	I
призывать	I	I	-	-
прийти	6	2	4	-
приказать	I	I	-	-
прикрепляться				
	I	-	-	I
прилагать	I	-	-	I
прилежание	I	-	I	-
приложенный	I	-	-	I
применение	I I	2	2	7
применить	2	-	2	-
применяемый	2	-	2	-
применять	5	3	-	2
применяться	5	3	I	I
пример	6	I	2	3

	частота			
	общая	I.	II.	III.
примерно	3	-	I	2
примерное	I	I	-	-
примерный	2	I	I	-
примета	I	-	-	I
принадлежать	7	-	I	6
принадлежность	4	2	I	I
принимать	6	-	4	2
приниматься	2	I	-	I
приносить	2	-	I	I
принцип	4I	16	5	20
принципиально-				
методический	I	-	I	-
принципи-				
альный	I	I	-	-
принятый	4	4	-	-
принять	3	3	-	-
приобрести	2	I	I	-
приобретаемый	I	-	-	I
приобретать	7	3	2	2
приобретение	2	I	-	I
приобретенный	I	-	-	I
приобщаться	I	I	-	-
приравниваться	I	-	-	I
природа	19	II	3	5
природный	I	-	I	-
природоведение	2	2	-	-
присвоенный	2	2	-	-
присоединение	I	-	-	I
присоедини-				
тельный	I	-	-	I
приспособление	I	-	-	I
приспособле-				
нность	I	I	-	-
приступить	3	-	3	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
присутствие	2	-	I	I
присутст-				
вовать	I	-	I	-
присущий	2	I	-	I
притуплять	I	-	-	I
притупляться	I	-	I	-
притяжатель-				
ный	I	-	-	I
приучать	3	3	-	-
приучаться	I	-	I	-
приученный	2	-	I	I
приучить	I	-	I	-
приучиться	I	I	-	-
приход	I	I	-	-
приходить	3	-	-	3
приходиться	7	2	I	4
причастный	I	-	-	I
причём	3	I	I	I
причина	10	2	5	3
причинно-				
следственный	2	-	-	2
причинно-				
условный	I	-	-	I
причинность	I	-	I	-
пришивать	I	-	I	-
про	I	-	-	I
проанализи-				
ровать	I	-	I	-
пробел	I	-	-	I
проблема	25	8	II	6
проблематика	I	-	-	I
проблемный	4	-	4	-
пробовать	I	I	-	-
пробудить	I	-	-	I
пробуждать	I	-	-	I
пробуждение	I	I	-	-
проведение	12	I	10	I

частота			
	общая	I.	II. III.
проведённый	4	I	2 I
проверенный	I	I	- -
проверить	I	- -	I
проверка	20	I	2 I7
проверять	2	2	- -
провести	5	I	3 I
проводимый	I	- -	I
проводить	2	I	- I
проводиться	10	7	3 -
провозгла-			
щаться	I	- -	I
прогнозиро-			
ваться	I	- -	I
прогнозиру-			
емый	I	- I	-
программа	29	14	5 10
программи-			
рование	2	- I	I
программиро-			
ванный	5	- -	5
программный	3	- 2	I
прогресс	2	I	- I
прогрессивный	4	4	- -
прогрессиру-			
ющий	I	- -	I
прогулка	I	I	- -
продвижение	I	I	- -
продвинутый	3	- -	3
продвинуть	I	I	- -
проделывать	I	- I	-
продемонстри-			
ровать	I	- -	I
продлённый	I	I	- -
продолжать	6	4	- 2
продолжение	7	3	I 3
продолженный	I	- -	I
продолжи-			
тельность	3	3	- -

частота			
	общая	I.	II. III.
продолжить	2	- -	2
продукт	2	- 2	-
продуктивный	5	- 5	-
продукция	4	- 3	I
продуманный	2	I -	I
продумать	3	I 2	-
продумывать	2	- I	I
проезд	I	I -	-
проект	4	3 -	I
проектиро-			
вание	I	- -	I
проециро-			
ваться	I	- -	I
произведение	3	I 2	-
произведённый			
	I	- I	-
произвести	I	- -	I
производитель-			
ность	2	- -	2
производи-			
тельный	4	I I	2
производить	2	2 -	-
производстве-			
нно-трудо-			
вой	I	I -	-
производстве-			
нный	9	2 4	3
производство			
	13	3 3	7
произвольный	I	I -	-
произнести	I	- I	-
произноси-			
тельный	I	- -	I
произношение	I	- -	I
произойти	3	I 2	-
происходить	8	3 3	2
пройденное	4	- 4	-
пройти	4	2 -	2

		частота		
		общая	I. II. III.	
пролетарский	I	I	-	-
промежуток	I	I	-	-
промышленность				
	2	-	2	-
промышленный	3	I	2	-
проникаться	I	-	I	-
проникнуть	I	-	-	I
пропаганда	3	I	2	-
пропаганди-				
ровать	I	-	-	I
прописной	I	-	I	-
пропорция	I	-	-	I
пропустить	I	I	-	-
проработка	I	-	-	I
просвещение	I 4	9	2	3
просить	I	-	I	-
прослеживаться				
	I	-	-	I
прослушанный	I	-	-	I
прослушивание	I	-	-	I
просматривать	I	I	-	-
просмотр	3	I	2	-
простейший	3	I	I	I
просто	5	3	2	-
простой	I 2	3	4	5
простота	I	I	-	-
проступок	5	5	-	-
просьба	2	-	2	-
протекать	3	2	-	I
против	I	I	-	-
противо-				
положность	I	-	-	I
противо-				
положный	I	-	-	I
противопоста-				
вительный	I	-	-	I
противостоять	I	-	I	-

		частота		
		общая	I. II. III.	
противостоя-				
щий	I	-	-	I
протяжение	3	2	-	I
профессионально-				
технический	6	5	-	I
профессиональ-				
ный	I 7	5	4	8
профессия	I 9	2	I 2	5
профессор	I	I	-	-
профессорский				
	I	I	-	-
профилактичный				
	I	I	-	-
профиль	I	-	-	I
профориента-				
ционный	I	-	I	-
профориента-				
ция	I	-	I	-
профсоюзный	I	-	-	I
проходить	8	2	3	3
проходящий	I	-	I	-
процедура	I	I	-	-
процент	5	I	-	4
процесс	I 25	40	38	47
прочее	7	I	4	2
прочсть	I	I	-	-
прочитанный	4	-	-	4
прочитать	5	2	3	-
прочно	2	I	I	-
прочность	2	I	-	I
прочный	8	2	5	I
прошедший	I	-	-	I
прошлое	3	3	-	-
прошлый	3	I	-	2
проявить	I	-	I	-
проявление	9	2	4	3
проявлять	2	-	2	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
проявляться	7	I	2	4
пружинно	I	-	I	-
прыгать	2	-	2	-
прыгающийся	I	-	I	-
прыжковый	I	-	I	-
прямист	I	-	-	I
прямой	7	I	I	5
психика	3	I	-	2
психический	4	I	3	-
психолингвис-				
тика	I	-	I	-
психолингвис-				
тический	I	-	I	-
психолог	6	I	I	4
психологи-				
ческий	I 3	-	4	9
психология	II	6	I	4
психолого-				
педагогиче-				
ский	I	-	I	-
психолого-				
гигиенический				
	2	-	2	-
птица	2	-	I	I
пуговица	I	-	I	-
пункт	I	I	-	-
пунктуация	2	I	-	I
пустослово	I	-	-	I
пустышка	I	-	-	I
пусть	I	-	-	I
путь	I 3	6	3	4
пытаться	2	-	I	I
пятнадцать	2	I	I	-
пятый	9	9	-	-
пять	I 3	II	2	-
пятьдесят	5	3	2	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
<u>Р</u>				
работа	208	78	80	50
работать	23	I 4	7	2
работающий	6	4	2	-
работник	2	I	I	-
работо-				
способность	3	I	2	-
рабочий	26	I 4	I 0	2
равенство	I	I	-	-
равнодушие	I	-	-	I
равномерный	I	I	-	-
равный	2	-	-	2
ради	I	-	I	-
радио	4	I	2	I
радость	9	6	I	2
раз	I 2	3	4	5
разбирать	2	I	I	-
развернувшийся				
	I	-	I	-
развернуть	I	-	-	I
развернуться	I	I	-	-
развёртывание				
	4	-	4	-
развивать	7	4	2	I
развиваться	II	4	2	5
развива-				
ющийся	2	-	I	I
развитие	I 09	38	35	36
развитой	4	2	2	-
развить	4	4	-	-
развиться	I	I	-	-
развлекать	I	I	-	-
разглядеть	I	I	-	-
разглядывать	I	I	-	-
разговаривать				
	I	-	I	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
разговор	2	-	2	-
разговорный	2	-	-	2
раздавать	2	-	1	1
раздаточный	1	-	1	-
раздел	7	4	2	1
разделение	2	1	1	-
разделённый	1	-	1	-
разделить	4	1	3	-
разделяться	1	-	1	-
раздражение	1	-	-	1
раздражитель	2	2	-	-
раздумье	1	1	-	-
разливаться	1	-	-	1
различать	4	2	1	1
различаться	2	-	-	2
различающийся	2	1	1	-
различие	2	-	2	-
различный	29	2	19	8
размах	1	-	-	1
размер	4	-	2	2
размещаться	1	1	-	-
разновидность	2	-	1	1
разнообразие	4	1	2	1
разнообразить	2	-	1	1
разнообразный	15	6	7	2
разносторо-				
нный	3	1	-	2
разный	23	4	8	11
разобранный	1	1	-	-
разовый	1	-	1	-
разрабатывать	1	1	-	-
разрабаты-				
ваться	2	-	2	-
разработанный	4	1	1	2
разработать	3	3	-	-
разработка	5	1	2	2
разрешение	4	1	-	3

	частота			
	общая	I.	II.	III.
разрешить	1	1	-	-
разрозненный	5	-	5	-
разрывать	1	-	-	1
разуметься	1	-	-	1
разумный	1	1	-	-
разучить	2	-	1	1
разъяснение	2	1	1	-
разъяснять	3	1	-	2
район	3	-	2	1
рамка	5	1	2	2
ранний	4	-	3	1
рано	1	-	-	1
раньше	3	1	1	1
раскрывать	5	1	3	1
раскрытие	2	-	1	1
раскрытый	2	2	-	-
раскрыть	2	2	-	-
раскрыться	1	-	1	-
расовый	2	2	-	-
расписание	3	3	-	-
расплывчато	1	-	-	1
распознавание	2	2	-	-
распознать	1	1	-	-
располагать	2	-	-	2
распола-				
гаться	2	2	-	-
расползтись	1	-	1	-
расположение	3	-	2	1
расположенный	1	-	-	1
распорядок	1	1	-	-
распреде-				
ление	3	-	3	-
распределё-				
нный	4	-	4	-
распределять	1	-	-	1
распростра-				
нение	1	-	-	1

		частота		
		общая	I. II. III.	
распростра-				
нённый	3	I	-	2
распростра-				
няться	I	I	-	-
рассесться	I	I	-	-
рассеянный	I	-	I	-
рассказ	34	2	20	12
рассказать	8	I	4	3
рассказывать	9	3	5	I
рассказы-				
ваться	I	-	I	-
рассматри-				
ваемый	4	-	2	2
рассматривать	8	3	3	2
рассматри-				
ваться	5	-	3	2
рассмотрение	4	-	I	3
рассмотренный	2	-	-	2
рассмотреть	6	I	2	3
расстановка	I	-	-	I
расстояние	I	I	-	-
рассуждение	3	I	-	2
рассчитанный	3	-	2	I
растение	6	4	2	-
расти	3	I	-	2
расходовать	I	-	I	-
расчленение	I	-	-	I
расчленяться	3	-	3	-
расчленя-				
ющийся	I	-	I	-
расширение	4	I	3	-
расширить	I	-	I	-
расширять	2	2	-	-
расширяться	3	3	-	-
рациональный	3	-	2	I
реакция	2	2	-	-
реализация	14	-	8	6

		частота		
		общая	I. II. III.	
реализовать	6	I	4	I
реализо-				
ваться	I	I	-	-
реалия	I	-	-	I
реальный	6	-	2	4
ребёнок	68	27	24	17
революци-				
онный	6	6	-	-
революция	15	13	-	2
регламен-				
тировать	I	-	-	I
регулировать	I	-	-	I
регулирующий	3	-	-	3
редактировать				
	I	I	-	-
редакция	2	I	I	-
редкий	I	-	-	I
редукция	I	-	I	-
режим	3	2	-	I
резерв	I	-	-	I
резкий	I	I	-	-
результат	30	22		11
результат-				
тивность	I	-	-	I
рекомендация	2	-	I	I
рекомендо-				
ванный	2	-	2	-
рекомендовать				
	I	-	-	I
рекомен-				
доваться	I	-	I	-
религиозный	I	I	-	-
религия	2	2	-	-
ремесленный	I	I	-	-
ремонт	2	-	2	-
репортаж	I	-	-	I
репродуктивный				
	2	-	I	I

	частота			
	общая	I.	II.	III.
репутация	1	-	I	-
республика	6	6	-	-
ресурсы	1	-	-	I
рецептивный	3	-	3	-
речевой	48	-	19	29
речепорождение	1	-	I	-
речь	76	3	24	49
решать	16	3	10	3
решаться	5	I	3	I
решающий	5	3	-	2
решение	37	3	22	12
решённый	2	-	I	I
решительно	2	-	-	2
решить	8	4	3	I
реферат	I	-	-	I
реформа	I	-	-	I
рецензия	I	-	-	I
рисование	6	5	-	I
рисовать	3	I	-	2
рисунок	2	-	I	I
ритмика	I	I	-	-
ритуал	I	-	I	-
ритуализо-				
ванный	I	-	-	I
робот	I	-	-	I
ровесник	I	I	-	-
род	2	-	-	2
родина	8	6	2	-
родители	73	7	39	27
родитель-				
активист	I	I	-	-
родительский	20	4	4	12
родиться	4	4	-	-
родной	29	5	12	12
рождаться	I	-	I	-
рождающийся	I	-	-	I

	частота			
	общая	I.	II.	III.
рождение	3	2	-	I
ролевой	I	-	-	I
роль	24	3	12	9
роман	I	I	-	-
романтический	I	I	-	-
рост	6	3	2	I
рубеж	5	-	-	5
рука	9	6	3	-
руководимый	I	-	I	-
руководитель	I3	7	6	-
руководить	6	4	2	-
руководство	I2	9	3	-
руководство-				
ваться	3	I	I	I
русский	74	18	10	46
ручка	3	-	3	-
ручной	I	-	I	-
ряд	26	8	6	12
рядом	4	2	2	-
С				
с/со	417	125	165	127
сад	I2	4	6	2
сальфетка	I	-	I	-
сам	35	8	11	16
самодея-				
тельность	I	I	-	-
самодоста-				
точный	I	-	-	I
самообразо-				
вание	I	I	-	-
самообслу-				
живание	5	2	3	-
саморегуля-				
ция	I	-	I	-

частота				
	общая	I.	II.	III.
самостоя-				
тельно	8	3	3	2
самостоя-				
тельность	7	1	2	4
самостоятель-				
ный	22	5	9	8
самоуправле-				
ние	3	3	-	-
самочувствие	1	-	-	1
самый	27	8	8	11
санаторно-				
лесной	1	1	-	-
сблизиться	1	1	-	-
сбор	6	2	4	-
сборник	1	-	-	1
сварщик	1	-	1	-
сведение	5	3	1	1
свежий	2	1	-	1
свержение	1	1	-	-
сверхфразывый				
	12	-	-	12
свести	2	2	-	-
свет	3	-	-	3
светский	1	1	-	-
свидетельство-				
вать	2	-	2	-
свобода	2	2	-	-
свободный	7	4	1	2
сводить	1	1	-	-
сводиться	4	1	-	3
своевременно	1	-	1	-
своевременность				
	1	-	1	-
своевреме-				
нный	1	1	-	-
своеобразие	2	1	-	1
своеобразный	5	1	-	4

частота				
	общая	I.	II.	III.
свой	106	41	41	24
свойственный	1	-	-	1
свойство	8	4	-	4
свыше	3	2	1	-
связанный	38	10	18	10
связать	2	-	1	1
связка	1	-	-	1
связный	13	-	6	7
связывать	1	-	-	1
связываться	2	-	1	1
связь	56	7	21	28
свято	1	-	-	1
сгибать	1	1	-	-
сдвиг	1	-	-	1
сделанный	4	1	2	1
сделать	11	4	4	3
сделаться	1	1	-	-
сдерживать	1	-	1	-
себя	37	10	16	11
сегодня	10	4	5	1
сегодняшний	3	1	-	2
седьмой	6	6	-	-
сей	2	1	-	1
сейчас	6	3	1	2
секретарь	1	1	-	-
секция	2	1	-	1
село	1	-	1	-
сельский	5	2	-	3
сельскохозяй-				
ственный	3	2	-	1
семантизация	4	-	4	-
семейный	3	1	-	2
семестр	2	2	-	-
семидесятый	2	2	-	-
семилетка	1	-	-	1
семилетний	1	1	-	-
семинар	7	6	1	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
семинария	7	7	-	-
семинарский	2	I	I	-
семнадцатый	2	2	-	-
семь	I	-	-	I
семьдесят	6	6	-	-
семья	47	II	I4	22
сентябрь	4	4	-	-
сердце	I	I	-	-
сердцевина	I	-	I	-
сердечно-				
сосудистый	I	-	I	-
сердечность	I	-	I	-
середина	2	-	2	-
серьёзно	I	-	I	-
серёзный	5	2	I	2
серия	2	2	-	-
сесть	I	-	I	-
сеть	2	2	-	-
сжато	4	I	I	2
сигнал	3	I	2	-
сидеть	4	3	-	I
сидящий	I	I	-	-
сила	19	4	10	5
сильный	3	I	-	2
символ	I	-	I	-
символика	I	-	-	I
симметрия	I	-	-	I
симптом	3	3	-	-
синоними-				
ческий	I	-	-	I
синтагматика	I	-	-	I
синтаксис	2	-	2	-
синтаксический				
II		-	8	3
синтез	I	-	-	I
сиротский	I	I	-	-
система	55	19	17	19

	частота			
	общая	I.	II.	III.
система-				
тизация	5	-	5	-
системати-				
зированный	I	-	-	I
систематизи-				
ровать	I	-	I	-
системати-				
чески	3	2	-	I
система-				
тический	7	3	2	2
систематич-				
ность	I	I	-	-
системность	I	-	I	-
системный	7	-	-	7
ситуация	10	I	3	6
сказанное	3	-	I	2
сказать	II	5	4	2
сказка	5	I	-	4
скзываться	I	-	I	-
скакалка	7	-	7	-
сквер	I	-	I	-
скворечник	I	-	I	-
складываться	3	I	2	-
склонённый	2	-	-	2
сколько	4	-	3	I
сколько-				
нибудь	I	-	-	I
скорее	2	-	2	-
скопившийся	I	-	-	I
скоро	3	3	-	-
скорость	I	-	-	I
скромнеть	I	I	-	-
скрыватьсь	I	-	-	I
слабый	2	-	2	-
слагаемое	I	I	-	-
слаженно	I	-	I	-
слаженный	I	-	I	-

частота				
	общая	I.	II.	III.
следить	6	I	2	3
следовательно	8	-	2	6
следовать	24	5	10	9
следствие	2	-	-	2
следующий	25	II	6	8
сливаться	I	I	-	-
слить	I	I	-	-
слияние	I	I	-	-
словарный	3	-	3	-
словарь	3	-	3	-
словесный	4	2	-	2
слово	II 2	7	76	299
сложение	I	-	-	I
сложенный	I	I	-	-
сложившийся	3	-	I	2
сложить	I	-	I	-
сложиться	3	I	I	I
сложнее	I	I	-	-
сложно-				
подчинённый	I	-	-	I
сложно-				
сочинённый	I	-	-	I
сложность	3	-	I	2
сложный	10	I	5	4
слой	2	-	-	2
служащий	I	-	I	-
служебный	I	-	I	-
служение	I	I	-	-
служить	10	4	4	2
случай	19	4	7	8
случайно	3	I	2	-
случайный	4	2	2	-
случаться	I	-	I	-
слушание	2	I	-	I
слушать	8	5	I	2
слушающий	3	-	I	2
слышать	I	-	I	-

частота				
	общая	I.	II.	III.
смежный	I	-	-	I
смелость	I	I	-	-
смелый	3	I	I	I
смена	I	-	I	-
сменный	2	2	-	-
смотреть	4	-	3	I
смочь	4	I	I	2
смущаться	I	-	I	-
смысл	7	I	2	4
смысловой	6	-	4	2
сначала	3	I	2	-
снова	3	2	-	I
снятие	I	-	I	-
собака	2	2	-	-
собеседник	8	-	2	6
собирать	I	-	I	-
собираться	I	-	-	I
соблюдать	3	2	-	I
соблюдение	2	I	I	-
собрание	13	-	5	8
собственно	3	I	2	-
собственность				
	I	I	-	-
собственный	6	I	2	3
событие	3	2	I	-
совершающий	2	I	I	-
совершение	I	I	-	-
совершенно	2	I	I	-
совершенный	4	I	-	3
совершенство	I	I	-	-
совершенство-				
вание	14	3	2	9
совершенство-				
вать	6	I	4	I
совершенство-				
ваться	3	I	-	2
совершить	2	2	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
совесть	I	-	I	-
совет	15	II	3	I
советский	5I	26	6	19
совместно	2	2	-	-
совместный	10	5	-	5
совокупность	7	2	2	3
совпадать	I	-	I	-
современный	19	3	8	8
совхоз	I	-	-	I
согласиться	2	-	I	I
согласно	6	I	2	3
согласованность	2	2	-	-
согласоваться	I	-	-	I
содействие	I	-	I	-
содействовать	2	-	2	-
содействующий	2	-	2	-
содержание	49	II	22	16
содержатель-				
ный	2	-	I	I
содержать	3	-	I	2
содружество	I	I	-	-
соединение	5	2	2	I
соединённый	I	-	-	I
соединять	2	I	I	-
соединяться	I	-	I	-
сожаление	I	-	I	-
создавать	8	4	I	3
создаваться	8	5	-	3
создавшийся	I	-	-	I
создание	2I	12	6	3
созданный	12	7	I	4
создатель	2	2	-	-
создать	II	7	2	2
созидательный	I	-	I	-
сознание	10	-	4	6
сознательно	3	3	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
сознательность	4	3	-	I
сознательный	5	I	2	2
созревание	2	2	-	-
созываться	I	-	-	I
сокращаться	I	-	I	-
сокращение	I	-	I	-
сокращённый	I	I	-	-
солидарность	I	I	-	-
сомневаться	I	I	-	-
сомнение	I	I	-	-
сон	I	I	-	-
сообщать	2	-	I	I
сообщаться	2	I	I	-
сообщение	6	I	3	2
сооружение	I	I	-	-
соответственно	5	I	I	3
соответствие	18	7	8	3
соответство-				
вать	5	-	3	2
соответст-				
вующий	2I	3	8	10
соотнесение	3	-	I	2
соотнесённый	I	-	I	-
соотносить	5	-	3	2
соотношение	4	-	I	3
сопереживать	I	-	-	I
сопостави-				
тельный	I	-	-	I
сопоставление	5	2	2	I
сопоставлять	I	-	I	-
соприсутствие	I	-	-	I
сопровождение	I	-	I	-

		частота		
		общая	I.	II. III.
сопряжённый	I	-	I	-
сопутствовать	I	-	-	I
соревнование	2	-	2	-
сорок	7	7	-	-
соскочить	I	-	I	-
сословно-				
классовый	I	-	-	I
сосредоточенно				
I	I	I	-	-
сосредоточи-				
вать	I	I	-	-
сосредото-				
чиваться	2	-	-	2
состав	8	2	6	-
составитель	I	I	-	-
составить	7	I	3	3
составление	7	I	5	I
составленный	2	-	I	I
составлять	I 2	2	7	3
составляться	I	-	I	-
составляющий	5	-	5	-
составной	3	I	I	I
состояние	I 0	3	5	2
состоять	I 2	5	5	2
состояться	I	I	-	-
состоящий	I	I	-	-
сотня	I	I	-	-
сотрудник	I	-	-	I
сотрудничество				
4	I	I	I	2
сохранение	3	I	I	I
сохранить	I	I	-	-
сохраниться	I	-	-	I
сохранность	I	-	I	-
сохранять	I	I	-	-
социал-				
демократический				
I	I	I	-	-

		частота		
		общая	I.	II. III.
социализация	I	-	I	-
социализм	5	3	I	I
социалисти-				
ческий	24	18	4	2
социально	2	-	-	2
социально-				
методический				
I	I	-	-	I
социально-				
политический				
2	2	2	-	-
социально-				
профессио-				
нальный	I	-	-	I
социально-				
экономи-				
ческий	I	-	-	I
социальный	3 I	3	10	18
социологичес-				
тический	I	-	-	I
социологи-				
ческий	3	-	3	-
сочетаемость	I	-	-	I
сочетание	I 0	I	4	5
сочетать	2	-	2	-
сочетаться	2	-	-	2
сочинение	9	-	9	-
сочинение-				
описание	I	-	I	-
союз	I 6	12	I	3
союзник	I	-	-	I
союзный	3	3	-	-
спать	I	-	-	I
спектакль	I	I	-	-
специализи-				
рованный	I	I	-	-
специалист	I I	I	-	10
специально	4	-	2	2

частота		I. II. III.		
общая				
специальность				
	12	7	-	5
специальный	23	11	1	11
специфика	5	-	4	1
специфический	18	-	4	4
специфичность	1	-	-	1
специфичный	2	1	-	1
спецсеминар	1	-	1	-
спешать	2	-	2	-
список	1	1	-	-
списывать	1	-	1	-
спланировать	2	-	2	-
сплошной	1	1	-	-
спор	4	1	-	3
спортивный	4	2	2	-
способ	16	3	6	7
способность	17	7	6	4
способный	5	1	3	1
способство-				
вать	16	2	7	7
способству-				
ющий	2	-	2	-
справедливо	1	-	1	-
справедли-				
вость	2	-	1	1
справляться	3	-	3	-
спрашивать	3	-	2	1
спрашиваться	1	-	1	-
спросить	2	-	1	1
спуск	1	-	1	-
сравнение	5	2	2	1
сравнительно	2	1	-	1
сравнительно-				
истори-				
ческий	1	-	-	1
сразу	9	1	5	3
среда	10	1	6	3

частота		I. II. III.		
общая				
среди	7	3	-	4
средний	53	32	3	18
средство	33	8	10	15
срок	8	5	1	2
ссылка	3	3	-	-
ставить	7	5	1	1
стадия	1	-	1	-
стаж	1	1	-	-
стандарт	1	-	1	-
становиться	15	10	1	4
становление	3	-	2	1
старательно	2	-	2	-
стараться	11	7	2	2
старающийся	1	-	1	-
старейшина	1	-	-	1
старше	1	-	1	-
старшеклас-				
ник	3	-	2	1
старший	14	4	4	6
старый	7	6	-	1
статистиче-				
ский	2	-	-	2
статус	1	-	1	-
статусный	1	-	-	1
стать	26	13	6	7
статья	13	8	2	3
стена	3	1	1	1
стенгазета	1	1	-	-
стенд	2	2	-	-
стенной	1	1	-	-
степень	25	3	12	10
стереотип	6	2	2	2
стереотипный	1	-	-	1
стереть	1	-	1	-
стилисти-				
ческий	3	-	2	1
стиль	5	-	-	5

	частота			
	общая	I.	II.	III.
стимул	2	-	-	2
стимулиро-				
ванный	I	-	-	I
стимулировать	3	I	-	2
стипендиаль-				
ный	I	I	-	-
стипендия	I	I	-	-
стирать	I	I	-	-
стихийность	I	-	-	I
стихотворение	2	-	I	I
сто	I	I	-	-
стол	I	I	-	-
столкнуться	I	-	-	I
столовая	3	I	2	-
столь	2	I	I	-
столько	I	-	I	-
сторона	33	II	9	I3
сторониться	I	-	I	-
сторонник	2	-	-	2
стоять	I5	7	I	7
стоящий	2	-	I	I
страдать	I	I	-	-
страна	4I	I2	3	26
страница	4	3	I	-
страноведение	I	-	-	I
страноведче-				
ский	8	-	-	8
стратегия	2	-	I	I
страшно	I	I	-	-
стремиться	II	2	3	6
стремление	8	I	4	3
строгий	3	-	-	3
строитель	4	4	-	-
строительство	9	4	I	4
строить	2	I	I	-
строиться	6	I	I	4
строй	6	2	I	3

	частота			
	общая	I.	II.	III.
стройка	I	-	-	I
стройный	I	I	-	-
строка	6	4	2	-
строчка	I	-	I	-
структура	I5	-	8	7
структурно	2	-	2	-
структурно-				
организа-				
ционный	I	-	I	-
студент	44	24	I6	4
студент-				
первокурс-				
ник	I	I	-	-
студенчество	2	2	-	-
стул	I	I	-	-
ступень	I0	9	-	I
ступенька	4	-	4	-
стяжатель-				
ство	I	I	-	-
субъективный	I	I	-	-
судить	2	I	I	-
судосборщик	I	-	I	-
судострои-				
тельный	I	-	I	-
суждение	I	-	I	-
суметь	I	I	-	-
сумма	4	2	2	-
суровый	I	I	-	-
сутки	I	-	-	I
суть	3	I	I	I
сухость	I	-	-	I
существенно	2	2	-	-
существенное	2	I	I	-
существенный				
I0		7	-	3
существи-				
тельное	5	-	2	3

	частота			
	общая	I.	II.	III.
существо	I	I	-	-
существовавший	I	-	-	I
существовать	8	3	2	3
существующий	4	2	-	2
сущность	7	I	3	3
сфера	17	3	I	13
сформиро-				
вавшийся	I	-	-	I
сформиро-				
ванность	I	-	I	-
сформиро-				
ванный	6	-	3	3
сформировать	3	-	2	I
сформироваться	I	-	-	I
сформулиро-				
ванный	I	I	-	-
сформулиро-				
вать	I	I	-	-
сходство	2	-	2	-
счёт	5	-	2	3
считать	16	7	3	6
считаться	8	I	2	5
съезд	3	2	I	-
сыграть	I	-	I	-
сын	I	-	I	-
сырьё	I	-	I	-
сырьевой	I	-	-	I
сюда	I	-	I	-
сюжетный	3	-	3	-
<u>Т</u>				
таблица	3	-	3	-
тайна	I	I	-	-
так	95	25	40	30

	частота			
	общая	I.	II.	III.
также	25	13	12	-
таков	5	4	-	I
такой	88	19	34	35
такт	3	I	I	I
талант	2	2	-	-
талантливый	2	-	-	2
там	17	10	2	5
танец	I	I	-	-
твой	I	-	I	-
твёрдо	I	-	I	-
творимый	I	-	-	I
творчески	I	-	-	I
творческий	8	2	2	4
творчество	5	2	2	I
театр	I	I	-	-
тезис	I	I	-	-
текст	45	3	25	17
текстовый	I	-	I	-
текучесть	I	-	I	-
текущий	2	-	I	I
телевидение	2	-	2	-
телевизионный	I	-	I	-
телеспередача	I	I	-	-
тело	5	5	-	-
тема	28	5	18	5
тематика	2	-	-	2
тематический	5	-	4	I
темп	2	-	2	-
темперамент	I	-	-	I
тенденция	2	-	-	2
теоретик	I	I	-	-
теоретический	I	-	-	I
теорети-				
ческий	13	2	4	7
теория	11	3	4	4
теперь	10	8	I	I

	частота			
	общая	I.	II.	III.
термин	9	5	4	-
терминологи-				
ческий	1	-	1	-
терпение	1	-	1	-
теряться	1	-	1	-
тесно	6	3	3	-
тесный	6	1	-	5
тетрадь	4	2	2	-
техника	8	2	3	3
техникум	2	1	1	-
технический	11	4	3	4
технологи-				
ческий	3	-	1	2
технология	2	-	-	2
течение	13	7	-	6
тимуровский	1	-	1	-
тип	15	4	2	9
типичный	4	1	2	1
типовой	3	2	-	1
типология	2	-	-	2
тираж	4	3	1	-
тихо	1	-	-	1
тихонько-				
тихонько	1	1	-	-
то	25	11	5	9
товарищ	11	6	5	-
товарищеский	2	1	1	-
товарищество	2	2	-	-
тогда	6	2	1	3
тождественный	1	-	-	1
тоже	1	-	-	1
только	70	23	15	32
тон	1	1	-	-
тональность	2	-	1	1
торжественный	2	1	-	1
тормозный	1	1	-	-
торопливость	1	-	1	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
тот	194	59	75	60
точка	24	3	8	13
точно	2	1	1	-
точность	1	-	1	-
точный	3	2	1	-
традиционный	5	-	2	3
традиция	3	1	-	2
трактовка	4	-	3	1
транспорт	1	1	-	-
трафарет	2	2	-	-
требование	22	5	4	13
требователь-				
ность	2	1	-	1
требовать	19	5	6	8
требоваться	4	-	3	1
требующий	1	-	1	-
тревожный	2	-	2	-
тренировка	1	-	1	-
третий	26	14	9	3
третьекласс-				
ник	2	-	2	-
трёхлетний	1	1	-	-
три	23	16	2	5
тривиальный	1	-	-	1
тридцать	13	12	1	-
триединство	1	1	-	-
труд	107	25	58	24
трудиться	6	1	1	4
трудно	1	1	-	-
трудность	15	3	9	3
трудный	7	3	-	4
трудовой	46	12	26	8
трудолюбие	4	-	3	1
трудящийся	7	6	-	1
труженик	3	-	1	2
тряпочка	1	1	-	-
тунеядство	1	1	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
тут	I	-	I	-
тщательно	2	2	-	-
тщательный	2	I	I	-
ты	8	3	2	3
тягостный	I	-	-	I
тяжесть	2	I	-	I
у				
у	99	32	45	22
убегать	I	-	I	-
убедительно	2	I	I	-
убедительный	I	-	-	I
убедить	I	I	-	-
убеждение	9	3	I	5
убеждённость	I	-	-	I
убогость	I	-	-	I
убрать	I	-	I	-
убыль	I	-	I	-
уважать	I	-	I	-
уважение	7	3	3	I
увеличение	3	-	2	I
увеличивать	I	I	-	-
увеличиваться	I	-	-	I
увеличиться	I	I	-	-
увереннее	I	-	I	-
уверенно	2	-	2	-
уверенность	2	-	-	2
уверенный	I	-	I	-
уверовать	I	-	I	-
уверять	3	I	2	-
увести	I	I	-	-
увлекатель-				
ность	I	-	-	I
увлекатель-				
ный	2	-	-	2
увлечение	2	I	I	-
угасать	I	-	I	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
углубление	2	2	-	-
углублённый	I	I	-	-
углублять	2	I	I	-
углубляющийся				
	I	-	-	I
уготоваривать	I	I	-	-
угол	2	-	-	2
уголок	I	-	I	-
угрожать	I	-	I	-
удаваться	2	I	I	-
удалить	I	-	-	I
ударный	I	-	I	-
удаться	5	I	2	2
удачный	I	-	I	-
уделенный	2	I	-	I
удельный	I	-	I	-
уделять	5	-	2	3
удержаться	I	-	-	I
удивление	I	I	-	-
удивлённо	I	-	I	-
удобнее	I	-	I	-
удобно	I	I	-	-
удобство	2	-	2	-
удовлетворе-				
ние	3	-	3	-
удовлетвори-				
тельное	I	I	-	-
удовлетворить				
	2	I	I	-
удовлетворять				
	I	-	I	-
уже	33	I2	I2	9
узкий	3	2	-	I
узкоиндивиду-				
алистиче-				
ский	I	-	-	I
узнавать	I	I	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
узнать	7	2	4	I
узуальный	I	-	-	I
указание	6	5	-	I
указанный	7	-	3	4
указательный	I	-	-	I
указать	I	-	I	-
указывать	I	-	I	-
указываться	2	-	I	I
украшение	I	-	I	-
укрепление	3	I	I	I
укреплённый	I	-	I	-
укреплять	3	2	I	-
улетать	I	-	I	-
улица	2	-	2	-
уловимый	I	-	I	-
улучшать	I	-	-	I
улучшение	7	I	I	5
улучшить	2	I	I	-
улыбка	2	-	2	-
ум	I	I	-	-
умело	I	-	I	-
умение	105	22	67	16
уменьшаться	I	-	I	-
уменьшение	I	-	I	-
умереть	I	I	-	-
уместно	I	-	I	-
уместный	I	-	-	I
уметь	15	2	8	5
умножать	I	I	-	-
умножение	I	I	-	-
умный	I	-	-	I
умственная	I	I	-	-
умственный	17	6	2	9
университет	7	7	-	-
университет-				
ский	I	-	-	I
упаковка	I	-	I	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
упомянутый	2	-	I	I
упорный	I	-	-	I
упорядочение	I	-	-	I
употребить	I	-	-	I
употребление	5	-	2	3
употреблять	I	-	I	-
употребляться				
	3	2	I	-
управление	16	2	I	13
управляемый	5	I	-	4
управлять	2	I	-	I
упражнение	27	4	14	9
упражнять	3	I	2	-
упрощенный	I	I	-	-
упускать	I	I	-	-
уровень	37	10	14	13
урок	93	26	60	7
усваивать	6	I	I	4
усваиваться	2	-	-	2
усваивающий	I	-	I	-
усвоение	15	8	3	4
усвоенный	4	-	I	3
усвоить	4	-	3	I
усидчивость	I	-	-	I
усиление	3	-	2	I
усиливать	2	-	I	I
усилие	8	3	I	4
усилить	4	3	I	-
условие	53	18	20	15
условный	7	2	3	2
усложнение	I	-	-	I
усложняться	4	I	2	I
усложняющийся				
	I	-	I	-
услышать	I	-	I	-
успеваемость	5	2	-	3
успевать	2	I	-	I

частота				
	общая	I.	II.	III.
успевающий	1	-	I	-
успех	21	12	3	6
успешнее	1	1	-	-
успешно	4	2	2	-
успешность	1	-	-	I
успешный	7	4	I	2
устав	2	2	-	-
устанавливать	7	2	4	I
устанавли-				
ваться	4	1	2	I
установить	7	1	3	3
установка	3	-	2	I
установление	7	1	4	2
установленный	5	2	1	2
устать	1	1	-	-
устно	2	2	-	-
устный	10	3	1	6
устойчивость	1	-	-	I
устойчивый	5	-	2	3
устраивать	1	1	-	-
устранить	1	-	-	I
устремлённый	1	-	-	I
устройство	2	-	I	I
уступить	1	-	I	-
утверждать	6	2	2	2
утверждаться	1	1	-	-
утверждённый	4	4	-	-
утомление	1	-	I	-
уточнить	1	-	-	I
уточнять	2	1	-	I
уточняющий	2	2	-	-
утренний	1	1	-	-
утренник	1	1	-	-
утро	1	1	-	-
утром	1	1	-	-
ухаживать	3	-	3	-
ухоженный	1	1	-	-

частота				
	общая	I.	II.	III.
уход	1	-	I	-
участвовать	9	5	4	-
участие	15	4	9	2
участник	2	-	I	I
участок	4	3	I	-
учащий	1	1	-	-
учащийся	197	53	86	58
учёба	9	3	2	6
учебник	13	4	7	2
учебно-воспи-				
тательный	20	12	3	5
учебно-мето-				
дический	1	-	-	I
учебно-опытный				
	3	2	I	-
учебный	129	53	24	52
учение	32	14	2	16
ученик	70	25	20	25
ученица	1	1	-	-
ученический	4	2	-	2
учёный	8	2	I	5
учёный-				
педагог	1	1	-	-
учесть	1	-	-	I
учёт	19	2	4	13
училище	9	7	-	2
учитель	179	72	49	58
учитель-				
воспитатель	1	1	-	-
учительница	3	1	2	-
учитель-				
предметник	1	1	-	-
учитель-				
самоучка	1	-	-	I
учительская	2	1	-	I
учительский	23	22	-	I
учительство	1	1	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
учитывать	6	2	-	4
учитываться	2	1	1	-
учить	13	2	3	8
учиться	35	15	6	14
учреждение	9	6	2	1
ущерб	1	-	1	-
ущербный	1	-	-	1
Ф				
фабрика	1	-	-	1
фаза	2	-	2	-
фазовый	1	-	1	-
факт	8	-	5	3
фактический	1	1	-	-
фактор	14	2	4	8
факультативно	1	1	-	-
факультативный	1	1	-	-
факультет	4	3	-	1
фатический	2	-	-	2
февраль	1	1	-	-
фельетон	1	-	-	1
феномен	1	-	-	1
феноменология	1	-	-	1
фестиваль	1	-	-	1
фигура	2	1	1	-
физика	2	-	-	2
физиология	2	1	-	1
физический	18	10	3	5
физкульт-минутка	1	1	-	-
физкультура	2	2	-	-
фиксировать	1	-	-	1
фиксирующий	1	-	-	1
филателист	1	-	-	1
философия	1	1	-	-
философский	1	1	-	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
фильм	1	-	1	-
флаг	1	1	-	-
флажок	1	1	-	-
фон	1	-	-	1
фонетика	2	-	1	1
фонетический	1	-	1	-
фононовый	1	-	-	1
форма	62	10	27	25
формализм	2	-	1	1
формально	2	-	1	1
формальный	4	1	1	2
формация	1	-	1	-
формирова-				
ние	50	12	26	12
формировать	10	4	4	2
форми-				
роваться	6	4	1	1
формируемый	1	1	-	-
формирующий				
ся	1	1	-	-
формула	2	-	-	2
формули-				
роваться	1	-	-	1
формулировка	1	-	1	-
формули-				
рующий	1	-	-	1
фрагмент	1	-	-	1
фраза	1	-	1	-
фразеологизм	1	-	-	1
фундамент	5	3	2	-
фундаментали-				
зация	1	-	-	1
фундаменталь-				
но-смысловой	1	-	1	-
фундаменталь-				
ный	2	-	-	2

		частота			
		общая	I. II. III.		
<hr/>					
функционально-					
речевой	I	-	-	I	
функциональ-					
ный	9	-	6	3	
функция	14	2	4	8	
<u>Х</u>					
характер	27	10	8	9	
характери-					
зовать	4	1	1	2	
характеризо-					
ваться	5	3	-	2	
характери-					
зующий	I	-	-	I	
характеристика					
	6	1	2	3	
характерный	7	2	2	3	
химия	3	-	2	1	
ход	18	4	5	9	
ходить	I	-	1	-	
хозяйство	10	2	3	5	
хоккей	I	-	1	-	
хороший	11	6	4	1	
хорошо	19	7	5	7	
хотеть	6	2	1	3	
хотеться	2	1	1	-	
хотя	7	3	3	1	
хранение	2	1	1	-	
хранить	I	1	-	-	
храняться	2	-	2	-	
хроникальный	I	-	-	I	
хронометриро-					
вание	I	1	-	-	
хрестоматия	I	-	-	I	
худенький	I	-	1	-	
художестве-					
нный	7	5	1	1	

		частота			
		общая	I. II. III.		
худший	I	-	-	I	
хуже	I	-	I	-	
<u>Ц</u>					
царить	I	-	-	I	
царский	I	I	-	-	
цветы	I	-	I	-	
целевой	3	-	2	I	
целенаправ-					
ленно	I	-	I	-	
целенаправле-					
нность	I	-	I	-	
целенаправ-					
ленный	10	3	5	2	
целесообразно					
	6	-	5	I	
целесообраз-					
ность	3	-	3	-	
целесообраз-					
ный	3	I	2	-	
целeuста-					
новка	9	-	-	9	
целeuстремле-					
ние	2	I	I	-	
целeuстрем-					
лённо	I	I	-	-	
целeuстре-					
млённый	I	I	-	-	
целиком	3	2	-	I	
целое	8	3	3	2	
целостность	I	-	-	I	
целостный	4	-	I	3	
целый	9	I	5	3	
цель	63	25	20	18	
цельный	I	I	-	-	
ценить	I	-	-	I	
ценно	I	-	I	-	

	частота			
	общая	I.	II.	III.
ценность	5	2	3	-
ценный	I	I	-	-
центр	9	6	2	I
центральный	II	8	2	I
цепочка	I	I	-	-
цепь	I	-	-	I
цех	I	-	-	I
цикл	I	I	-	-
циркулярный	I	-	I	-
цифра	4	-	4	-
<u>ц</u>				
час	16	14	-	2
частично	I	-	I	-
частно-				
методиче-				
ский	I	-	I	-
частность	6	1	3	2
частный	3	-	I	2
часто	14	1	5	8
частота	I	-	I	-
частотность	3	-	3	-
часть	12	4	8	-
чаще	8	2	4	2
человек	47	25	9	13
человеческий	9	6	-	3
чем	8	5	-	3
чередование	3	I	-	2
через	13	6	3	4
чернила	I	I	-	-
чернильница	I	I	-	-
черпать	I	-	I	-
черта	7	-	-	7
чертёж	I	-	I	-
черчение	I	I	-	-
черточка	I	-	-	I
честность	I	I	-	-
честь /сущ./	2	I	I	-
честь/гл./	I	-	-	I

	частота			
	общая	I.	II.	III.
четвёртый	20	18	I	I
четверть	4	I	3	-
чёткий	4	-	4	-
чётко	I	I	-	-
чёткость	4	-	3	I
четыре	18	100	4	4
чиновник	4	3	-	I
число	10	4	5	I
чистота	2	2	-	-
чистый	I	I	-	-
читабельность				
	I	-	-	I
читальный	I	I	-	-
читальня	I	I	-	-
читатель	I	-	-	I
читать	17	8	4	5
читаться	I	I	-	-
читающий	I	-	I	-
член	6	4	-	2
члениться	I	-	-	I
член-коррес-				
пондент	2	I	-	I
чрезвычайно	2	I	I	-
чтение	22	7	4	II
что/союз/	147	37	60	50
что/мест./	60	15	24	2I
чтобы	69	30	22	17
что-нибудь	2	2	-	-
что-то	I	I	-	-
чувствитель-				
ность	I	-	-	I
чувство	18	6	5	7
чувствовать	2	I	-	I
чудо	I	I	-	-
чужой	I	-	I	-
чутко	I	-	-	I
чуткость	2	-	-	2
чуть	2	I	I	-

	частота			
	общая	I.	II.	III.
<u>Ш</u>				
шаблон	3	-	2	I
шаг	5	-	3	2
шептаться	2	-	2	-
шестилетка	II	3	-	8
шестилетьный	8	3	-	5
шесть	9	8	I	-
шеф	2	-	2	-
шефство	I	-	I	-
шире	2	2	-	-
широкий	15	4	I	10
широко	3	3	-	-
широчайший	I	-	-	I
шкаф	I	I	-	-
школа	260	145	32	83
школа-интер-				
нат	2	I	-	I
школьник	94	23	45	26
школьный	34	19	10	5
шлифовать	I	-	-	I
шофёр	I	-	I	-
штриховка	I	I	-	-
<u>Щ</u>				
щедрость	I	-	-	I
<u>Э</u>				
эвристический	3	-	3	-
эквивалент	I	-	I	-
экзамен	2	2	-	-
экземпляр	4	3	I	-
эклeктический	I	-	-	I
экономический	8	3	2	3
Экономия	I	I	-	-
экономно	I	-	I	-
экскурсия	4	2	I	I
эксперимент	2	-	-	2
эксперимен-				
тальный	3	-	I	2

	частота			
	общая	I.	II.	III.
эксперимента-				
тор	I	I	-	-
экспрессивность				
	I	-	-	I
экспрессия	I	-	-	I
экстралинг-				
вистический	3	-	3	-
Электрик	I	-	I	-
электростанция				
	I	-	-	I
элемент	8	I	5	2
элементарный	2	I	I	-
эмотивный	2	-	-	2
эмоционально	2	I	I	-
эмоциональ-				
ный	5	2	2	I
эмоция	2	I	-	I
энергический	I	-	-	I
энергосбере-				
гающий	I	-	-	I
эстетический				
	10	7	I	2
эталон	2	-	-	2
эталонный	I	-	I	-
этап	39	5	18	16
этикет	5	-	-	5
это	69	27	11	31
этот	255	69	78	108
эффект	3	-	I	2
эффективно	4	I	I	2
эффективность				
	II	I	3	7
эффективный	7	I	5	I
<u>Ю</u>				
юность	I	-	-	I
юноша	2	I	-	I
юношество	3	I	2	-
юношеский	3	-	-	3

	частота			
	общая	I.	II.	III.
юный	1	1	-	-
юридический	1	1	-	-
<u>Я</u>				
яблоко	2	2	-	-
я	59	24	18	17
явиться	1	-	1	-
явление	26	9	13	4
являться	62	14	25	23
являющийся	6	2	3	1
язык	192	26	39	127

	частота			
	общая	I.	II.	III.
языковедческий	1	-	-	1
языковой	32	-	24	8
языкознание	3	-	2	1
январь	3	3	-	-
яркий	6	2	2	2
ясли	1	1	-	-
ясно	2	1	1	-
ясность	1	-	1	-
ясный	4	1	-	3
ящик	1	1	-	-

2. sz. melléklet

Frekvencia-szótár
/10-es gyakorisággal bezárólag/

	I.	II.	III.		I.	II.	III.
и	I333	+	+	его	I06	-	+
в	I253	+	+	свой	I06	+	+
с/ср	4I7	+	+	умение	I05	-	-
на	397	+	+	первый	I0I	+	+
к	290	+	+	у	99	+	+
не	275	+	+	материал	95	+	+
школа	260	+	+	так	95	+	+
этот	255	+	+	школьник	94	+	-
обучение	2I5	-	-	образование	93	+	+
весь	2I3	+	+	урок	83	+	-
для	208	+	+	один	9I	+	+
работа	208	+	+	другой	90	+	+
учащийся	I97	+	-	деятельность	88	-	+
тот	I94	+	+	педагогиче	88	-	-
язык	I92	+	+	ский-			
как	I85	+	+	такой	88	+	+
учитель	I79	+	-	но	87	+	+
по	I78	+	+	их	85	-	+
дети	I66	+	+	мы	84	+	+
он	I56	+	+	при	84	+	+
быть	I55	+	+	вопрос	80	+	+
который	I5I	+	+	год	79	+	+
они	I50	+	+	или	79	+	+
что/союз/	I47	+	+	речь	76	+	+
воспитание	I44	+	-	мочь	75	+	+
класс	I40	+	+	каждый	74	+	+
о/об/обо	I3I	+	+	русский	74	+	+
учебный	I29	+	-	родители	73	+	-
а	I28	+	+	только	70	+	+
задача	I25	+	+	ученик	70	+	-
процесс	I25	+	+	должен	69	+	+
от	II7	+	+	предложение	69	+	+
знание	II5	+	+	чтобы	69	+	+
из	II5	+	+	это	69	+	-
слово	II2	+	+	новый	68	+	+
развитие	I09	+	+	ребёнок	68	+	+
труд	I07	+	+	подготовка	67	+	+

	I.	II. III.		I.	II. III.
дать	64	+	+	личность	43 - -
жизнь	64	+	+	наш	43 + +
за	64	+	+	необходимый	43 + +
организация	63	+	+	предмет	43 + +
цель	63	+	+	большой	42 + +
Форма	62	+	+	определённый	42 + -
являться	62	+	+	коммунисти-	
метод	61	+	+	ческий	41 + -
начальный	60	-	+	можно	41 + +
отношение	60	+	+	общественный	41 + -
что /мест./	60	+	+	правило	41 + +
я	59	+	-	принцип	41 + +
вид	57	+	+	страна	41 + +
связь	56	+	+	качество	40 + +
навык	55	-	-	если	39 + +
общество	55	+	-	интерес	39 + +
система	55	+	+	когда	39 + +
средний	53	+	+	например	39 + +
условие	53	+	+	этап	39 2 +
советский	51	+	+	значение	38 + +
формирование	50	-	+	иметь	38 + +
время	49	+	+	коллектив	38 + -
содержание	49	-	+	наука	38 + +
общий	48	+	+	связанный	38 + -
речевой	48	-	-	второй	37 + +
группа	47	+	+	её	37 - +
же	47	+	+	книга	37 + +
какой	47	+	+	между	37 + +
основа	47	+	+	основной	37 + +
семья	47	+	-	решение	37 + +
человек	47	+	+	себя	37 + +
трудовой	46	+	-	уровень	37 + +
народный	45	+	-	задание	36 + +
она	45	+	+	методика	36 - +
текст	45	-	-	овладение	36 - -
студент	44	+	-	пионерский	36 + -
дело	43	+	+	поколение	36 + -

	I.	II.	III.
понятие	36	-	+
более	35	+	-
идти	35	+	+
молодёжь	35	+	-
педагог	35	+	-
сам	35	+	+
учиться	35	+	-
возраст	34	+	+
до	34	+	+
иностранный	34	+	-
опыт	34	+	+
поведение	34	+	+
практический	34	-	+
рассказ	34	+	-
школьный	34	+	-
важный	33	+	+
два/две	33	+	+
есть	33	+	+
младший	33	+	-
педагогика	33	-	-
средство	33	+	+
сторона	33	+	+
уже	33	+	+
высказывание	32	-	-
изучение	32	-	+
языковой	32	-	-
бы	31	+	+
действие	31	+	+
единство	31	-	+
люди	31	+	+
общеобразовательный	31	-	-
социальный	31	-	-
место	30	+	+
мышление	30	-	-
наиболее	30	+	+
образ	30	+	+

	I.	II.	III.
помощь	30	+	+
практика	30	+	+
результат	30	+	+
прежде	29	+	+
программа	29	+	-
различный	29	+	+
родной	29	+	-
возможность	28	+	+
воспитательный	28	-	-
некоторый	28	-	-
после	28	+	+
тема	28	-	-
ли	27	+	+
многий	27	+	+
самый	27	+	+
упражнение	27	-	+
характер	27	+	+
внимание	26	+	+
где	26	+	-
ошибка	26	+	+
пересказ	26	-	-
писать	26	+	+
подход	26	-	-
поэтому	26	+	+
рабочий	26	+	+
ряд	26	+	+
статья	26	+	+
третий	26	+	+
явление	26	-	+
день	25	+	+
друг/друга/	25	+	+
зависеть	25	+	+
проблема	25	+	+
следующий	25	+	+
степень	25	-	+
такие	25	+	+
то	25	+	-

	I.	II.	III.
говорить	24	+	+
дальнейший	24	+	+
двадцать	24	+	-
зрение	24	-	+
институт	24	+	-
нет	24	+	+
однако	24	+	+
преподавание	24	-	-
роль	24	+	+
следовать	24	+	+
социалисти-			
ческий	24	+	-
точка	24	+	+
вы	23	+	-
лета/5,6 лет/	23	+	+
местоимение	23	-	-
мир	23	+	+
общение	23	-	-
особенно	23	+	+
партия	23	+	-
перед	23	+	+
работать	23	+	+
разный	23	+	+
специальный	23	+	+
три	23	+	+
учительский	23	-	-
здесь	22	+	+
мысль	22	+	+
надо	22	+	+
нравственный	22	-	-
полезный	22	+	+
самостоятель-			
ный	22	+	+
требование	22	+	+
чтение	22	-	-
глубокий	21	+	+
действитель-			
ность	21	-	-

	I.	II.	III.
научный	21	+	+
помогать	21	+	-
правильный	21	+	+
создание	21	+	+
соответст-			
вующий	21	-	-
успех	21	+	+
без	20	+	+
влияние	20	+	+
главный	20	+	+
дисциплина	20	+	-
ещё	20	+	+
занятие	20	+	-
затем	20	+	+
нужно	20	+	+
познавательный			
	20	-	-
проверка	20	-	+
родительский	20	-	-
учебно-			
воспитательный			
	20	-	-
четвёртый	20	+	-
вести	19	+	+
выполнять	19	+	+
высший	19	-	+
детский	19	+	-
именно	19	+	+
иной	19	+	+
отдельный	19	+	+
приём	19	+	+
природа	19	+	+
профессия	19	+	-
сила	19	+	+
случай	19	+	+
современный	19	+	+
требовать	19	+	+
учёт	19	-	+

	I.	II.	III.
хорошо	19	+	+
активный	18	+	+
анализ	18	-	+
вместе	18	+	+
выбор	18	+	+
выполнение	18	+	+
далее	18	+	+
изучаемый	18	-	-
использование	18	-	+
оно	18	+	+
очень	18	+	+
соответствие	18	-	+
физический	18	+	+
ход	18	+	+
четыре	18	+	+
чувство	18	+	+
выделить	17	+	+
единый	17	+	+
знать	17	+	+
значить	17	+	+
конец	17	+	+
культура	17	+	+
лекция	17	-	-
организовать	17	+	-
особенность	17	-	+
пионер	17	+	-
план	17	+	+
представление	17	+	+
преподаватель	17	+	-
профессиональ-			
ный	17	-	-
способность	17	+	+
сфера	17	-	+
там	17	+	+
умственный	17	-	-
читать	17	+	-
важно	16	-	+
включать	16	-	+

	I.	II.	III.
высокий	16	+	+
газета	16	+	-
давать	16	+	+
движение	16	+	+
классный	16	+	-
коллективный	16	-	-
коммуникатив-			
ный	16	-	-
курс	16	+	+
лексический	16	-	-
необходимость	16	-	+
общественно	16	-	-
обязательный	16	-	-
оценка	16	-	+
признак	16	-	+
решать	16	+	+
союз	16	+	-
способ	16	+	+
способствовать	16	-	+
считать	16	+	+
управление	16	+	+
час	16	+	+
беседа	15	+	-
взрослый	15	+	-
воспитывать	15	+	-
всегда	15	+	+
даже	15	+	+
духовный	15	-	-
индивидуальный	15	-	+
коммунизм	15	+	-
комплексный	15	-	+
конкретный	15	-	+
лишь	15	+	+
методический	15	-	-
мнение	15	+	+
народ	15	+	-
ни	15	+	+
отряд	15	+	-

	I.	II.	III.
под	I5	+	+
правильно	I5	+	+
разнообразный	I5	+	+
революция	I5	+	-
совет	I5	+	-
становиться	I5	+	+
стоять	I5	+	+
структура	I5	-	+
тип	I5	+	+
трудность	I5	+	+
уметь	I5	+	-
усвоение	I5	-	-
участие	I5	+	-
широкий	I5	+	+
важнейший	I4	-	+
взгляд	I4	+	+
внутренний	I4	+	+
дидактический	I4	-	-
заведение	I4	-	-
компонент	I4	-	+
любой	I4	+	+
много	I4	+	+
мотив	I4	-	-
над	I4	+	+
область	I4	+	+
обычно	I4	+	+
определение	I4	-	+
повышение	I4	+	+
получить	I4	+	+
последний	I4	+	+
просвещение	I4	-	-
реализация	I4	-	-
совершенствование	I4	-	+
старший	I4	+	-
фактор	I4	-	+
функция	I4	-	+

	I.	II.	III.
часто	I4	+	+
буква	I3	+	+
венгерский	I3	-	-
выделять	I3	-	+
делать	I3	+	+
звено	I3	+	+
использовать	I3	+	+
исследование	I3	-	+
образец	I3	-	+
особый	I3	+	+
политехниче- ский	I3	-	-
порядок	I3	+	+
потребность	I3	-	+
производство	I3	+	+
психологический	I3	-	-
пять	I3	+	+
руководитель	I3	+	-
связный	I3	-	-
собрание	I3	+	-
статья	I3	+	+
теоретический	I3	-	+
течение	I3	+	+
тридцать	I3	+	-
учебник	I3	+	-
учить	I3	+	-
через	I3	+	-
большой	I2	-	+
борьба	I2	+	+
восьмой	I2	+	-
вот	I2	+	-
главное/сущ./	I2	-	-
достижение	I2	-	+
зависимость	I2	-	+
игра	I2	+	-
комитет	I2	+	-

	I.	II.	III.
кроме	I2	+	+
массовый	I2	-	+
мера	I2	+	+
механизм	I2	-	+
мой	I2	+	-
называть	I2	+	+
описание	I2	-	+
переход	I2	-	+
подготовитель-			
ный	I2	-	-
положительный	I2	-	+
постоянный	I2	+	+
проведение	I2	+	+
простой	I2	+	+
раз	I2	+	+
руководство	I2	+	-
сад	I2	+	-
сверхфразовый	I2	-	-
созданный	I2	+	-
составлять	I2	+	+
состоять	I2	+	+
специальность	I2	+	-
часть	I2	+	+
актуальный	II	-	-
вообще	II	+	+
всеобщий	II	-	-
грамматический	II	-	-
девятый	II	+	-
дружина	II	+	-
заниматься	II	+	+
изменение	II	-	+
критерий	II	-	+
лексика	II	-	-
начинать	II	+	+
необходимо	II	+	+
неродной	II	-	-
обеспечивать	II	-	+

	I.	II.	III.
обеспечить	II	+	+
октябрёнок	II	-	-
опираться	II	-	+
орган	II	-	+
очередь	II	+	+
позволять	II	+	+
положение	II	-	+
понимание	II	-	+
поставленный	II	+	-
право	II	+	+
применение	II	-	+
психология	II	-	-
развиваться	II	-	+
сделать	II	+	+
синтаксический	II	-	-
сказать	II	+	+
создать	II	+	+
специалист	II	+	-
стараться	II	+	-
стремиться	II	+	+
теория	II	-	+
технический	II	+	+
товарищ	II	+	-
хороший	II	+	+
центральный	II	+	+
шестилетка	II	-	-
эффективность	II	-	+
большинство	IO	+	+
ведь	IO	-	-
великий	IO	+	-
возникать	IO	-	+
возрастный	IO	-	-
вывод	IO	-	+
готовить	IO	+	-
забота	IO	+	-
лучше	IO	+	+
лучший	IO	+	+

	I.	II.	III.		I.	II.	III.
мировоззрение	10	-	-	проводиться	10	-	+
настоящий	10	+	+	сегодня	10	+	-
научить	10	+	-	ситуация	10	-	-
научиться	10	+	-	сложный	10	+	+
начало	10	+	+	служить	10	+	+
начинаться	10	+	+	совместный	10	-	+
нельзя	10	+	+	сознание	10	+	-
обобщение	10	-	+	состояние	10	+	+
общественность	10	-	-	сочетание	10	-	-
обязанность	10	+	-	среда	10	-	+
отделение	10	+	+	ступень	10	-	-
первоклассник	10	-	-	существенный	10	-	+
период	10	+	+	теперь	10	+	+
письмо	10	+	-	устный	10	-	-
политический	10	+	-	формировать	10	-	-
понимать	10	+	+	хозяйство	10	+	+
потом	10	+	-	целенаправле-			
преемственность				нный	10	-	-
	10	-	-	число			
причина	10	+	+	эстетический	10	-	-

I. : наш педагогический частотный словарь

II. : Частотный словарь современного русского литературного языка / ШТЕЙНФЕЛЬДТ, Э.А. : 1963 /

III. : Частотный словарь общенаучной лексики / СТЕПАНОВА, Е.М. : 1970 /

+

: расположено слово в словнике

-

: нет в словнике

3. sz. melléklet

Orosz-magyar
pedagógiai szakszókincse-minimum

A

авторитет
 авторитет учителя
 азбука
 активность н.п.
 анализ
 аттестат
 аттестат зрелости

Б

база
 материальная база
 беседа
 большинство
 буква
 букварь н.п.

В

взаимо-
 взаимодействие
 взаимосвязь
 взгляды
 влияние
 вне-
 внеклассное занятие
 внеучебное время
 внешкольное учреждение
 внимание
 непроизвольное внимание
 произвольное внимание
 возраст
 возраст обязательного
 обучения
 младший школьный возраст
 воля
 воображение
 воспитание
 воспитание активности
 воспитание на ценностях
 родного языка
 воспитание сбережения
 здоровья
 мировоззренческое восп.

tekintély
 tanári, tanítói tekintély
 ábécé, ábécékönyv
 tevékenység, aktivitás
 elemzés, vizsgálat
 bizonyítvány
 érettségi bizonyítvány
 alap, bázis
 anyagi alap, bázis
 beszélgetés/oktatási módszer/
 előadás, társalgás
 többség
 betű
 ábécékönyv
 kölcsönös, kölcsön-
 /összetett szó előtagjaként/
 kölcsönhatás, együttműködés
 kölcsönös kapcsolat, viszony,
 összefüggés
 nézet
 hatás, tekintély, befolyás
 összetett szó előtagjaként:
 kívül, kívüli
 osztályon kívüli elfoglaltság
 tanításon kívüli idő
 iskolán kívüli intézmény
 figyelem
 spontán, önkéntelen figyelem
 akaratlagos, szándékos figyelem
 életkor
 tanköltség
 kor
 kisiskolás kor
 akarat, szabadság
 képzelet, képzelőerő
 nevelés, jóneveltség
 aktivitásra nevelés
 anyanyelvi
 nevelés
 egészség-
 nevelés
 világnézetű nevelés

нравственное воспитание
 умственное воспитание
 физическое воспитание
 эстетическое воспитание
 воспитанник
 воспитатель н.п.
 воспитательница детского
 сада
 восприятие
 второгодничество
 вуз - высшее учебное
 заведение
 педвуз
 вывод
 выправка
 выпускник
 выражение
 высказывание
 выступление
Г
 готовность н.п.
 группа
 группа продлённого дня
Д
 движение
 пионерское движение
 действие
 арифметическое действие
 дело
 дело просвещения
 личное дело
 дети
 деятельность н.п.
 общественная деятельность
 дидактика
 дисциплина
 долг
 доступность н.п.

erkölcsi nevelés
 értelmi nevelés
 testi nevelés
 esztétikai nevelés
 növendék, nevelt
 nevelő
 óvónő
 érzékelés, érzet, percepció
 osztályismétlés
 főiskola, felsőfokú oktatási
 intézmény
 pedagógiai, tanárképző főiskola
 következtetés
 testtartás
 végzett növendék, végzős
 kifejezés, fordulat, vélemény
 megnyilatkozás, vélemény
 felszólalás, hozzászólás, jelent-
 kezés, szereplés
 felkészültség, szolgálatkésztség,
 csoport hajlandóság
 napközis csoport
 mozgalom, mozgulat, haladás
 úttörőmozgalom
 hatás, eszelékvés, ténykedés,
 művelés
 számtani művelet
 ügy, dolog, ügyirat
 oktatásügy
 személynél
 gyerek
 tevékenység, működés, pály
 társadalmi tevékenység
 oktatáscsélmet, didaktika
 fegyelem, tudományág
 kötelesség
 /köz/érthetőség

дружина	csapat, sereg
пионерская дружина	úttörőcsapat
дух	szellem, lélek
<u>Е</u>	
единство	egység, egységesség
единство обучения	tanítási, oktatási egység
единство теории и практики	az elmélet és a gyakorlat egysége
<u>Ж</u>	
желание	kívánság, vágy, kedv, óhaj
жизнь <small>n.n.</small>	élet
журнал	napló, folyóirat
классный журнал	osztálynapló
<u>З</u>	
забота	gondoskodás, gond, aggodalom
заведение	intézet, intézmény
учебное заведение	oktatási intézmény
зависимость <small>n.n.</small>	függőség, kapcsolat
задание	feladat, megbízatás
задача	előkitűzés, feladat
простая, сложная задача	egyszerű, bonyolult feladat
закрепление	bevésés, megszilárdítás, rögzítés
закрепление нового материала	az új anyag megszilárdítása
замечание	megjegyzés, megrovás, rendszertartás
занятие	foglalkozás, elfoglaltság, elfoglaltság
занятия	tanítás, tanulás, tevékenység
запоминание	emlékezetben tartás, emlékezés
зачёт	beszámolás, kollokvium
зачётка	lecke-könyv, index
зачётная книга	lecke-könyv
звание	hívás
звание учителя	tanári hívás
звено, звена, звенья, звеньев	láncszem, csoport, űr
звенья урока	óramozzanatok
пионерское звено	úttörő űr
звонок	csengetés, csengő
звонок на урок,	beszengetés
звонок с урока	kicszengetés
знание	tudás, ismeret, tudomány
зубрила	magoló, bírlásó /diák/

И

игра
 игра с правилами
 ролевая игра
 идея
 изложение
 изменение
 изменение программы
 изучение
 изучение личности
 изучение талантности
 институт
 инструмент
 интерес
 интересы
 исправление
 исправление сочинения
 исследование
 научное исследование

játék
 szabályjáték
 szerepjáték
 eszme, /alap/gondolat, ötlet
 magyarázat /a szóbeli közlés
 módszere/
 változtatás, változás
 tantervváltoztatás, -változás
 tanulás, tanulmányozás
 személyiségvizsgálat
 tehetségkutatás
 intézet, főiskola
 eszköz, szerkezet, műszer
 érdeklődés, figyelem, érdekesség
 érdek
 /ki/javítás, korrigálás, javulás
 dolgozatjavítás
 vizsgálat, kutatás, tanulmány
 tudományos dolgozat

К

качество
 квалификация
 класс
 младшие классы
 начальные классы
 переходные классы
 количество
 количество часов
 коллектив
 педагогический коллектив
 комиссия
 комиссия по воспитанию
 комиссия по благосостоя-
 ния студентов
 комитет
 родительский комитет
 комсомол
 конец
 конкурс

minőség, tulajdonság
 képzés, minősítés, szakképeszttség
 osztály
 alsó tagozati osztályok /1-3. oszt. /
 alsó tagozati osztályok /1-3. oszt. /
 átmeneti osztályok
 mennyiség, szám
 óraszám
 csoport, közösség, tagozat, együttes
 tantestület, tanári kar
 bizottság
 nevelési bizottság
 diákjóléti
 bizottság
 választmány, bizottság
 szülői munkaközösség
 komсомоl, Kommunista Ifjúsági
 szövetség
 vége, befejezés, valaminek
 verseny, pályázat

конкурс на должность учителя	tanítói állás pályázat
конкурс по предметам	szaktárgyi vetélkedő
консультация	tanácsadás, tanácskozás, konzultáció
воспитательная консультация	nevelési tanácsadás
контакт	kapcsolat, kontaktus
контроль н.п.	ellenőrzés
круг	kör
круг знаний	ismeretkör
круг интересов	érdeklődési kör
кружок	kör, szakkör
курс	évfolyam, tanfolyam, kurzus
первый курс	első évfolyam
специальный курс	szakkollégium
<u>Л</u>	
лекция	egyetemi, főiskolai előadás, kollégium
литература	irodalom
обязательная литература	kötelező irodalom
дополнительная литература	ajánlott irodalom
специальная литература	szakirodalom
лепка	formázás, mintázás, tapaszítás
лицо	személy, arc
личность н.п.	személyiség
любовь н.п.	szeretet
любовь к детям	gyermekszeretet
любовь к делу	ügyszeretet, munkaszeretet
любовь к родине	hazaszeretet
<u>М</u>	
мастерская	műhely
учебная мастерская	tanműhely
мастерство	mesterség, mesteri tudás
материал	anyag
программный материал	tantervi anyag
учебный материал	tananyag
мера	mérték, méret, terjedalom, intézkedés
метод	módszer
метод вопроса-ответа	kérdés-felelet módszer
метод выбора ответа	feleletválasztás módszer
метод случая	esetmódszer, esettanulmány
метод целостного обучения чтению	globális olvasástanítási módszer

методика	módszertan
методист	módszertani szakember, metodikus
мир	világ, béke
духовный мир детей	a gyerekek lelki világa
мировоззрение	világnezet
миропонимание	világtép
мнение	vélemény
молодёжь n.n.	ifjúság, fiatalság
учащаяся молодёжь	tanulóifjúság
мотив	indok, motivum
мотивация	indoklás, motiválás, motiváció
мысль n.n.	gondolat, ötlet, gondolkodás
мышление	gondolkodás
отвлечённое мышление	elvonrt/ábsztrakt/gondolkodás
понятийное мышление	fogalmi gondolkodás
<u>Н</u>	
наблюдение за чем , за кем	valaminek, valakinek a megfigyelése
метод наблюдения	a megfigyelés módszere
навык	készség, jártasság
наглядность n.n.	szemléletesség
нагрузка	terhelés, megbízatás, kötelező óraszám
наказание	büntetés, fenyítés
наклонность n.n.	hajlam, hajlandóság
направление	irányítás, irányzat, beállítottság
направленность n.n.	célzatosság, irányítottság, tenden- cia
направленность интересов	érdeklődési irány
настойчивость n.n.	álhatatosság, kitartás
наука	tudomány
начало	kezdet, alap, eredet, alaptétel
недостаток	hiány, hiba, fogyatékoság, szükség
недостатки выправки	testtartási hibák
необходимость n.n.	szükségesség, szükségesszerűség
неуспеваемость n.n.	eredménytelenség, sikertelenség
норма	norma, szabály
нравственная норма	erkölcsi norma
нравственность n.n.	erkölcsösség, erkölcsi érzék, erköl- csi tanulás
нравы	erkölcs, szokások

0

обеспечение	ellátás, gondoskodás, biztosítás
обеспечение педагогическими кадрами	pedagógus-ellátottság
обеспечение школ учебными пособиями	az iskolák taneszköz-ellátása
область п.п.	terület, körület
обмен	cseré, váltás
обмен информацией	információcseré
обмен опытом	tapasztalatcseré
обмен учениками, студентами	diákcseré
обобщение	általánosítás
образ	kép, mód, módszer, forma, ábra
образ жизни	életmód
образ мыслей	gondolkodásmód
образование	képzés, képzettség, végzettség, képződés, alakulás
высшее образование	felsőfokú képzés, végzettség
народное образование	közoktatás
специальное образование	szakképzés
среднее образование	középfokú képzés
общее образование	általános műveltség, képzés
образование речи	beszédművelés
обучение	tanítás, oktatás
обучение чтению	olvasástanítás
обучение письму	írástanítás
обучение счёту	számolásra tanítás
обучение родному языку	anyanyelvtanítás
обучение чтению с разбором по буквам	betűntetű olvasástanítási módszer
обучение по предметам	szakrendszerű oktatás
обучение в системе цикла предметов	tantárgycsoportos oktatás
всеобщее обязательное обучение /всеобуч/	általános tankötelezettség
предметное обучение	szakrendszerű oktatás
пятидневная неделя обучения	ötnapos tanítási hét
расширенное обучение	szakosított tanterv szerinti oktatás
начальное обучение	alsó tagozati oktatás, alapfokú okt.
первоначальное обучение	elemi, alapfokú oktatás

общепитие	diákotthon, kollégium, együttélés
общественник	közéleti ember
общественность п.п.	nyilvánosság, közélet, közvélemény
общество	társadalom, társaság, egyesület
студенческое общество	diáktársadalom, diáktársaság
студенческое научное общество /СНО/	tudományos diákkör /ТДК/
объяснение	magyarázat
обязанность п.п.	kötelesség, kötelezettség, hivatal
овладение чем	valaminek az elsajátítása, megtanulása
овладение языком	nyelvszajátítás
октябрёнок, октябрёнка;	szovjet alsó tagozatos úttörő
октябрюта, октябрюта	/a magyar kisdobos megfelelője/ gyámság, gyámkodás
опека	meghatározás, definíció, nyelvt.: a gyerekek beiskolázása ^{jelző}
определение	felelős, számonkérés
определение детей в школу	tapasztalat
опрос	kisérlet
опыт	szerv
опыты, опытов	érzékszerv
орган	szerv
органы чувства	szerv
организатор	szervező
организация	szervezet, szervezet
детская организация	gyermekszervezet
массовая организация	tömegszervezet
пионерская организация	úttörőszervezet
основа	alap, alapvetés, kiindulópont
основы наук	alapismeretek
особенность п.п.	sajátosság, tulajdonság, sajátosság
особенности личности	személyiségjegyek
осуществление	megvalósítás, megvalósulás
ответ	felelet, válasz
ответственность п.п.	felelősség
отдел	részleg, osztály
отдел народного образо- вания /ОНО/	művelődési/oktatási osztály /a tanácsnál/
отделение	tagozat, részleg
дневное отделение	nappali tagozat
заочное отделение	levelező tagozat
вечернее отделение	esti tagozat

открытие	megnyitás, felfedezés, feltárás
открытие учебного года	tanévnnyitó
отличник	éltanuló, kiváló tanuló, kitűnő
отметка	osztályzat, érdemjegy
отношение	viszony, kapcsolat, viszonylat, össze- rag, csapat ^{függes}
отряд	úttörőraj
пионерский отряд	építő brigád
строительный отряд	kimaradás, lemorzsolódás
отсев	kedv, kedvtelés, kíváncság
охота	tanulási kedv
охота к учению	gyermek- és ifjúságvédelem
охрана детей и молодёжи	értékelés, méltatás, megítélés
оценка	ötfokú osztályozási rendszer
пятибалльная система оценок	hiba
ошибка	érvékelés, /meg/érzés, érzet
ощущение	
<u>П</u>	
память п.п.	emlékezet, emlék, megemlékezés, esz- mélet
зрительная память	vizuális emlékezet
слуховая память	auditív emlékezet
на память рассказывать	emlékezetből elmondani
педагог	pedagógus, nevelő
педагогика	pedagógia
педагогика отдельных предметов	tantárgypedagógia
перевод	áthelyezés, fordítás, átutalás
перевод в другую школу	más iskolába történő áthelyezés
перегрузка	túlterhelés
перегрузка учеников,	tanulói, tanári
учителей	túlterhelés
перенос	átvitel, transfer
переросток	túlkoros /tanuló/
перерыв	szünet, tízperc, megszakítás
пересдача экзамена	javítóvizsga, utóvizsga
пересказ	kifejtés, a tartalom elmondása
переход	átlépés egyik iskolafokról vagy tagozatról a másikba
пионер, пионерка	úttörő fiú, lány
пионервожатый	úttörővezető
письмо	/kés/írás, írás /isk.tantárgy/, levél

план	terv, vás, vázlat
план урока	óraterv, óravázlat, tanítási
учебный план	tanmenet, óraterv vázlat
поведение	viselkedés, magatartás
повторение	ismétlés, ismétlődés
повышение	emelés, emelkedés, növekedés, fokozás
повышение квалификации	továbbképzés
повышение квалификации	posztgraduális
специалистов с высшим	képzés
образованием	
подготовка	előkészítés, /ki/ képzés
подготовка учителей	tanító-
начальных классов	képzés
подготовка воспитательниц	óvónő-
детских садов	képzés
подготовка к уроке	felkészülés az órára
поддержка отстающих	a lemaradók segítése, felzárkóztatás
подросток	kamasz, serdülő
подход	bánásmód, /meg/ közelítés, hozzáállás
познание	megismerés, ismeret, tudás
показ	bemutató, szemléltetés, demonstráció
поколение	nemzedék
подрастающее поколение	felnövekvő nemzedék
поле	szél, szegély, lapazól, margó, mező
положение	helyzet, állapot, tétel, rendelet,
помощь п.п.	segítség határozat
понимание	megértés, belátás, felfogás, értelm-
понятие	fogalom mezés
педагогическое понятие	pedagógiai fogalom
узкое, широкое понимание	a fogalom szűk v. tág értelmezése
понятия	
поручение	megbízás, megbízatás
общественное прручение	társadalmi megbízatás
порядок	sorrend, rend
порядок рассаживания	ülérend
посещение	látogatás
посещение уроков	óralátogatás, hospitálás
посещение учеников	család-
на дому	látogatás

последовательность н.п.	sorrend, következtetés, logikus-
послушание	engedelmség, engedelmesség
пособие	tananyag, tankönyv, tansegédlet
наглядные пособия	szemléltető eszközök
построение учебного материала	tananyagfelépítés
поступление в школу	iskolába lépés
поступок	cselekedet, tett
поступки	viselkedés
потребность н.п.	szükséglet, szükség
правило	szabály, szabályzat
правила пионеров	uttorószabályzat
право	jog, jogosultság
практика	gyakorlat
пассивная практика	hospitálás
педпрактика	pedagógiai gyakorlat, tanítási gyak.
предмет	tárgy, tantárgy
представление	képzet, fogalom, elképzelés
предупреждение	megelőzés, figyelmeztetés, értesítés
предупреждение провала	a bukás megelőzése
преподавание	tanítás, oktatás
преподаватель н.п.	tanár, oktató, /főiskolai /előadó
старший преподаватель	vezető tanár
пригодность н.п.	alkalmasság, használhatóság
пригодность к школе	iskolaalkalmasság, iskolaérettség
приём	felvétel, eljárás
приём в вуз	főiskolai felvétel
воспитательные приёмы	nevelési eljárások
прилежание	szorgalom
применение	alkalmazás, használat, alkalmazkodás
применение знаний на	az ismeretek
практике	gyakorlati alkalmazása
пример	példa, példakép
приводить пример	példát idézni
показать, подавать пример	példát mutatni, példát nyújtani
принцип	elv
принцип прочности	szilárdság, tartósság elve
принцип постепенности	fokozatosság elve
приобретение	megszerzés, elsajátítás, vívmány
приобретение навыков	készségelsajátítás

причина	ok, indítók
провал	bukás
проверка	vizsgálat, ellenőrzés, kontroll
программа	terv, műsor
программа воспитания	nevelési terv
учебная программа	tanterv
продолжение	folytatás
продолжение обучения, учения	továbbtanulás
пропуск	iskolai hiányzás, mulasztás, igazol- vány, engedély
просвещение	/oktatás, tanítás, nevelés, fel- világosítás
профессия	foglalkozás, szakma, hivatás
процесс	folyamat
процесс обучения	oktatási folyamat
процесс познания	megismerési folyamat
процесс воспитания	nevelési folyamat
прочность п.п.	szilárdság, tartósság
<u>Р</u>	
работа	feladat, munka, mű, alkotás
воспитательная работа	nevelő munka
контрольная работа	ellenőrző dolgozat
учебно-воспитательная работа	oktató-nevelő munka
развитие	fejlődés, fejlesztés, haladás, ki- fejtés
развитие навыка	készségfejlesztés
развитие речи	beszédfejlesztés
развитие способности выражения	beszédalképeség fejlesztése
всестороннее развитие	sokoldalú fejlődés, fejlesztés
многостороннее развитие	sokoldalú fejlődés, fejlesztés
разум	értelme, ész
распределение предметов	tantárgyfelosztás
рассказ	tanári előbeszéd/a szóbeli közlés módszere/
расстройство	zavar, rendellenesség, levertség
расстройства личности	személyiségzavarok
расстройства памяти	emlékezőtevékenységek zavarai
расстройства поведения	magatartászavarok
расширение	kiterjesztés, tágítás

ребёнок, ребёнка	gyerek
ребята, ребят	
трудновоспитуемый	nehézsen nevelhető gyerek
ребёнок	
режим дня	napirend
результат	eredmény
репетиторство	korrepetálás
решение	megoldás, döntés, határozat
решение задач	feladatmegoldás
родители, родителей	szülő
роль	szeret
повышение роли учителя	a tanító szerepének fokozása
рост	növekedés, növekedés, termet, fejlődés
руководитель н.п.	vezető
классный руководитель	osztályfőnök
руководство чем-л.	valaminek a vezetése, irányítása
руководство пионерской организацией	az úttörőszervezet irányítása
<u>С</u>	
само-	ön- /összetett azok előtagjaként/
самовоспитание	önnevelés
самодетельность н.п.	öntevékenységek
самодисциплина	önfegyelem
самоконтроль н.п.	önellenőrzés
самообразование	önképzés
самооценка	önértékelés
самосознание	öntudat
самоуверенность н.п.	önbizalom
самоуправление	önkormányzat, autonómia
самоуправление учащихся	diák-önkormányzat
сбор	gyűlés, gyűlekezés, gyűjtés
сборник программированных задач	munkafüzet
свидетельство	bizonyítvány, bizonyítók, tanulság
связь н.п.	kapcsolat, viszony, összefüggés
обратная связь	viszacsatolás
межпредметная связь	tantárgyi koncentráció
сдача экзамена	a vizsga letétele
сеть школ	iskolahálózat

сила	erő, erősség
умственные силы	értelemi erők
система	rendszer
система требований	követelményrendszer
школьная система	iskolarendszer
склонность n.n.	hajlam, vonzódás, vonzalom
сложность n.n.	bonyolultság, összetettség
случай	eset, alkalom, véletlen
смысл	értelen, éssz
снижение	csökkentés, csökkentés, lecsökkentés
снижение нагрузки учителей, учащихся	tanítói, tanulói terhelés csökkentés
собрание	gyűlés, hallgatóság, gyűjtemény
родительское собрание	szülői értekezlet
совершенствование	tökéletesítés, tökéletesedés
совет	tanács
совет дружины	csapatvezetés
педсовет	pedagógiai tanács, testület
содержание обучения	az oktatás tartalma
создание	megalkotás, létrehozás, létesítés
сознание	tudat, tudatosság, öntudat
сознание долга	kötelességtudat
сознание профессии	hivatástudat
состав	összetétel, kar, testület, állomány
состав класса	osztálylétszám
составление учебника	tankönyvírás, tankönyvíkosztás
состояние	állapot, helyzet
душевное состояние	lelki állapot
сочетание	egyesítés, kombináció
сочинение	iskolai dolgozat, feladat, mű, írás
специалист	szakember
специальность n.n.	szak, szakma, szakképesítés
способ	mód, eljárás, eszköz
способность n.n.	tehetség, hajlam, adottság, képesség
справочник	kézikönyv
учительский справочник	tanári kézikönyv
среда	környezet, közeg
средство	eszköz
технические средства	oktatástechnikai
обучения /ТСО/	eszközök /OTB/

срок обучения		képzési idő
степень	n.p.	fok, mérték
сторона		oldal, tulajdonság, sajátosság
стремление		törekvés, igyekezet
страна		ország
студент, студентка		egyetemista /fiú, lány/, főiskolai hallgató,
<u>T</u>		
такт		tapintat, taktika
педагогический такт		pedagógiai tapintat
текст		szóveg
теоретик		elméleti szakember
теория		elmélet
термин		terminus, szakkifejezés
торможение		gátlás, fékezés
требование		követelmény, igény
труд		munka, fáradság
общественно-полезный		társadalmi munka, közhasznú
труд		társadalmi munka
трудность	n.p.	nehézség
<u>У</u>		
убеждение		meggyőzés, meggyőződés
уважение		tisztelot
увеличение		fokozás
уголок		kis sarok, zug
уголок природы		élsarok
красный уголок		uttfőrsarok /szoba/
укрепление		megerősítés, megszilárdítás
укрепление знаний		az ismeretek megszilárdítása
улучшение		/meg/ javítás, /fel/ javítás, javulás
умение		jártasság, képesség, ügyesség, hozzáértés
университет		egyetem
управление		irányítás, irányító szerv
упражнение		gyakorlás, gyakorlat
уровень	n.p.	szintvonal, szint
уровень воспитанности		neveltségi szint
уровень успеваемости		teljesítményszint
урок		tanítási óra, lecke, feladat
урок классного		osztályfőnöki
руководителя		óra

урок сочинения
 усвоение
 условие
 успеваемость п.п.
 успех
 успех в учёбе
 устав школы
 учащийся
 учащийся невыгодного
 положения
 учащийся профтехучилища
 учёба
 учебник
 учение
 ученик, ученица
 училище
 учитель, учительница
 учитель с высшим
 образованием
 учитель-воспитатель
 учитель-консультант
 учитель-предметник
 учреждение
 дошкольные учреждения
 внешкольные учреждения

Ф

физкультура

форма

пионерская форма

школьная форма

формирование

формирование личности

функция

Х

характер

характеристика

Ц

целе-

foglalkozására
 elsajátítás, megtanulás
 feltétel, körülmény
 tanulmányi előmenetel
 siker
 tanulmányi siker
 iskolai rendtartás
 tanuló
 hátrányos helyzetű tanuló
 szakmunkástanuló
 tanulás
 tankönyv, jegyzet
 tanítás, tanulás
 tanuló /fiú, lány/
 tanintézet, iskola
 tanító, nevelő, tanár /férfi, nő/
 felsőfokú végzettségi
 tanító
 nevelőtanár
 tanácsadó tanár
 szaktanár
 intézmény
 óvodai intézmények
 iskolán kívüli intézmények

testnevelés

forma, alak, minta, egyenruha

úttörőegyenruha

iskolai egyenruha

alakítás, formálás, nevelés

szempélyiségformálás

rendeltetés, hivatás

jelleg, jellen, természet

jellemzés, minősítés

cél- /összetett szók előtagjaként/

целенаправленность н.п.	céltudományosság
целесообразность н.п.	célszerűség
целеустановка /целевая установка/	célkitűzés
цель н.п.	cél
цифра	számjegy
центр	központ
научно-методический центр	tudományos - módszertani központ
воспитательный центр	nevelési központ
<u>Ч</u>	
часть н.п.	rész
учебная часть	tanulmányi osztály
человек	ember
число	szám, dátum
число учащихся	tanulólétszám
чтение	olvasás /könyvet, tankönyv/
чувство	érzés, érzet, érzékelés, érzékolás
<u>Ш</u>	
шефство над школой	iskolapatrozálás, védnökség
школа	iskola
школа школа-интернат	bentlakásos iskola
школа продлённого дня	napközi otthon, arányos iskola
базовая школа	gyakorló iskola
всеобщая школа	általános iskola
начальная школа	első iskola
неполная средняя школа	1-8 osztályos iskola
общеобразовательная /средняя/школа	általános iskolás közép /közép/iskola
профессиональная школа	szakiskola
сменная школа	váltott műszakban működő iskola
вечерняя школа	esti iskola
школа с углублённым изучением учебных предметов	tagozatos iskola
школьник, школьница	iskolás /fiú, lány/
шпаргалка	iskolai párlás, még nem engedett anyag, emléke

<u>Э</u>		
экзамен		vizsga
экскурсия		k irándulás
учебная экскурсия		tanulmányi kirándulás
элемент		e lem
этап		szakasz, korszak
эффективность	п.п.	e redményesség
повышение эффективности		a hatékonyság fokozása

<u>Ю</u>		
юность	п.п.	ifjúkor
юноша		ifjú, fiatalember

<u>Я</u>		
явление		jelenség, jelenet, megjelenés
педагогическое явление		pedagógiai jelenség
язык		nyelv
владение языком		nyelvtudás

Gyakran használt rövidítések

АПН СССР	SZTA
Академия Педагогических наук СССР	A Szovjetunió Pedagógiai Tudományos Akadémiája
всеобуч	
всеобщее обязательное обучение	általános tankötelezettség
вуз	főisk.
высшее учебное заведение	felsőfokú oktatási intézmény
д.п.н.	
доктор педагогических наук	a pedagógiai tudományok doktora
заведующий /чем/ зав.	vezető, vez.
заведующий кафедрой	tanszékvezető
завуч	
заведующий учебной частью	tanulmányi /hivatal/ vezetője
зам.	h.
заместитель	helyettes

Комсомол

Коммунистический Союз
Молодёжи

культпросветработа

культурная просветительная
работа

НСО

научное студенческое
общество

педвуз

педагогическое высшее
учебное заведение

ПТУ /пэ-тэ-у/

профессионально-техническое
училище

спецкурс

специальный курс

ТСО /тэ-со/

технические средства
обучения

KOMSZOMOL

Kommunista Ifjúsági Szövetség

kultúr munka,

népnevelő munka

TDK

tudományos

diákkör

pedfő

pedagógiai főiskola,

tanárképző főiskola

SZKI

szakmunkásképző

intézet

specskoll.

szakkollegium

OTE

oktatástechnikai

eszközök